بڕیاری مێژوویمان‌دا بۆ گێڕانەوەی دەستەڵاتی ئەواومان لەسەر خاک‌و ئاوەکەمان و بە توانیاو لێ‌هاتنەوە دژی هەرکەسێ دەوەستین بەربەستی ئەم بڕیارە مێژوویە ڕەوایەمان بکات .
سەرۆکی فەرماندە
صدام حسین

ڕۆژنامەیەکی هەفتانەیە
٨ لاپەڕە
٢٥ فلسە

هاوکاری

التضامن

شەقامی الخلفاء
مەیدانی الخلانی
ت ٨٨٧٥٧٩٥ / ٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای ڕۆشنبیری و بلاوکردنەوەی کوردی
سەرنووسەری گشتی و سەرنووسەر
اسماعیل رسول

● الخمیس ٧ آیار ١٩٨١ العدد ٥٨٦ ●

● پێنج شەممە ٧ی ئایار / ١٩٨١ / ژمارە / ٥٨٦ ●

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین نامەیەک ئاڕاستەی کۆڕی گفت‌وگۆی نێوان ڕۆژنامەنووسانی عەرەب و ئەفریقیا دەکات

دەبوو بەربەرەکانێی دەستدرێژی بدەینەوەو گەل و نیشتمانمان بپارێزین

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دووپاتی کردەوە کە ڕزگار کردنی فەلەستین و خاکە داگیر کراوەکانی عەرەب و بەربەرەکانێی دانەوەی دەستدرێژی زایۆنی لە «تەل ئەبیب» و دەستەڵاتی کەمایەتی لە خوارووی ئەفریقیا بە شێوەیەکی ئەوتۆ لەوانەیە ببنە هۆی پتەوکردنی تێکەڵاو بوونی تێکۆشانی عەرەب و ئەفریقیاو لە پەنجە بڕینی ئیمپریالیزم دا بەشداری بکەن .

هەروەها سەرۆکی بەڕێز لە نامەیەکی سڵاو ناردن‌دا ، کە ئاڕاستەی بەشدار بووانی کۆڕی گفت‌وگۆی نێوان ڕۆژنامەنووسانی عەرەب و ئەفریقیای کردووەو بەڕێز سعد قاسم حمودی سەرۆکی یەکێتیی ڕۆژنامەنووسانی عەرەب نەقیبی ڕۆژنامەنووسانی عیراق لە ئاهەنگی کردنەوەی کۆڕەکەدا خوێندوویەتیەوە کە ڕۆژی دووشەممەی ڕابوردوو کرایەوە ، دووپاتی کردووەتەوە کە «سەربەخۆیی ڕاستەقینەو بێ‌لایەنی هەردووکیان ڕێگەی دروستی گەلەکانمان دەنوێنن بەرەو بنیاتنانی پاشەڕۆژی باشتریان دوور لە بەرژەوەندی و ئامانجە تایبەتی‌یەکانی ستراتیژیەتەکانی هێزە مەزن‌و دەوڵەتە گەورەکان .

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین داوای لە بەشداربووانی کۆڕەکە کردووە زۆر هەوڵ بدەن‌و بەردەوام بکۆڵینەوە تا دەگەنە دۆزینەوەی ڕژێمێکی ڕاگەیاندنی نوێی جیهانی کە بارو دۆخی دروست بۆ مەڵبەندەکانی ڕاگەیاندنی نیشتمانی دابین دەکات بە چەشنێک لە کارتێکردنی نامەوزووعی‌ی مەڵبەندەکانی ڕاگەیاندنی دەوڵەتە گەورەکان‌و بەرژەوەندیەکانی ئیمپریالیزمەوە دوور بێت .

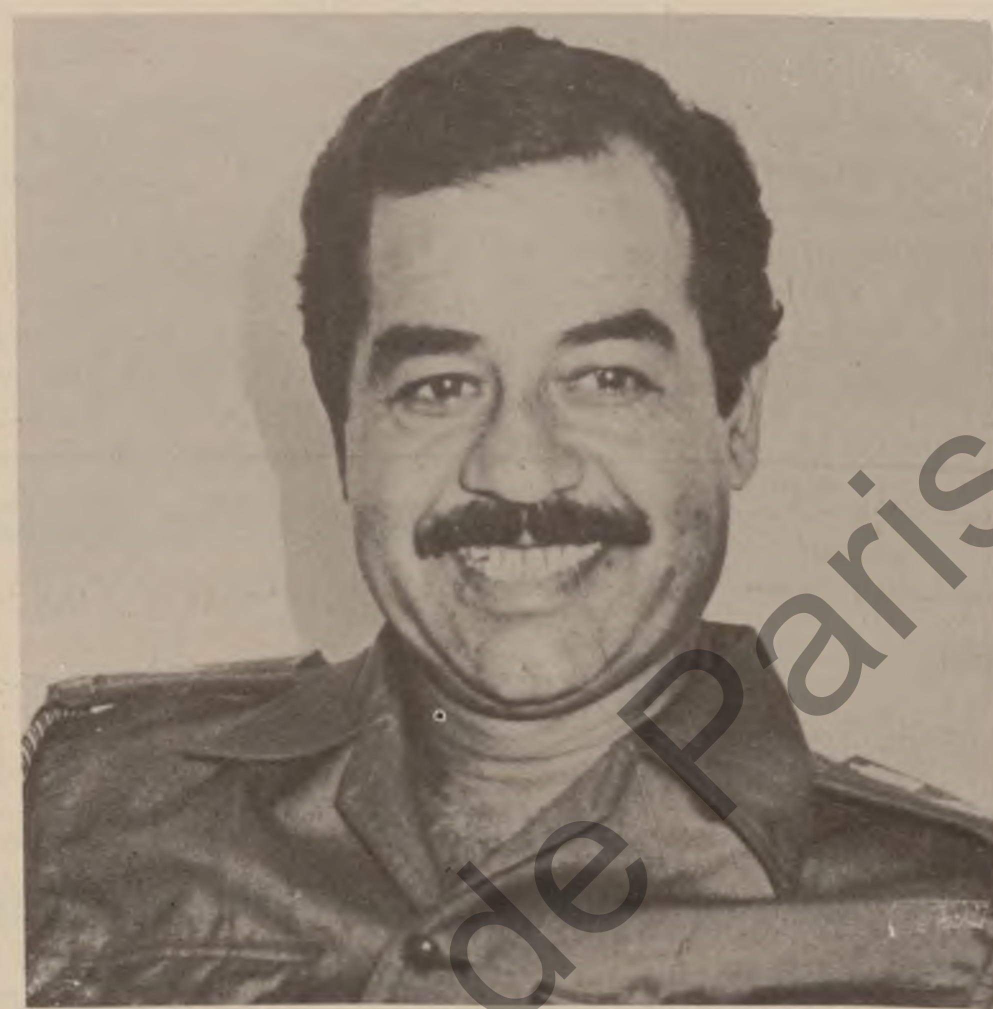

سەربازەکانی قادسیەی صدام زیانی گەورەتر بە دوژمن دەگەیەنن

سەربازەکانی قادسیەی صدام بەو پەڕی بە توانایی‌و بەهێزی‌یەوە دەستی تووند ئاڕاستەی فارسی ڕەگەزپەرستی دوژمن دەکەن‌و لە هەموو کەرتەکانی بەرەی جەنگ‌دا زیانی زۆرتری گیانی‌و ماڵی‌ی پێ‌دەگەیەنن‌و بە نیازێکی پۆڵایینەوە پێشەوازی‌ی نۆیەمین مانگی جەنگی پیرۆزمان دەکەن دژبەم دوژمنە نەزان‌و ڕەگەزپەرستە .. لەم ڕۆژانی دوایی‌یەش‌دا سەرجەمی زیانەکانی دوژمن بەم چەشنە بووە ..

ڕۆژی ٣٠ - ٤ - ١٩٨١

١٣٢ کوژراوو هەشت سەنگەری پیادەو پێنج تانک‌و دوو نەفەربەری زرێلی‌و یەک تۆپخانەو چوار ئۆتۆمبیل‌و چوار بنکەی مووشەکی تاو ، یەک شەفل‌و چوار ڕووانگەو سێ کۆمەڵ تەقەمەنی .

ڕۆژی ١-٥-١٩٨١

٤٧١ کوژراوو ژمارەیەکی زۆری برینداران ، ٨ سەنگەری پیادە ، ١٠ تانک‌و پێنج تۆپخانەو .. هەشت ئۆتۆمبیل‌و دوو بنکەی مووشەک‌و یەک شەفل‌و حەوت کۆمەڵ تەقەمەنی .

ڕۆژی ٢ - ٥ - ١٩٨١

٤١٥ کوژراوو دوو تانک‌و چوار تۆپخانەو یەک ئۆتۆمبیل‌و یەک شەفل‌و شەش ڕووانگەو پێنج کۆمەڵ تەقەمەنی‌و دوو فڕۆکەی جەنگی .

سەرەڕای ئەوەی فڕۆکەکانمان هێرشیان بردووەتە سەر مۆڵگەو سەنگەرەکانی دوژمن لە ناوچەی نەوسوود و عیلام‌و ڕاستەو خۆ پێکاویان‌و بە ساغی گەڕاونەتەوە بنکەکانیان .

ڕۆژی ٣ - ٥ - ١٩٨١

٢٤٢ کوژراو ، سێ سەنگەری پیادە ، یەک تانک ، دوو تۆپخانە ، ٩ ئۆتۆمبیل ، یەک بنکەی مووشەک ، ٢ ڕووانگە ، شەش کۆمەڵ تەقەمەنی ، یەک فڕۆکەی فانتۆم .

هەروەها فڕۆکەکانمان دوو هێرشیان بردووەتە سەر مۆڵگەی ئامێرو سەربازەکانی دوژمن لە ناوچەی نەوسوود و دیزفوول‌و ڕاستەو خۆ پێکاویان‌و بە ساغی گەڕاونەتەوە .

سەرەڕای ئەوەی هێزەکانمان لە ناوچەی سەرپێڵی زەهاو ٣٤ لاشەی کوژراوی دوژمنیان دۆزیوەتەوە کە لە جەنگەکانی لەوەوپێش‌دا بەجێی هێشتوون‌و زانراویشە زیانەکانی دوژمن لە ڕۆژانی ٢٢و ٢٣ی نیسانی ١٩٨١ لە ناوچەی ئێرانی بەرانبەر بە پێنجوێن ١٨ کوژراوو دوو کۆمەڵ تەقەمەنی بووە .

ڕۆژی ٤-٥-١٩٨١

٢٥٩ کوژراوو ژمارەیەکی زۆری برینداران ، ١٠ سەنگەری پیادە ، یەک تانک ، ٦ تۆپخانەی جۆراو جۆر ،

هەروەها فڕۆکەکانمان هێرشیان بردووەتە سەر مۆڵگەی سەربازەکانی دوژمن لە ناوچەی نەوسوودو ڕاستەوخۆ پێکاویان‌و بەساغی گەڕاونەتەوە بنکەکانیان .

ڕۆژی ٥-٥-١٩٨١

٢٤١ کوژراوو ژمارەیەکی زۆری برینداران‌و ٥ تانک‌و چوار تۆپخانەو چوار ئۆتۆمبیل‌و دوو شەفل‌و پێنج ڕووانگەو سێ کۆمەڵ تەقەمەنی .

١٩ ئۆتۆمبیل ، دوو بنکەی مووشەک ، یەک شەفل ، دوو ڕووانگەو چوار دە کۆمەڵ تەقەمەنی .

هەروەها فڕۆکەکانمان هێرشیان بردووەتە سەر مۆڵگەی سەربازەکانی دوژمن لە ناوچەی نەوسوودو ڕاستەوخۆ پێکاویان‌و بەساغی گەڕاونەتەوە بنکەکانیان .

بەبۆنەی ووتە بەنرخەکەی سەرۆکی فەرماندە « صدام حسین »ەوە لە دەزگای گشتی ڕێناو بردەکان

ڕۆڵەی کوردو دەوری نموونەیی لە جەنگی شەرەفمەندیدا

(براکانتان ، لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی‌دا ، لەناوتاندا نموونەیی بوون ، دەربارەی ئەمە ، باس‌و خواست هەیەو دەگێڕنەوە ، هەندێکیان ، هەتا نایانەوێت پەنا ببەنە بەر چاڵی خۆ شاردنەوە ، کە هێرشی ئاسمانی ڕوو دەدات .

دوژمنەکانی عیراق ، وایان دەزانی ، یەکەم لا ، چەک بەرووی شۆڕشدا بەرز بکاتەوە ، ڕۆڵەکانی ناوچەی ئۆتۆنۆمی دەبن ، بەڵام خەیاڵیان خاوە ، چونکە ، ڕۆڵەی عیراق چاک ناناسن وەک ئێمە دەیان ناسین) .

ئا بەم جۆرە ، سەرۆکی فەرماندە ، موهیب ڕوکن صدام حسین ، دەوری نموونەیی ڕۆڵەکانی گەلی کوردی لەو جەنگە شەرەفمەندیەدا دووپات کردەوە ، کە گەلەکەمان دژی چاوبرسیەتی‌ی فارسە دوژمنەکان دەیکات ، ئەو دەورەی کە سەرلەنوێ یەکێتی پتەوی گەلی عیراقی بەکوردو عەرەب‌و کەمە براکانیەوە ، دووپات کردەوەو دەریخست کە گەلی عیراق ، شوورایەکی پۆڵایینەو دوژمن ناتوانێت زەفەری پێ‌بەرێت‌و هەموو بە ڕابەریی سەرکردەی دڵسۆزی ئەم گەلە صدام حسین ، هەمیشە ڕۆڵەی مەردایەتی‌و جەنگاوەری جەربەزەن‌و بەپێچەوانەی خەونەکانی دوژمنیشەوە ، نەتەوەی کورد ، لە عیراقی شۆڕشدا ، کە شادن بە مافی ڕەوای نەتەوەیی خۆیان ، لە جەنگی قادسیەی صدام‌دا ، سەر لەنوێ سەلماندیانەوە ، کە ڕۆڵەی بەوەفای عیراق‌و نەتەوەی کوردن ، چونکە ، دوژمنەکانی پێشکەوتن‌و سەربەرزیی عیراق ، وایان دەزانی ، دەتوانن ، لەڕێگای پیلانی نارەوایانەوە ، کەلەبەر بخەنە ڕیزی یەکێتی گەلی عیراق ، تا لەو کەلەبەرەوە ، مەبەستی چاوبرسیەتی‌ی خۆیان بەجێ‌بێنن ، نەیانزانی ، لەسایەی شۆڕش‌و ڕێبازە ڕاست‌و سەرکەوتووەکەیدا ، ئەو ڕۆژانە بەسەرچوون ، دوژمنان بتوانن ، عیراق بکەنە مەیدانی ناکۆکی‌ی تایفەگەری ، نەء ، ئەو ڕۆژانە ڕۆیشتن‌و ناگەڕێنەوە ، دوژمنان ، هەروەک سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دووپاتی کردەوە ڕۆڵەی عیراق چاک ناناسن ، نازانن ئەو ئاسۆ ڕووناکەی شۆڕش لە کوردستانی عیراقدا ، هەڵی کردووە چاوی دوژمن کوێر دەکات‌و لوتکەی چیا بەرزەکانی کوردستان بوونەتە شوورای پاراستنی سەربەرزیی عیراق بەهەمان پتەویی هەر شوێنێکی تری خاک‌و سنووری عیراق ، جا ، با دوژمنانی سەربەرزی عیراق بزانن ، ڕۆڵەی کورد ، ڕۆڵەی جەربەزەو نەبەزی کوردستان‌و عیراقەو جەنگاوەری مەردی پاراستنی سەربەرزی‌و سەرکەوتنی عیراقەو خەونەکانی دوژمن نایەتەدی‌و یەکێتی عیراق بەرابەری سەرکردەی لێهاتوو ڕۆڵەی گەلی عیراق صدام حسین کە لەبەری هاتنە ناوەوەی دوژمنی تێناکەوێت‌و ئەو ڕۆژانە بەسەرچوون‌و عیراق لەسایەی شۆڕشدا ، عیراقی نوێیەو ڕۆڵەی عیراق نوێیەو نوێ دەبێتەوە ، بەهێزەوە نوێ دەبێتەوە ، بە پتەوی یەکێتی نیشتمانی نوێ دەبێتەوەو هەر بۆ پێشەوە دەڕوات .

● هاوکاری ●

یەکەمین جێگری سەرۆک وەزیران سەر لە چین و بەنگلادیش دەدات

بەڕێز طه یاسین رمضان ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی‌ی شۆڕش یەکەمین جێگری سەرۆک وەزیران پێری ئێوارە یەکەمین جێگری سەرۆک بەغدای بەجێ‌هێشت بۆ سەردانێکی ڕەسمی لە کۆماری چین‌و بەنگلادیش کە چەند ڕۆژێک دەخایەنێت ئەویش لەسەر داخوازی‌ی حکوومەتی هەردوو وڵاتی دۆست .

بەڕێز طه یاسین رمضان ووتی گفت‌وگۆ لەگەڵ لێپرسراوانی هەردوو وڵات‌دا دەکات دەربارەی فراوانکردنەوەی ئاسۆی هاریکاری لە جۆرەها بواردا بۆ ئەوەی دەست‌پێ‌کردنێکی نوێی پاشەڕۆژی پەیوەندی‌ی نێوان عیراق‌و هەردوو وڵاتی ناوبراو دابین بکەین .

هەروەها ئەو گفت‌وگۆیانە لایەنە سیاسی‌یەکانی نێوان عیراق‌و هەردوو وڵات‌و ئەو بارودۆخانە دەگرنەوە کە ناوچەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستی پێدا تێ‌دەپەڕن سەرەڕای پەرەسەندنی ناکۆکی‌ی نێوان عیراق‌و ئێران .

ئەمەو بەڕێز طه یاسین رمضان ئەم بەڕێزانەی لەگەڵدایە ، بەڕێزان حسن علی ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتی‌ی شۆڕش وەزیری بازرگانی‌و محمد فضل حسین وەزیری نیشتەجێ‌کردن‌و ئاوەدانی‌و منذر عریم وەکیلی وەزارەتی دەرەوە سەرەڕای ژمارەیەکی تری لێپرسراوان لە چەند وەزارەتێکی تردا .

ڤالدهایم سەر لە یۆگۆسلاڤیا دەدات

دکتۆر کورت ڤالدهایم سکرتێری گشتی‌ی نەتەوە یەکگرتووەکان ئەمڕۆ پێنج شەممە بەسەردانێکی کورت سەر لە یۆگۆسلاڤیا دەدات .

لەم سەردانەیدا گفت‌وگۆ لەگەڵ (فیرۆفیچ)ی وەزیری دەرەوەی یۆگۆسلاڤیادا دەکات دەربارەی تەنگ‌و چەڵەمەکانی ئێستای نێو دەوڵەتان .

بڕیاریش وایە گفت‌وگۆکانی ڤالدهایم باری ئێستای ئەوروپا بگرێتەوە ئەویش بەهۆی تێکچوونی وبفاقی نێو دەوڵەتان‌و باری ئێستای عەرەبی لەوانەیش باری ناوچەی کەناری عەرەب‌و باری ناوخۆی لوبنان .

هێزەکانی ڕژێمی خوێناوی ئەسەد هێرش دەبەنە سەر شاری حەما

ڕادیۆی دەنگی سووریای عەرەبی ڕاپۆرتێکی دوورودرێژی سەبارەت ڕووداوەکانی ئەم دواییە بڵاوکردووەتەوە کە لە شاری حەمای سووریادا ڕوویان‌داوە سەرەڕای ئەوەی کە هێزەکانی ڕژێمی ئەسەد هێرشیان بردووەتە سەر شارەکەو چەندین تاوانی ناشیرینیان دژ بە هاووڵاتیانە ئەنجامداوە کە بەهەموو هێزێکەوە بەرپەرچی هێزەکانی ڕژێمی خاینیان داوەتەوە .

ئەوەبوو لە بیست‌وسێی مانگی ڕابوردوودا بۆ بەرەنگاربوونی بەرەو پێشەوەچوونی هێزەکانی دەسەڵات ئەوا خۆبەخت‌کەرە شۆڕشگێڕەکان دەستیان بەسەر ئەو ڕێگایانەدا گرت کە لە لای حەلەب‌و حمصەوە بۆ شارەکە دەچن .. پاشان هێزەکانی ڕژێم لەگەڵیان‌دا بەرەوڕوو بوونەوەو شۆڕشگێڕەکان توانییان تانک‌و هێزەکانی ڕژێم تارومار بکەن‌و لەنزیکی مزگەوتی عمر کوڕی خطاب ئۆتۆمبیلێکی سەر بە هێزە تایبەتی‌یەکانی ڕژێم تێک‌بشکێنن‌و تاکوو ئێوارەی هەینی‌ی ڕابوردوو تەقە بەردەوام بووەو شۆڕشگێڕەکان توانییان بەتەواوەتی دەست بەسەر شارەکەدا بگرن .

ئیزگەکە ووتوویەتی دەستەڵاتدارانی ڕژێم فڕۆکەیان بەکارهێناوەو شارەکەیان بۆردمان کردووەو ئابلۆقەیان داوەو هاووڵاتیانی شارەکەیان بەپیاوو ئافرەت‌و پیرەمێردو منداڵەوە دەرهێناوەو لە شەقامەکان‌دا تەقەیان لێ‌کردوون‌و پتر لە دووسەد کەسیان شەهید بوون .

پاش ئەمەیش ئافرەت‌و منداڵی کوژراوەکانیان هێناوەو ناچاریان کردوون

بڕوانە ل : ٧

شۆڕشگێڕە کوردەکان چالاکی خۆیان دژ بە ڕژێمی خومەینی پەرە پێ دەدەن

شۆڕشگێڕە کوردەکان لە چالاکی سوپایی خۆیان‌دا دژ بە هێزەکانی ڕژێمی فارس‌و پاسەوانەکانی خومەینی لە ناوچەی کوردستانی ئێران‌دا بەردەوامن ئەویشن لە پێناوی وەدی هێنانی داخوازی‌یە نەتەوایەتی‌یەکانی خۆیان‌دا بۆ دەستگیرکردنی ئۆتۆنۆمی .

ئەوەبوو دەستەڵاتدارەکانی فارس ڕایانگەیاند کە پێکداهەڵپژانێکی توندو تیژ لە نێوان پاسەوانەکانی خومەینی‌و لە نێوان شۆڕشگێڕە کوردەکان‌دا لە ناوچەی دیوان دەرە لە قەڵەمڕەوی کوردستان‌دا ڕووی داوە بەڵام سەرکردایەتی‌ی پاسەوانەکانی خومەینی کە ئەمەی ڕاگەیاندبوو پەنجەی بۆ ژمارەی کوژراوان‌و بریندارەکانی پاسەوانەکانی خومەینی‌ی جادووگەر ڕانەکێشاوە .

هەروەها سەرکردایەتی‌ی پاسەوانەکانی خومەینی نەیوتووە ئەو پێکداهەڵپژانە کەی ڕووی داوە .

لەلایەکی تریشەوە دووشەممەی ڕابوردوو کۆمەڵێک قوتابی‌ی ئێرانی لە بەرانبەر باڵیۆزخانەی ئێران لە ڤییەنا خۆپیشاندانیان ڕێکخست ئەویش بۆ ناڕەزایی دەربڕین دژی سیاسەتی توندو تیژی کە ڕژێمی خومەینی دژ بە هاووڵاتی‌یە ئێرانی‌یەکانی دەرەوە بەکاری دەهێنێت .

لە نامەیەکی ناڕەزایی دەربڕین‌دا دووپاتی ئەوەیان کردووەتەوە کە بەردەمی باڵیۆزخانەکە بەجێ ناهێڵن تاوەکوو داخوازی‌یەکان دەهێنرێنە دی کە ئەویش ئەوەیە ڕێگە بە خێزانەکانیان بدرێت پارەیان بۆ بنێرن تاوەکوو بتوانن خوێندنیان لە نەمسا تەواو بکەن .

مەلیک خالد لەگەڵ عەرەفات‌دا کۆدەبێتەوە

مەلیک خالد کوڕی عبدالعزیز پادشای سعودیە پێری لەریاض لەگەڵ یاسر عەرەفات سەرۆکی لیژنەی ڕاپەڕاندنی ڕێکخراوی ڕزگاری خوازی فەلەستین‌دا کۆبووەوە .

لەم کۆبوونەوەدا کە فهد کوڕی عبدالعزیز وەلی عەهدی سعودیە ئامادەی بوو لە ڕووداوەکان‌و باری ئێستای لوبنان کۆڵانەوە سەرەڕای پەیوەندیەکانی نێوان سعودیەو ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستینی .

شایانی باسیشە عەرەفات بەسەردانێکی سعودیە بەسەر پێری گەیشتبووە ئەوێ .

ئەندیرا غاندی سەر لە چەند وڵاتێک دەدات

خاتوو ئەندیرا غاندی سەرۆک وەزیرانی هندستان پێری گەیشتە جنێف ئەویش لەگەشتێک‌دا کە کوێت‌و میرنشینەکانی عەرەب دەگرێتەوە .

خاتوو غاندی لەم سەردانەیدا لەسویسرا گفت‌وگۆ لەگەڵ لێپرسراوە سویسری‌یەکان‌دا دەکات دەربارەی پەیوەندی‌یەکانی نێوان هەردوو وڵات پاشان بەرەو ناوچەی کەناری

بڕوانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

دیاری كردنی مەڵبەندی هەڵبژاردنی تەكمیلی ئەنجومەنی نیشتمانی لە سێهەمین ناوچەی هەڵبژاردن لە هەولێر

وەزارەتی فەرمانڕەوایی كردنی ناوخۆیی بڕیاریدا بینایەی تیمارگەی تەندروستی لە ناوچەی شێروانی مەزن ببێتە بنكەی هەشتەم مەڵبەندی هەڵبژاردن لە سێهەمین ناوچەی هەڵبژاردن لە پارێزگای هەولێر .

وەزارەتەكە بەیاننامەیەكی لەم بارەیەوە دەركردووە ، ئەمەیش دەقی تەواوی بەیاننامەكەیە :

بەیاننامە

دوابەدوای بەیاننامەی ژمارە ٢٩٤ی ڕۆژی ٩-٤-١٩٨١ مانداو بە گوێرەی دەسەڵاتی مادە ٢٤ی یاسای ئەنجومەنی نیشتمانی ژمارە ٥٥ی ساڵی ١٩٨٠ بڕیارماندا بنكەی هەشتەم مەڵبەندی هەڵبژاردن لە سێهەمین ناوچەی هەڵبژاردن لە پارێزگای هەولێر كە لە ڕۆژی هەینی ڕێكەوتی ٢٩-٥-١٩٨١دا بۆ هەڵبژاردنی ئەندامێكی ئەنجومەنی نیشتمانی كە شوێنەكەی چۆڵە هەڵبژاردنی تێدا بەڕێوەدەبرێت ببینایەی تیمارگەی تەندروستی بێت لە شێروانی مەزن لە جیاتی قوتابخانەی شێروانی مەزن .

عبدالفتاح محمد امین
وەزیری فەرمانڕەوایی كردنی ناوخۆیی

بەڕێز طارق عزیز خەڵاتی ئەندامانی ئەنجومەنی ناوچەیی نەهێشتنی نەخوێندەواری دەكات لە سلێمانی

بەڕێز طارق عزیز جێگری سەرۆك وەزیران سەرۆكی ئەنجومەنی باڵای سەربەهەڵمەتی نیشتمانی فراوان بۆ بە زۆر نەهێشتنی نەخوێندەواری خەڵاتی ئەندامانی ئەنجومەنی ناوچەیی هەڵمەتی نیشتمانی لە پارێزگای سلێمانی و سەرۆك و جێگری ئەنجومەنە ناوچەییەكانی قەزاو ناحیەكان و لیژنەكانی ڕاگەیاندن كرد .

ئەوەبوو بەڕێز جعفر عبدالكریم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی خەڵاتەكانی بەڕێز طارق عزیز سەرۆكی ئەنجومەنی باڵای هەڵمەتی نیشتمانی بە سەر ئەندامانی ئەنجومەنی ناوچەیی هەڵمەتەكەو سەرۆك و جێگری ئەنجومەنە ناوچەیی-یەكانی قەزاو ناحیەكان و لیژنەكانی ڕاگەیاندنی پارێزگای سلێمانیدا دابەش كرد .

ئەوەیش لە كۆبوونەوەیەكدا بوو بە سەرۆكایەتی بەڕێز پارێزگاری سلێمانی ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو سازدراو هاوڕێ عبدالرزاق فارس ئەندامی نووسینگەی ڕێكخستنی باكوور ئەمینداری نهێنیی سەركردایەتی لقی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە سلێمانی ئامادەی بوو .

ئەنجومەنەكە لە كۆبوونەوەكەیدا لە ڕاپۆرتێك كۆڵیەوە بەڕێوەبەرێتیی نەهێشتنی نەخوێندەواری لە پارێزگاكەدا ئامادەی كردبوو تێیدا لە سەرژمێریی مەڵبەندو قوتابخانە میللی-یەكانی نەهێشتنی نەخوێندەواریی و ژمارەی بخوێنەكان و ڕەوتی خوێندن تێیاندا دوابوو .

بەڕێز وەزیری ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن سەری لە دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوكردنەوەی كوردی دەدات

ڕۆژی سێشەممەی ڕابوردوو ، بەڕێز مامۆستا لطیف نصیف جاسم وەزیری ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن سەری لە دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوكردنەوەی كوردیداو بەڕێز مامۆستا اسماعیل رسول بەڕێوەبەری گشتی دەزگاكەو بەڕێوەبەرو لێپرسراوانی بەشەكانی دەزگاكە لە پێشوازیدا بوون .

وەزیری بەڕێز سەرەتای سەردانەكەی كۆبوونەوەیەكی لەگەڵ بەڕێز بەڕێوەبەری گشتی و بەڕێوەبەرو لێپرسراوانی بەشەكانی دەزگاكەدا كردو ئامادەیی وەزارەتی پیشاندا بۆ یارمەتیدانی تەواوی دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاو كردنەوەی كوردی لە ڕاپەڕاندنی نەخشەكانی ڕۆشنبیری و ڕۆژنامە نووسیدا كە لەبەرنامەی كاری ئەمساڵیدا دایناوە .

دوای ئەوە بەڕێزی لەگەڵ بەڕێز بەڕێوەبەری گشتی بە بەشەكانی دەزگاكەدا گەڕاو سەرنجی چۆنیەتی ڕاپەڕاندنی كاروباری دەزگاكەیدا .

چەند كۆڕێكی جەماوەری فراوان لە قەزای ڕەوانزو ڕەواندوز

بەڕێز یحیی محمد رشید پارێزگاری هەولێر سڵاوی بەڕێز سەرۆكی فەرمانده صدام حسینی بە جەماوەری هەردوو قەزای ڕەوانزو ڕەواندوزو ناحیەی گەڵاڵەو دیاناو خلیفان ڕاگەیاند .

بەڕێز پارێزگاری هەولێر لە شەش كۆڕی جەماوەریدا كە لەو ناوچانەدا ساز دران.

بە ئامادەبوونی بەڕێز مزهر مطنی ئەندامی نووسینگەی باكوورئەمینداری نهێنیی سەركردایەتی لقی حزب لە هەولێر، دووپاتی كردەوە كە سەركردایەتیی حزب و شۆڕش بایەخ بە ناوچەكە دەدات بۆ بەرەوپێشەوە بردنی باری هاووڵاتیان لە ناوچەی ئۆتۆنۆمیی كوردستاندا سەرەڕای ئامادە كردنی باشترین هۆی گوزەرانی سەربەستانەو نەهێشتنی شوێنەواری هەموو دواكەوتنێك كە لە بارودۆخی نائاسایی و ناسروشتیدا پێش شۆڕش ناوچەكە پێیدا تێپەڕیوە .

هەروەها داوای لە هاووڵاتیان كرد پتر هۆشیارو وریا بن بۆ دیاری كردنی چست و چالاكیی هەموو تاقمەكانی دژ بە شۆڕش و ڕێڕەوە سەركەوتووەكەی هاروەها سەركوت كردنی هەموو نەخشەو پیلانەكانی ئیمپریالیزم و كۆنەپەرستان و ئەلقە لەگوێكانیان .

تێدا هاتووە ئەنجا ئەو دەرماسە دروێنەكەرانە بە كۆمەڵ ببرێن بۆ ناوچەكانی تر بۆ بۆ پرۆگرام بۆ دانانی ئیش كردن و ڕاپەڕاندنی بە زووترین كات .

شایانی باسە كە ١٥٠ دەرماسەی سەر بە كەرتی تایبەت لەم هەڵمەتەدا بەشدارن كە پانتایی نزیكەی یەك ملیۆن دونم زەویی بە گەنم و جۆ كێڵراو دەگرنەوە .

زانا ئاینیەكانی هەولێر سڵاو ئاراستەی سەركەوتنەكانی هێزە نەبەردەكانمان دەكەن بەسەر فارسی دوژمندا لە سەرپێڵی زەهاو

زانا ئاینییەكانی پارێزگای هەولێر سڵاویان ئاراستەی ئەو سەركەوتنە بێهاوتایانە كردووە كە سەربازەكانی قادسیەی صدام خستوونیانەپاڵ سەركەوتنەكانی تریان بەسەر فارسی دوژمندا لە ناوچەی سەرپێڵی زەهاو .

لە كۆبوونەوەیەكدا لەلیژنەی هۆشیاری ئاینی سازی دابوو ، هاوڕێ مخلف عباس ئەندامی سەركردایەتیی لقی هەولێری حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست ئامادەی بوو ، ناڕەزایی خۆیان سەبارەت ئیدیعا پووچەڵ و كافرەكانی خومەینی دەربڕی دەربارەی دوا پێغەمبەری خوا محمد (د.خ) وگواستنەوەی تەرمی ئیمامی عەلی خوای لێ ڕازی بێت لە نەجەفی پیرۆزەوە بۆ قوم .

هەروەها نیازی خۆیان دووپات كردەوە بۆ تێكەیاندنی موسوڵمانەكان لە مافەكانی ئێمە لە خاك و ئاوی خۆماندا تاوەكو دوژمنەكانمان سەر بۆ مافەكانمان دادەنەوێنن .

ئا.د.ع

دروێنە لە هەولێر

ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو ئەنجومەنی كشتوكاڵیی پارێزگای هەولێر لە كۆبوونەوەیەكدا بە سەرۆكایەتی بەڕێز یحیی محمد رشید جاف پارێزگاری هەولێر ، بڕیاریدا بۆ دروێنە كردن لە ناوچە سەختو پانتاییەكەمەكاندا تا دە ئاڵە ١٥ دۆنم پشت بە دروێنە كردنی دەستبەسترێت .

ئەنجومەنەكە بڕیاریدا هەموو جەنجەرو دەرماسە دروێنەكەرەكانی سەر بە كەرتی تایبەتی لە پارێزگاكەدا ببرێن بۆ ناوچەی مەخمور كە زووتر كاتی دروێنە كردنی

سەرۆكی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندن ڕێزی سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی جێبەجێ كردنی دەریاچەی كەسنەزان دەگرێت

بەڕێز محمود امین محمد احمد سەرۆكی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی ئۆتۆنۆمیی كوردستان بە وەكالەت ڕێزی لە سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی جێبەجێ كردنی پرۆژەی دەریاچەی كەسنەزانا لە هەولێر .

ئەو لیژنەیە كە بەڕێز محمود صدیق محمود ئەمینداری گشتیی بەڕێوەبردنی كشتوكاڵ و چاك كردنی كشتوكاڵ سەرۆكایەتی دەكات ژمارەیەك لە فەنی و ئیداری و كرێكارانی سەربەئەمینداریتی گشتیی ناوبراوی تێدایە .

شایانی باسە كە دەریاچەكە بە شێوەی ڕاپەڕاندنی ڕاستەوخۆ ئەلە كاری تەواو كراوەو ٤٩ هەزارو ٥٠٠ دیناری تێچووە لە كاتێكدا ئەگەر بە قۆنتەرات بدرابا ئەوا ٥٠٠ هەزار دیناری تێدەچوو ..

پانتایی دەریاچەكە كە هەشت كیلۆ مەتر لە هەولێرەوە دوورە دە دۆنمەو ١٦ ملیۆن پێی سێ جا ئاو دەگرێت و بۆ مەبەستی كشتوكاڵ سوودی لێوەردەگیرێت سەرەڕای ئەوەی سەرچاوەیەكی گەشت و گوزارییە .. ئەوەتا ئەمینداریتی گشتیی بەڕێوەبردنی شارەوانی و هاوینە هەوارەكان دەستی بە دروست كردنی چێشتخانەو گازینۆیەك كرد لە تەراغی دەریاچەكە ١٤٠ هەزار دیناریان تێدەچێت سەرەڕای ئەوەی دەزگاكانی كشتوكاڵی دەوروبەری دەریاچەكەیان بە درەخت چاندووە .

ئا.د.ع

لە نامەیەكدا بۆ كۆنفرانسی ئیسلامی و دەستەی جیهانی ئیسلامی و وەزیرانی ئەوقاف لە دەوڵەتە ئیسلامییەكاندا :

وەزیری ئەوقاف پەردە لە ڕووی ڕەفتارەكانی خومەینی جادووگەر هەڵدەماڵێت كە تەڕەشی لە پەیوەندییەكانی نێوان ئیسلامەكان دەكەن

بەڕێز نووری فیصل شاهر وەزیری ئەوقاف و كاروباری ئاینی دووپاتی كردووەتەوە كە ئاواتەكانی جیهانی ئیسلامی ڕووبەڕووی كارەساتێك بووەتەوە بە هۆی ڕەفتارەكانی خومەینییەوە كە هەڕەشەیان لە پەیوەندییەكانی نێوان ئیسلامەكان كردووە لەوەی كە مەترسیی دابەش بوونی تایەفەگەرانەیان هێناوەتەئاراوەو گومانیان خستووەتە ناوەڕۆكی بڕوای ئیسلامەتی و شتە پیرۆزەكانی .

ئەوە لە نامەیەكدا هاتووە كە بەڕێز وەزیری ئەوقاف ئاراستەی هەردوو ئەمینداریتی گشتیی ڕێكخراوی كۆنفرەی ئیسلامی و دەستەی جیهانی ئیسلامی و وەزیرانی ئەوقافی كردووە لە دەوڵەتە ئیسلامییەكاندا . ئەمەیش دەقی نامەكەیە ..

سڵاوێكی پیرۆزی ئیسلامەتی

لە كاتێكدا كە مژدەی هاریكاریی ئیسلامی دەستی بەوە كردووە كە چەند ئەنجامێكی هەست پێكراو لە بواری سیاسی و ئابووری و گیانیدا لە زۆربەی دەوڵەتە ئیسلامییەكاندا وەبەربهێنێت و ئەم دەوڵەتانە هەستیان بە گرنگیی ڕێبازە ئەقڵی و واقیعییەكان كردووە بۆ گوڕ خستنە كاریگەریەتیی دەستەی ئیسلامی لە بەرژەوەندیی نەخشەی ئیسلامی و هەموو ئادەمیزاددا ئەوەیش لە چرا چیرەی چالاكییەكانی ڕێكخراوە ئیسلامییە هۆشیارەكانتانەوە ئەوا ئەم ئاواتانە تووشی كارەساتێك هاتوون بە هۆی ڕەفتارەكانی خومەینییەوە كە نەك تەنیا هەڕەشەیان لە پەیوەندییەكانی نێوان ئیسلامەكان كردووە بە دابەش بوونی تایەفەگەرانەی بۆخەڵ بەڵكو گومانیان خستووەتە ناوەڕۆكی بڕوای ئیسلامەتی و شتە پیرۆزەكانی ئیسلامەوە كەچی سەرەڕای ئەوەی لە خومەینی لەسەر ئەوە سوورە هەموو بانگەوازێكی ئەقڵ و دانایی ڕەت بكاتەوە بۆ وەستاندنی جەنگ و هەڕەشە كردنی لە هەست و نەستی موسوڵمانەكان ، لەگەڵ ئەوەشدا دەستدرێژی دەكاتە سەر پێغەمبەرو شتە پیرۆزەكان ئەوەبوو ئیدیعای كرد كە هەموو پێغەمبەرو نێرراوەكان لەوانەیش محمد (د.خ) لە ئەركی ئەهلی دادوەری بۆ ئادەمیزاددا سەرنەكەوتوون و مەهدی چاوەڕوان كراو ئەوە وەدی دەهێنێت

لەم دوایییەشدا ئیدیعای كردووە گوایە تەرمی ئیمامی عەلی (خ.ر) بە نهێنی لە سەردەمی مەئموونی عەباسیدا گوێزراوەتەوە بۆ قوم .

لەبەر مەترسیی ئەم ڕێڕەوە بە سەر ئیسلام و موسوڵمانانەوە ئەوا زانا ئاینییەكانی عیراق بە هەموو پەیڕەوێكیانەوە لە چۆنیەتی شەرعیی پەیڕەوی خومەینی كۆڵینەوەو بڕیاریاندا لە خومەینی كوفری بە ئاینی ئیسلامی كردووەو ڕەفتارەكانی نە لە نزیكەوەو نە لە دوورەوە ئیسلام ناتوێنن .

ئینجا لەبەر گرنگیی ئەو بەیاننامەی لەم بوارەدا دەریان كردووە ئەوا دانەیەكتان بۆ دەنێرین و پێشنیار دەكەین بە یەكێك لە بەڵگەنامە ئیسلامییەكانی دابنێن لە لای خۆتان .

تكامان وایە بفەرموون و تەماشای بكەن .. لەگەڵ ڕێزدا .

نوری فیصل شاهر
وەزیری ئەوقاف و كاروباری ئاینی

لیژنەیەك بۆ دیاری كردنی شوێنی سێ گوندی هاوچەرخ لە هەولێر

ئەنجومەنی كشتوكاڵی لە پارێزگای هەولێر لە كۆبوونەوەیەكدا بە سەرۆكایەتی بەڕێز یحیی محمد رشید جاف پارێزگاری هەولێر لیژنەیەكی پێكهێنا بۆ دیاری كردنی سێ شوێن بۆ دروست كردنی سێ گوندی هاوچەرخ .

ئەنجومەنەكە ناوچەی ئەو گوندانەی لە كەرتی مەخموورو دەشتی هەولێرو ڕەواندز دیاری كرد بە مەرجێك لە هەڵبژاردنی ئەو گوندانەدا ڕەچاوی ئەو مەرجانە بكرێت كە لە بڕیاری ئەنجومەنی سەركردایەتیی شۆڕشدا هاتوون سەرەڕای ئەو ڕێنوێنییانەی لە دەزگای گشتیی نەخشەسازی و دامەزراندنی كشتوكاڵییەوە دەرچوون بە چەشنێك لە ناوەڕاستی كێڵگەو باخی جووتیارەكاندا بن و لە ڕێگای گشتییەوە نزیك بن و ئەو زەوییەی بۆ گوندەكە تەرخان كراوە هی دەوڵەت بێت و بۆ كشتوكاڵ نەشێت .

ئەو جووتیارو كشتسازو كرێكارانەی لە بواری كشتوكاڵدا ئیش دەكەن كە بە شێوەیەكی هەمیشەیی لەو گوندانەدا دەژین دەتوانن داوای دەستكەوتنی پارچەیەك زەویی نیشتەجێ بكەن لەو گوندە نوێیەدا بە ناوی خۆیانەوە بۆیان تۆمار دەكرێت و دەشتوانن لە بانقی عیقاری پارە قەرز بكەن بۆ دروست كردنی خانووەكانیان لەگەڵ ڕەچاو كردنی ئەو نەخشانەی كە لەلایەن دەزگا لێپرسراوەكانەوە بۆ ئەو خانووانە دادەڕێژرێن .

پارێزگاری بەڕێز دووپاتی كردەوە ئەم كارە ئامانجی پێشخستنی باری لادێ و گەیاندنی هەموو خزمەتگوزارییەكە بۆ جووتیاران سەرەڕای خولقاندنی هۆی ئەوتۆ بۆ باركردن لە شارەوە بەرەو لادێ هەروەها بەشداریی چارەسەر كردنی سەرتاپاگیری مەسەلەی نیشتەجێ كردنی لادێیی دەكات لە ناوەڕۆك و مەوداكانیەوە .

ئیش كردن بۆ پرۆژەی ئاوەدانی و ئیش كردن بۆ پاڵپشتی سوپا لە جەنگدا

لە قەزای هەڵەبجەدا

● لەم چەندانەی دوواییەدا بە سەردانێكی ڕۆژنامەنووسی چووینە قەزای هەڵەبجە و سەیری بەردەوامی جێبەجێ كردنی پرۆژە ئاوەدانییەكانی ئەو قەزایەمان كرد كە حاڵەتی ناخۆشی شەری نێوان عێراق و ئێران كاری نەكردۆتە سەرچۆنیەتی تەواو كردنی پرۆژە خزمەت گوزارییەكانی ئەو ناوچەو بەڕێز لطوف حسن محمود قائمقامی هەڵەبجەمان بینی ئیتر ئەو خۆی دەستی كرد بە باس كردنی چالاكیان و گرنگترین ئیشەوكاریان ، لەم بارەیەوە وتی :-

× هەر لە سەرەتای دەست پێ كردنی جەنگمان لەگەڵ فارسە ڕەگەزپەرستەكاندا ئیتر ئێمە هەموو جۆرە تێبینیەكی خۆ ئامادەكردنمان خستە بەرچاوو لێ كۆڵینەوەو لە هەموو ڕووبەكی حاڵەتی جەنگەوە خۆمان بۆ ئامادەكردو دەوراتی بەرگری میللیمان پێك هێناو گەلێ لە هاوڵاتیان و ئەندامانی ڕێكخراوە جەماوەری و گەلییەكان زۆر بە دڵسۆزییەوە هاوبەشیان تیاكردو تیپی بەرگری میللمان دروست كرد بۆ ئیسعافاتی سەرەتایی و ئاگركوژانەوەو فریاكەوتن و ڕێ نمایی كردنی هاوڵاتیان ئامادەیی خۆیان نیشاندا بۆ هاوبەشی كردنی سوپا لە جەنگداو لە جەبهەی ناوخۆدا برایانی سوپای میللی دەورێكی شیاویان بینی و گەلێ خۆیان هیلاك كرد . گەلێ لە برا دڵسۆزەكان ئامادەیی خۆیان نیشان دا بۆ خوێن بەخشین و یارمەتیدانی خێزانی شەهیدان و بریندارانی بە كۆ كردنەوەی یارمەتی و پێشكەش كردنی دیاری و خەڵات و دڵخۆش كردنیان .

● حەز ئەكەین هەندێ ئیشەوكاری ناوەدانیتان بزانین.

× سەرەڕای ئەو وەزعەی كە وڵات و گەلانی پیاتێپەڕی نەبێت ئێمە بەردەوامین لە جێ بە جێ كردنی پرۆژە ئاوەدانییەكانمان و هەمیشە لە هەوڵی ئەوەدابین ئەو پلانانە جێ بەجێ بكەین كە سەركردایەتی حزب و شۆڕش بۆی داناوین بۆ خزمەت گوزاری هاووڵاتیان و پێك هێنانی ژیانی ئاسودەیی بۆیان و لێرەدا بەگشتی باسی

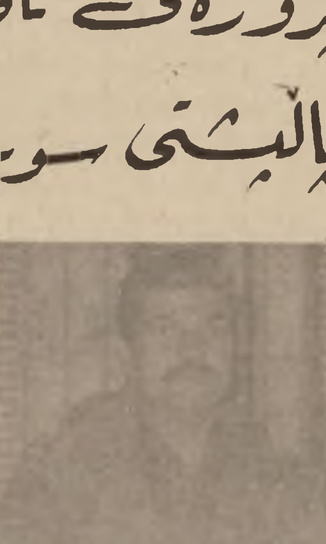

ئەم پرۆژە گرنگانە ئەكەم كە هەیانە تەواو بوون و هەشیانە بەردەوامین لە ئیش تیاكردنیاو خوا یاربێ تەواویان ئەكەین .

خەستەخانەیەكی ١٠٠ قەرەوێڵەیی لە شاری هەڵەبجەدا تەواو بووە كە نزیكەی نیو ملیۆن دیناری تێ چووەو سێ خانوشی لەگەڵدا كراوە بۆ پزیشك و كادیرە تەندروستییەكان ،

هەروەها مەڵبەندی ئاگر كوژانەوەی هەڵەبجەمان تەواوكرد كە نزیكەی ٥٠ هەزار دیناری تێچووەو ئێستا دەوری شیاوی خۆی ئەبینێ . سانەویەكی نموونەیی و گەلێ قوتابخانەی ترمان لە هەموو سەرانسەری قەزاكەداو لە هەر سێ قۆناغەكەی خوێندندا تەواو كردووە بەشێكی زۆری شەقامە سەرەكییەكان و شەقامە لقییەكانی ناو شاری هەڵەبجەو ناحیەكانمان قیرتاوو چەورێژ كردووە .

● ئەوەی لە ڕووی خواردەمەنی و پێویستی

بڕوانە ل : ٧

تۆ بڵێی هەمنگوای پاڵەوانی رۆمانەکانی بوو بێت ؟!

زادوق آدم
کردوویەتی بەکوردی

بەشی یەکەم

لە کاتێکدا کە هەمنگــوای هێشتا لە ژیان دابــوو . . یەکێك بوو لە نووســـەرە بەناوبانگەکانی ئەمریکــا . . بۆ ئەمەیش شـــــێوەو ، پاڵـــــــەوانو رەفتــاروبیروباوەڕەکانی ، نەك بـــــە تەنیا لەو جیهانەی کە بـــە ئینگلیزی دەدوێتو بەســس،بەڵکو لە هەموو جێگەیەکــدا کە کتێبەکـــــانی تێدا دەخوێندرایەوە شایەتی بــۆ دەدەنو ئەم قسانە دەسەلمێنن. لەوانەیشە بتوانیــن بڵێین چ رۆماننووسێکی دیکــــەبە قەد هەمنگوای کـــاری ئەوتۆی نەکردوە بەســــەر ئەدەبی پەخشاندا ، چونکــەهەر جێگایەك کە کتێبەکانی دەگەیشتێ . شێوەی نووسینی تەقلیدەکراو چەندان جــارشاکارەکانی لە چاپدەدرانەوە. بێجگە لەمانەیش هەمنگوای بــــەوە نـاســـــراوبــوو کە کەسایەتی بەکـــــــــی جۆراوجۆری هەیە ، تــــارادەیەك لە ماوەی سی ساڵدابۆ هەر شوێنێك بچووبایــە هەنگاو بە هەنگاو شوێن پــێ ی دەکەوتن . لەگەڵ ئەمــــــەش هەموو رەخنەگرانـــــــــی ئەدەب نەیانتوانی بە تــەواوی لە خۆیو بەرهەمەکانی بـــەچاکی بگەن ، تاماوەیەکـــــی دوورودرێژ . . هەرچەندەیش ئەم تێگەیشتنە لە مـــاوەی دەساڵی رابردوودا تارادەیەك قووڵترو فراوانتربوو بـــەلام دیسان هەرنەگەیشتە پلــەی کاملی ی تێگەیشتنی خــۆیو بەرهەمەکانی بە شێوەیەکـــی تەواوەوە .

لێرەدا دەبێت ئەوەیشـــــس دووبارەبکەینەوە کــــــە چ – کلیلێك – لە ئارادا نی یە بۆ ئاسان کردنی لێکدانـــــەوەی بەرهەمەکانی نووسەرێك کــــە شیاوی ئەوەیە بە چاکی لــــە بەرهەمەکانی تێبگەین . بــەڵام لە چۆنیەتی ژیانی هەمنگـــوای خۆی شتێك بە ئاســــــتەم لە شێوەی کلیل دیــــــارە. تارادەیەك شێوەی کلیلێکــــی سەرەکی یە – کە هەرگیز لــە سەرنجو خەیاڵی خوێنەوارێکی رۆشنبیرو رووناکبیر وون – نابێت . ئەم – کلیلە یـــش – بە هەموو عیشقێکەوە هەندێك دەڵێن شتەکە چارەنووســـە – لە یەکەم کتێبی هەمنگـــوای دا کە بریتی یە لە چەند کورتـــە چیرۆکێك خۆی دەنوێنــــێ . کـــــــــە بەراســــــتی گرنگترین کتێبە لە جـــۆری خۆیو لە مێژووی ئــەدەبدا کە خوێندەوار چاوەڕوانــــی دەکاتو لەبەرچاویــــــــــدا قیتدەبێتەوە .

لە – ئەم کتێبە لەژێر ناونیشانی لە – رۆژگاری ئەمرۆمانـداو – ساڵی ١٩٢٥دا دەرچـــووە مەبەستی دانەر لـــــــــەو ناونانیشانە رەنگە ئیشارەتێك یان ئاگاداریەکی گاڵتـــــــەـ جاڕیانەبێت بە رستەیەکـــی بەناوبانگ لە کتێبی کلێســـەی برونستنایە لە ئینگلتــــەرادا کە دەڵێت : – خواوەنــــــدی پێـــــــرەبـــان ئاشتیمان بێ بەخشە – هەر چۆنێـــك بێت ، ئەوەی لەو کتێبــــەدا سەرنجی خــــــــوێندەوار رادەکێشێت دوو شـــــتە . بەکەمیان کتێبەکە بــە هیـــچ جۆرێك بۆنی ئاشـــــــــتی ی لێوەنایەت . دووەم شتیشـــس کە سەرسوڕهێنەرەو – بــــۆ ماوەیەکی دوورودرێــــــژ خوێندەواران نەیان دۆزیبووەوە ، چونکە کەسایەتی یەکــــــی سەرەکی یە لەو چیرۆکانـــەی کە تیاندا دەرکەوتووە – ئەوەیە کە ئیوەی چیرۆکەکان لــــــە بارەی گەشەسەندنــــــــی جۆراوجۆری کەسایەتی یەکــی کاریگەرەوە دەدوێن کەسایەتیی مندالەکەیە . بەلام پشتگوێ خراوە .

لەو کۆمەڵە چیرۆکـــــەدا لاوێکی لاوازی بچووك بـــە ناوی – نك ئادامــــز – دەوە هەیەو ، لەسەر شــــــێوەی زنجیرە مێژوویی رێکخـــراوەو پەیوەندی بە ژیانی ئەو لاوەوە هەیە لە منداڵی یەوە تــــــا گەورەبوونیو بە شێوەیەکـــی ووردو پتەویشەوە بـــــە یەك بەستراون . لە راستیدا ئەم چیرۆکانە تێکرا دەتوانرێت بە رۆمانێك لەقەڵەم بدرێــن ، چونکە زۆر ستەمە لـــــــەو چیرۆکانە تێبگەین ، ئەگــەر بێتو ئەم خاڵە نەدۆزرێتەوە.

لە حەقیقەتدا راستیشمە کە بڵێین گرنگترینی ئـــــــەو چیرۆکانە یەکەم چیرۆکــــــی کۆمەڵەکەیە کە بە ناونیشانـــی « دەوارە هنـدیـەکــــــــە – نووسراوەتەوە ، ئەم چیرۆکە پەردە لەسەر لایەنێکـــــــــی زۆری نووسەرو مەبەستـــی ی لە نووسینەکانی ٣٥ – ساڵەی پێشووی لادەدات . ئەمــــــە باسی ژیانی دوکتۆرێـــــــــك دەکات ، دوکتۆرەکە باوکـــــی – نك ئادامز – دو عەمەلیاتی ژنە هندیەك دەکات بـــــــــە هۆی گوێزانێك بێ ئــــەوەی بەنج بەکاربهێنێتو بـــــــــا جۆرێکی دڕندانەو بـــــــــێ بەزەییانەوە . . مێــــــــردە نەخۆشەکەیشی لە کاتـــــــی قیژاندنیدا لە تەنیشتی یـــەوە بە مەلوولیو خەمباریەکـــەوە راوەستابوو . بەڵام نك لــــەو کاتەدا کە هێشتا هــــــــەر منداڵبوو ، شووشەیەکی لــە دەست گرتبوو لە نزیــــــك سەری باوکی بە پێوە وەستابوو . لە لایەکی تریشەوە چـــوار زەلام توند دەستو بـــــــەلی ژنەکەیان زەوت کردبوو . لەو کاتەدا دوکتۆرەکە ئاورێك لە مێردە کلۆلەکەی ژنەکە دەدات کارەکەی خۆی لە بیردەچێتو کوێرانە گوێزانەکە دەبزوێنێت ، کەسەیری ژنە بــــــــــە سەرمانەکە دەکات ، دەبینێت گوێزانەکەی لە ملی منداڵەکە

دەخشێنێتو خەریکــــــــە دەیبڕێت .

کاتێك کە ئەم چیرۆکە بــە ووردی دەخوێنینـــــەوە ، بۆمان روون دەبێت کـــــــــە هەمنگوای ئەوەندە بایەخی بەو رووداوە بروسکەییانە نەداوە، بەڵکو زۆرتر بایەخـــی بـــــە کارتێکردنی ئەو رووداوانـــــە بەسەر منداڵەکەوە داوە کــە بە ووردی ئاگاداری هەمــــوو کارەکە بووە . هەتا ئــــــەو کاتە ، ئەو رووداوانە کارێکی کاریگەری ئەوتۆیان لەســـەر منداڵەکە نەکردبوو – شێوانی دەمو چاوی – بەڵام دەبێــت ئەوە بزانین کە منداڵەکــــــە بەرەبەرە گەورەدەبێتو ئەگاتە قۆناغی لاوێتیو لێــــــرەدا دەموچاوی شێواوەو هەمیشــە دەماری گرژدەبێت . . ئابەم شێوەیە هەمنگوای لە هــــۆی کارتێکردنی ئەم رووداوە بەسەر منداڵەکەوە ئاگادارمان دەکات

گومانیشــی تێدا نی یە کـــــە ئەو چیرۆکە زانیاریەکــــــــی سەیرو سەمەرەی پێ بەخشین دەربارەی چۆنیەتو تەبیعەتی شاکارەکانی هەمنگـــــوای . سەرەڕای ئەمانە هەمــــــوو چیرۆکەکە وا کۆتایی هاتـــووە سەرنجی خوێنەر رابکێشــێت کاتێك لەدوا رستەکانیـــــدا – نك – لەگەڵ باوکی سەبارەت بەرگو بەتایبەتیش خۆکوشتن دەدوێت :

« بابە بۆچی بە دەســـتی خۆی خۆی کوشت ؟ »

(رۆڵە نازانم . . رەنگــــە توانـــــای بەرگەگرتنـــــــی رووداوەکەی نەبوو بێت . .)

« ئەو زەلامانەی خۆیـــاز دەکوژن زۆرن ؟»

« نەخێر . . زۆرنین . . »

هەردووکیان لەگەمی یەکــدا پێکەوە دانیشتبوون ، نك لە پێشەوەو ، باوکیشی ســـەوڵ لی دەدا ، لەو بەردیبانــــەدا کە لەگەڵ باوکی دابـــــوو هەستی کرد کە هەتا هەتابــــە نامرێت .

لە رووی ستاتیــــــــکو ئەدەبی یەوە ، هیچ بەیــــەك بەستنەوەیەك لەم ئاخافتنــەدا نی یە ، بەڵام لـــــــە رووی مرۆڤایەتیو ویژدانەوە . لــــە توانامانددا نی یە بە ئاسانــــی بەسەریدا تێپەڕببین . بــــە تایبەتی ئەگەر دەستمان بــــۆ رەگو ریشەی هــــــەردوو کەسایەتی یەکە کێشــــا . دوکتۆر کلارس کــــــــــە ئەندەمۆدزدو هەمنگوایشــــــن راستەوخۆ دوکتۆری ئادامزە . هەمیشە گلەیی لـــــــــــە تەندروستی یەکەی هەبوو و لە ساڵی ١٩٢٨دا بە دەمانچەیەك خۆی کوشت . بەڵام هەمنگوای کە لە بنەڕەتدا کوڕەکەیە ، لە ساڵی ١٩٦١دا بـــــــــــە تفەنگەکەی خۆی مێشکــــی پژاند . « چونکە رەنگە لـــــە توانای نەبوو بێت بەرگــــەی رووداوەکانی رۆژگاری خۆی

بگرێت » ئا بەم جــــۆرە دەتوانین لەو پەیوەندی یـــــە بتەوە کە لە نێــوان رووداوە سەرەکی یەکانی ئەم چیرۆکــەو نێوان ژیانی نووسەردایـــــە بگەینو . . بە هەمـــــــــوو ساکاری یەکەوە ئەمە تێڕامانێکە کە تا چ رادەیەك نووســــــەر خەریکی توندوتیژی یـــەو . لەسەر هەمووشیانەوە مەرگ لە رێگەی توندوتیژیدا . . . دەگمەنیش لە هەمـــــــوو مێژووی ئەدەبدا شــــتی وا هەڵدەکەوێت کە پێ لەســـەر رووداوانی رووداو دادەگرێـت پێش رووداوانی ، هەروەکـــو لەم کورتە چیرۆکەدا بینیمان .

توندوتیژی لەو شەشـــــــن چیرۆکەدا کە لە کتێبــــــی – لە رۆژگاری ئەمـــرۆماندا – هەیە ، لەوە ناچێت کە لـــە چیرۆکی – دەوارە هندی یەکەدا بینیمان . بەڵام، هــــــــەر یەکێك لەم چیرۆکانە بەشـــی خۆی لەو ئـــازارەی لـــە ئامێزگرتووە کە تووشــــــــــی – نك ئادامز – ی باڵـــــەوان هاتووە . لە یەکێك لــــــەم چیرۆکانەدا کە بە ناونیشانـــی – دوکتۆرو ژنی دوکتــــۆرە – زیرەکی ی باوکی دڵنیا نی یەو بەبێ هیچ گومانێك لەگشـــت سەرنجەکانی باوکی لە هەمـــوو روویەکەوە بێزارە . بەڵام لـــە هەردوو چیرۆکی – کۆتایـــی شتێك – و – زلەی ســــێ رۆژەکان –دا چەند مەسەلەیەکی دیکە هەیە کە پەیوەندی بـــــە کۆتایی یەکی ناخۆشـــــــــی دڵدارەیەوە هەیە لە تافـــــی هەرزەکاریدا . لە چیرۆکــــی – تێکۆشەر – یشدا – نکــی باڵەوان دەبینین دەکەوێتـــــە ژێر بارودۆخێکی واوە کـــە بەرژەوەندی ئەوی تێدا نی یە.

لە دوای چیرۆکـــــــی – تێکۆشەر – چیرۆکێکی تری زۆر کورت . کە تەنیـــــا لاپەڕەیەکی گرتۆتەوە دێـتو لە خوێندنەوەیدا بۆمــــــان دەردەکەوێت کە – نـك – ی باڵەوان لە شەڕەکانی جەنگـی یەکەمی جیهانیدا بەشداربووەو . لە کاتی شەڕدا بریندارێش – کراوە . هەر لە هەمـــــان چیرۆکدا بۆمـــــان روون – دەبێتەوە کە بە تەنیا ئاشتی لەگەڵ دوژمندا کردووە – ئەو لە پێناوی وولاتەکـــــــەیو

بڕوانە ل٦

چیرۆکی کوردی و چەند تێبینی یەك

لە ژمارە تایبەتیەکەی ئەم دووایی یەی گۆڤـاری – رۆژی کوردستان – دا نووسینێکـی کاك – معتصم ساڵەیـی – م کەوتە پێش چاو لە ژێــــــر ناونیشانی – چیخۆفو کورتە چیرۆك ، دا کــــــە – ١٣ – لاپەڕەی گۆڤارەکەی گرتبۆوەو تیایدا باسی ژیانی – چیخۆفی کردبوو بێجگە لە شــــــــی کردنەوەی کۆمەڵێ ئــــــە چیرۆکەکانی . .

سەرجەمی کارەکەی کــاك معتصم ئامادەکردنو وەرگێڕانە نەوەك نووسینو دانـــان ، ئامادەکردنەکەیش هەتا بڵێ ی تێکەڵو پێکەڵو هیچ پرۆگرامو پلانێکی بۆ دانەنراوە ، مـــن نامەوێ لێرەدا باسی ئـــەم لایەنە بکەمو نیازی وەڵامدانە – وەیشم نەبوو بەڵام کە گەیشتمە کۆتای نووسینەکەو روبەڕووی – ـبرشێکی توندو تیژو نـاڕەوابوومەوە بۆ سەر چیرۆکـــی کوردیمان بــە پێویستم زانی چەند تێبینی یەك بخەمە پێش چاوی کاك معتصمو خوێنەرانی بەڕێز . .

سەلام محەمەد

پێشەکی گوتمان نووسینەکە لە بارەی – چیخۆف – ەوەیە، واتە دەبوایە باس هەر باسی چیخۆف بێت – وەکـــــــی ناوەرۆکێکی گەوهـــەری – ، ئەگەرچی زۆر جار لە پـــاڵ مەسەلەیەکی بنەڕەتیدا شتـی لاوەکیش دێتە پێشەوە بەڵام تەنیا لە سنووری ئیشارەتو نموونەدا نەك شتە لاوەکی یەکە بەسەر مەسەلە گەوهەری یەکەدا زاڵ بێت وەکو کاك معتصم کە باسی چیخۆف دەکات بـــەڵام لە پڕێکدا بە بێ هیچ حیسابو لێکدانەوەیەك هێڵێکی رەشـــو تاریك بەسەر چیرۆکــــــی کوردیدا دەکیشێت . .

ئەگەر مەبەستی لێکۆڵینەوەی چیرۆکی کوردی بواوە – کە ئەمیش کاری هەموو کەسێك نیەو نووسەری وریــــــاو شارەزای پێویستە – ئـــــــەوا دەبوو لە باسێکی سەربــــە خۆداو بە نموونەو بەڵگـــەوە بێتە پێشەوە لــــەم رووەوە چەند هەوڵێکی دڵسۆزانـــەو باشـــــن دراوە . کۆڵــــــێ

نووسەری وەك حسین عارفو عمر معروف بەرزنجـــــــی و فوئاد مجید میـــــری و رەئوف حسنو . . . . تاد . . . باسی کورتە چیرۆکی کوردیــــان کردووەو شتیان ئــــــــــە بارەوە نووســـــیوە . بــــــە هەر حـــــال فەرمـــــــون

با بزانین کاك معتصم چی دەڵێ :-

١ – (لە چیرۆکی کوردیدا مرۆڤی رەنجدەرو کرێکــارو جوتیارو وون بووانی نێــــــــو کـــــۆمـــــــەڵ بـــــە دی ناکرین . . .) .

راستی یەکەی هیچ چیرۆك نووسێکی ئیهاتووی کـــــــورد (کە ژمارەیان لە پەنجەکانـــی دەست تێنایەڕێت) ئـــــەم لایەنانەی نەخستۆتە پشــــت گوێ و ئەگەر کاك معتصـــــم تۆزێك لەســــــــەرخۆ لـــــــە چیرۆکەکانی مصطفی صالــح کریمو حسین عارفو رۆوف بێگەردو کاکە مەم بۆتانـــــــی و

محمد فریق حســــنو رۆوف حسنو عبداللـــە ســـــراجو عبداللە ئاگرینو . . . . ، ووردبێتەوە دەبینێ زۆربـــەی پاڵەوانەکان مرۆڤی کـــوردی ئاسایین ، ئەوجا جوتیــــار بێت یان مامۆستا یان . . . . تاد ، هەر بۆ نموونە دەڵێـــــم گشت پاڵەوانەکانی (سێبەری ئەسپەشێ) کەی محمد فریق حسن لە ناوجەرگەی دێهاتــی کوردەواری یەوە هەڵقوڵاون . .

٢ – کاك معتصم دەڵێت :

(ئەگــــــەر بـــە ووردی بڕوانینە چیرۆکی کـــــوردی بۆمان دەردەکەوێت زۆربەیان لە جۆری چیرۆکی زۆر کورتنو لاپەڕەیەك یاخود دوو لاپەڕەی گۆڤارێك دەگرنەوە ئەمەیشــــن دەسکورتی دەگەیەنێتو ئــەوە دەردەخات کە نووسەر توانای دارشتنێکی ســـەرکەوتووانەی نیبە . .)

ئەم قسەیە مامۆستایەکی هێناوە بیرمدی لە قۆناخــــــی ئامادەیــــیدا دەرســــــی پێ دەگوتین ، پیشەیەکی هەبـــوو کێ زیاتر لاپەڕەی رەشـــــــن دەکردەوە دەرجەی زۆرتـــــری پێ دەدا . ئێمەش شــــارەزای بووینو تێگەیشتین مامۆستا بە گوێرەی بست دەرەجـــــــە دەدات بۆیە هــــەتا دەمــــــان توانی لاپەڕەکانمان بە ووشەی بێ مەعنای دوور لە مەبەستەوە رەش دەکــــــــردەوە ، لـــــەو سەربشەوە پلەی بەرز بەرزمان وەردەگرت . . .

چیرۆکیش ئەگــەر کورت بێت کەم دەسەڵاتی چیرۆك – نووس پیشان نادات . جــاری وا هەیە رۆمانێکی زۆر درێژ تامی کورتە چیرۆکێکی نیـــو لاپەڕەی نابەخشێت .

مەسەلەی کورتو درێژی چیرۆك هونەرێکە بەنـــدە بە شەخسی چیرۆك نووســـەوە سەبارەت بەو ناوەڕۆکــــەی هەڵی بژاردووەو (اسلوب)ی دارشتنی . .

ســەرەڕای ئەمەیش بەش بە حاڵی خۆمان چیرۆکــــــــی درێژمان هەیەو ئەوەتانـــی لە هەمان ژمارەی ئەو گـــۆڤارەی کاك معتصم نووسینەکــــەی تیایدا بڵاوکردۆتەوە چەنـــد نموونەیەکی تیایە .

ئەگەر مەبەست لە (نەبوونی رۆمانی کوردی یە) ئەمەیـــان دیوێکی ترەو دەمێکە لەســـەر لاپەڕەی گۆڤارو رۆژنامەکانــدا باسی لێوە دەکرێـــــــتو تــا رادەیەك هۆیـــــەکانـــــی دەستنیشان کراون . بـــە کورتی ئایا رۆوف حسن (بۆ نموونە) سەبارەت بەوەی تــا ئێستا رۆمانی نەنووســــیوە چیرۆك نووس نیە ؟

٣ – کاك معتصم دەڵێت :-

« کام لــــــەو چیرۆکـــــە کوردیانەی لەم ساڵانـــــەی دووایدا نووسراونەتـــەوە – ناوبانگیان !! – شان لـــە شانـــــی (لە خـــــەومــــا)و

بۆ مهابادی خوێناوی

فایەق شینە

ئەی شارەکەی ئاگر باران
ئاگام لێ یـــــە
سەری تاســـــەت
ناوەتە نێو بێلسەی گڕێکی
پڕژان
کەچی هێشتا
کاسەی سەرت
هەر نابزوێ

× × × ×

ئاگام لێ یــــــە
چاوی بێ خەوی خەڵوەتت
لەبەك ئانـــــێ ی
چاوەڕوانــــــی
زریانێکی پڕ لـە هاژەو بەستەلەکی
هەڵبکاتو
کلۆ کلۆ بەفری ســـپی
ئەم کوێستانە دڵتەزێنەت
بۆ بهێنێ . . !
کڵپەی هەناسەی دەروونت
دامرکێنیو
زەوێت پڕکا لە گۆرانی .

× × × ×

ئەی شارەکەی ئاگرو خوێن
ئاگـــــام لێ یە
رەنگی وەرزی پایزێکی
کپو مردووت لێ نیشتووە
گەڵا رێزانێکی خــــەزان
لاشەی ووشكو هەڵقرچاوتی
داپۆشیوە
هەردوو چاوتـــــی
داپۆشیوە

سەر هەڵبڕدو
چاوی ماندووت بکەرەوە
سەیرێکی ئەم ئاسمانەکـــە
چۆن هەوری رەشی . . .
چرو خەستی هەڵگرتووە
خۆی دەکا بە چەتری باڵات

× × × ×

ئەی دڵدارەکەی ئـازادی
رۆژێ دادێ
نم نم تریفەی شادی
لاشەی ماندووت بشواتـــەوە
تۆفو گەواڵە بارانێ هەڵکات
گەڵا مردووی پەڵکە دڕاوی
گشت با یزێـــــك
بۆ تاریکە قەبری قووڵی
زستان بیات

× × × ×

ئەی شارەکەی سەدرو قازی
ئەی جێ نەزەرگەی شانازی
رۆژێ دادێ
بەرگی خوێناوی پڕ جەستەت
ئاڵای ئەمری تیا بروێت
دەنگی بەستەت
بێ بەردەوە باڵـــــدارو
بە ئاسمانی ئازادیدا
هەڵبفڕێتو
هەوری چڵکن هەڵبدرێت
لە دوای تۆفو رەهێڵەی
ئا ئەم زستانە دژوارە
هەر بەهاردو هەر بەهارە

× × × ×

Institut Kurde de Paris

خوازبێنی و گیروگرفتەکانی و گفتوگۆیەکی والا

کەس نییە ڕۆژێ لە ڕۆژان چیرۆکـی ئـەو پیـاوە بەسەزمانەی ، گوێ لێ نەبێ کە لەم سەردەمەدا دەیەوێ خێزان پێکەوە بنێ و بە هۆی ژن هێنانەوە بحەسێتەوە .. بەڵام ئەمڕۆ ، ئەم کێشەیە گەلێ گەورەترەو کەم کەس دەتوانێ خۆی لە قەرەی بدات و پێداویستییەکانی بـووك و خاوەن ماڵ مسۆگەر بکات ، کە مایەی دەردەسەریـەو دەبێتە بارگرانییەکی هەتـا هەتایەو ، تەنانەت وای لێ هاتووە ، پیاو بە درێژایـی ژیان دەبێ ڕەنج بدات ، بـۆ ئەوەی لە ژن هێنـانـدا بیدووڕێتەوەو ... مەسەلەکە لەوەشـس گـەورەترە ! داواکارییەکانی بووك بریتییـە لە چەشنەها قردیلاتی ماڵ و جل و بەرگ و خشڵ و . . . ئەتەکێتی سەیرو سەیرتـرو باری گرانی خەزووریش لـە لایەکی تروە کە لەسـەر حسابی بروانامەو پارەیەکـی بەگجار زۆرەو کۆمەڵیش لەو

لاوە ڕووەستێت کە لای وایە، کامە ئافرەت بە گرانتریـن نرخ مێر بکات .. سەنگینە!! بەم شێوەیە ئافرەتەکە وەکو بووکە شووشە دەکـڕێ و دەفرۆشرێ . . . هەمـوو ئەو شتانەم بە خەیاڵدا هات کاتێ لە هۆڵێکـی دادگای هەولێر دانیشتبووم و گوێـم لە چیرۆکی تاڵی ئافرەتێـك ڕاگرتبوو ، کە بەرانبەر بـە دادوەرێك هاواری دەکـرد : « ئەوان بوون منیان فرۆشت . . ئەوان بوون فێریام کردم بەختەوەری ژن و پیـاو ، سامانەو هیچـی تر . . . خۆیان پەتی سێدارەیان بـۆ شۆڕ کردمەوەو منیان خستە زیندان . . . » .. کـێ بەرپرسیارە بەرانبەر بەم ئافرەتەو سەدان ئافرەتی تـر کە لە ئەنجامی فرۆشتنی گران ، لە پێکەوە نانـی خێزانێکی بەختەوەر بێ بەش دەبن ؟!

بۆ وەڵامی ئەم پرسیارە ڕای چەند ئافرەتێکمـان وەرگرت و لە سەرەتادا خاتوو – قدریە عباس – ووتی :

– کۆمەڵـی کـوردەواری ماوەیەکـی دوورە بـە دوورە بە دەست چەندەهـا گیروگرفتی کۆمەڵایەتییەوە دەناڵێنێت و گیرۆدەیە بـە کۆمەڵێ کۆسپ و تەگـەرەوەو ئەوەی کە تووش باسـی دەکەیـت یەکێکـە لـەم تەنگ و چەڵەمانە ... کاتـێ ئافرەتێك دەفرۆشرێ و وەکو کەل و پەل مامەڵەی لەگـەڵ دەکرێ ، ئەم خێزانـە وا دەزانێ بەختەوەری ڕاستەقینە لە سامانداید ، لەبەر ئـەوە بەلایەوە گرینگ نییە کە مەرجە بنەڕەتییەکانی خێزانـی دوا ڕۆژی لێ دروسـت بێ و باقو بریقەی وورشەدار هەڵی دەخەڵـەتێنـێ . . ئەمەش بەڵای منەوە تەنیـا لە ئەنجامی نەزانینەوە دەست پێ دەکات و چاری هـەر ئەوەندەیە ئەم کۆمەڵـە ووریا بێتەوەو بە چـاوی مرۆڤ تەماشای ئافرەت بـکات و بەختەوەری ڕاستەقینە بـە لەیەك نزیکی و پەیوەنـدی مرۆڤایەتـییە لە نێـوان ئافرەت و پیاودا .

● **خوشکە « جانێت »ی کرێکار لە وەڵامی ئەوەدا کـە تاکەی ئافرەتی کورد بـەم شێوەیە نرخی گرانی لەسـەر دادەنرێ و چارەسەری کێشەکە چییە .. ووتی :**

ئەو خێزانەی کە کچـی خۆی بەم شێوەیە بە شـزو دەدات ، بە دەستی خـۆی و چاڵی مردن بۆ ئـەم ئافرەتـە هەڵدەکەنێ و دەیەوێ لـەو ڕێیەوە پوول کۆبکاتـەوەو بەبێ ئەوەی بەو یزدان لـە پاشە ڕۆژی خێزان بکۆڵێتەوەو بتوانێ چارەنووسی ئـافرەت ڕەچاو بکات .. بۆ یە ، کە سەرنج دەدرێتە باری ژیانـی ئافرەتی ئێمە لە گەلـێ لاوە ڕووخاوە . بـەڵام ئـەو ئافرەتەی کە بیر لە مۆدیلاتی سەردەم بکاتەوەو دروشمـی سامان و هەبوونی و نرخـی گرانی بە شوودان بیر بکاتەوە، لەوە با دڵنیا بێ کە ناتوانێ بەختـەوەری ژیانـی ژن و مێردایەتی دابین بکات و دەبێ تەنیا لە ڕێی نرخی مرۆڤ و کەسـایەتـی و لایەنـە مرۆڤایەتییەکەیەوە سەیری پیاو بکرێ و ئافرەتـی ئـەم سەردەمەش گەیشتۆتە ئـەو ڕادەیە کە بتوانێ هاوسـەری پاشەڕۆژی خۆی هەڵبژێرێ .

● **بەڵام خاتوو – خەولـە بکر – بۆ وەڵامی پرسیارەکانمان دەربارەی بە شوودانی ئافرەت بە نرخی گران .. دەڵێ :**

کۆمەڵ لەوەدا بە هەڵەدا چووە کە واتێ بگات پێکەوەنانی خێزانی کامەران ، پەیوەندی بە رووالەتی دەوڵەمەندییەوە هەیەو کچەکـەی خـۆی بفرۆشێت ... کە ئەڵێـم بفرۆشێ مەبەستم ئەوەیـە دووبـارەی ئـەوە بکەمەوە کە زۆر جار کۆمەڵـی ئێمە وەکو باساو ڕەووشتی کۆمەڵایەتی خۆی مامەڵەیەکـی ناڕاست لەگەڵ ئافـرەتدا دەکات ، کاتێ ئەو خێزانـە خۆی پیاو هەڵئەبژێـرێ و مافی هەڵبژاردن لە کچـەکە وەرئەگرێتەوە کە زیاتر لـە هەمووان بەرانبـەر بـە چارەنووسی خۆی لێ پرسراوە ... بەڵام لەم چەند ساڵەدا

ئەم تێگەیشتنە گۆڕانێکـی تەواوی بەسەردا هاتووەو بـە هۆی دەرچـوونی چەند یاسایەك ئافرەت لە زۆربـەی ئەم گیروگرفتانە ڕزگـاری بووەو ئومێدی ئەوەشـی لێ دەکرێ بە هۆی خوێندەواری و بەرزبوونـەوەی ئاستـی ڕۆشنبیری زیاتر ژیان و پاشە ڕۆژی بگەشێتەوە .

● **ئەی ئاخۆ کچان خۆیان بەوە ڕازین کە کەس و کاریان هەوڵی ئەوە بدەن لـەرێی سامانەوە بە شوویان بدەن.. بۆ ئەوە خوشکە – ئـاوات – دەڵێ :**

بڕوا ناکەم ئافرەتێکـی ڕۆشنبیر بەم شێوەیەی بـە شوودان ڕازی بێ ، بـەڵام ئاشکرایە زۆربەی خێزانـی کوردەواری خۆی ئەمـەی بەسەردا دەسەپێنێ و خۆزگەی ئافرەت لە دەست نیشـان کردنی مرۆڤـی دوا ڕۆژی دەشارێتەوەو هەندێ کچـی ئەم سەردەمەش ، خـۆی لەو بڕوایەدایە کە نرخـی

سەنگین ژیانی کامەرانـی بۆ خێزان دروست دەکـات و لێرەوەش گیروگـرفتەکـە دەتەقێتەوە .. من وای تـێ دەگـەم کە چارەسـەری ڕاسـتەقینە گۆڕینـی کۆمەڵایەتییە لە بارێك بـۆ بارێکی ترو پاشان تەقەلـلای بەردەوام بۆ بڵاوبوونـەوەی ووشیاری و هۆشمەندی بـۆ ڕزگاربوونی کۆمەڵ لـەم گیروگرفتانە .

ش.ن.ع
نووسینگەی هەولێر

نیمە ژنانی و پیاوانی لە ئیتالیادا کۆمەڵەیەك پێك دەهێنن

لەم دواییانەدا دیاردەیەکی سەیرو زۆر بە فراوانـی ئیتالیادا بڵاوبۆتـەوە ، ئەویش زیادبوونی ژمارەی ژمارەی نێرەمووکەکان یا خۆدنەو نێرانەی کە لە بارێکدا دەژین لە پیاوەوە ببنـە ئافرەت و زۆربەی زۆریـان چاوەڕێی دەوری خۆیـان دەکەن بۆ ئـەوەی دوا بکرێ و هەندێکیان لەوەدا پەلە ناکەن .

سەیرتر ئەوەیە نـەم نێرانە زۆر بە پەرۆشـەوە دەیانەوێت ببنە ئافـرەت ، لەبەر ئەمە جلوبەرگـی ئافرەتان لەبەر دەکەن و وەکو ئافرەتان خۆیان جـوان دەکەنەوەو وەکو ئافرەتانیش ڕەفتار دەکەن ، تەنانەت لـەم دواییەدا کۆمەڵەیەکیان بـۆخۆیان دامەزراندووە ، ئـەم کۆمەڵـە لە قۆناغـی دامەزراندنـدا ژمـارەی ئەندامەکانی گەیشـتە ٣٧٢ ئەندام و ناوی کۆمەڵـەی ڕەگەز گۆڕراوەکانی ئیتالیـالێ نراوە .

زانستی ڕێگایەکی نوێی بۆ منداڵ بوون دۆزیوەتەوە

پزیشکی ئەمیرکایـی سیلافۆنسی توانـیی تەکنیکێکـی نوێ بـۆ چارەسەرکردنی ژنی نەزۆك بدۆزێتەوە ، کە سـەیرو سەرسوڕهێنەرە ، تەکنیکەکە، بریتییە لـە مادەیەکـی هارمۆنی شل لە شـێوەی قەترەدا دەگرێتە لووت و تـادەگاتە مێشك بۆ ئـەوەی ببێتە هۆی گەرادانانی .

سمیر محمد علی

ئەم تەکنیکە لە وولاتـە یەکگرتووەکاندا سەرکەوتووە ، بە بەکارهێنانی ، خاتوونێـك ناوی میراندایە .

هەموو ژنێك دەتوانێ ئەم دڵۆپانە لە ماڵەوە بەهـۆی قەتارەوە وەربگرێت .

ئەنجا مەکەی لە سـەدا سەد نییە چونکە سیان لـە سەرجەمی هەشت ژنـی نەزۆك چارەسەرکران و سکیان پڕ بووە تەنیا دوانیان منالیان بووە ، یەکەم منداڵ لە وولاتە یەکگرتووەکاندا کە لە ئەنجامی بەکارهێنانی دڵۆپی لووت لـە دایك بووە ناوی جیمـس بۆلاندە باوك و دایکی کـەوا لەو بڕوایەدا بوون هەرگیـز منداڵیان نابێت دەڵێـن ، بەراستی سەیرەو جێگـای سەر سوڕمانەو منداڵەکـە کە لە دایك بوو قورسایـی ٧و٢ کیلوگـرام بـووەو تەندروستی چاك بوو .

دڵۆپەکان هورمۆنیـان تێیدایە کار دەکاتە سـەر غدەی نخامی و دەبێتە هـۆی ئەوەی گەرا کردن ئەنجـام بگرێت .

دکتور فونسی دەڵێـت : ئەم تەکنیکە کات و پارە کـەم دەکاتەوە ئیتر پێویستی بەوە ناکات ئافرەت بڕواتـە نەخۆشخانە یان کارەکـەی بە جێبهێڵێت لە هەمـان کاتیشدا پێویستی بـەوە ناکات بۆ ماوەیەکـی دوورو درێژ ڕاوێژ کاری پسـپۆڕان بکات و پارەیەکی زۆر بدات ، توێژینەوەرەکان لە زانکـۆی خراووی کـارۆلینـادا . هیوادارن ئەم تەکنیکە بـە شێوەیەکی فراوانتر پاشـن دوو سـاڵ تر بەکـار بهێنرێت .

هەڵبژاردەی ڕۆژانە
چۆن قژی خاو دەپارێزین

ئەگەر قژتان زۆر خـاوو پڕەو حەز دەکەن تۆزێ لوول بنوێنێ بۆ ئەوەی شێوەیەکی جوان بەدەم و چاو ببەخشێت، دەبێ هەمووی لە سەرەتاوە بەقەدەر یەك ببڕن ئینجـا دەتوانن وەك دەتانەوێت ڕێکی بخەن . ئێمەش وا دوو جـۆر قژ چاك کردن دەخەینە بـەردەستتان .

– **یەکەم :**

هەروەك ووتمان هەمـووی بە قەدەر یەك ببڕن تا سـەر شان ئینجا بە فێر زۆر خاوی بکەنەوەو لەبەر ئەوەی بـە یەکا نە لکێت ئەتوانن کەمـێ ڕۆنی قژیشی لێ بدەن بەڵام بە جۆرێك کە دیار نەبێت .

– **دووەم :**

هەندێ شێوەی لوولـی بخەنە ناو قژتانەوە ئەویشـن دوای ئەوەی کە سەرتان پاك دەشۆن و قژتان کزر دەبێتەوە بۆ ماوەی نیو سەعاتێـك بە (ڕۆلات) بۆ سـەرەوە هەڵیپێچن ، لە دواییـدا بیکەنەوەو بۆ پێشەوەو بـۆ دواوە چەن جارێك دایبێنن بەو جۆرە قژتان شێوەیەکی لوول وەردەگرێت .

ئافرەتان دەنووسن
خەباتی ئافرەتان

بەفرین صالح مەولود

ئافرەت دایکی کۆمەڵـەو بنیاتنەری ڕاستەقینـەی خێزانە ، ئافرەت تاماوەیەکی نزیك دووچاری چەوسانەوەو ژێردەستی بووەو بەچاوێکـی نزم سـەیردەکـرا ،

بەڵام ئامبارە هەروەك خـۆی نەمایەوە بەتایبەتی لـە ئەورووپا ، پاش شۆڕشـی فەرەنساو شۆڕشی پیشەسازی لە ئەورووپـاداو بەهـۆی حەتمیەتی مێژووی ئـەو قۆناغە ، ئافرەتان تا ڕادەیەك لەو وڵاتانەدا کەوتنە جموجۆڵ و هەندێ سـەربەستییان بەدەستهێناو ، چوونە نـاو کۆڕی کارکردن و تێکۆشـان ، شانبەشانی پیاو کەوتنـە کارکـردن ، بەم جـۆرە پێشەسازی و ڕادەی ئابووری لەو وڵاتانەدا گەشـەی سەند ، جا ئەم پێشکەوتنـی ئابووری و تەکنۆلۆژیای نوێ بەلەزوربەی وڵاتانی جیهـان ، وای کرد کە ئافرەت لـەرووی ئابووریەوە تۆزێ سەربەستی وەربگرێت و ڕادەی گوزەرانیان باشبێت ، مافی خوێنـدن و ڕۆشنبیری بەدەست بێنـن و لەخەوی نەزانین و دواکەوتن ڕاپەڕن و بکەونە بەربەرەکانێ کردنی بیروباوەڕو نەرێـت و خووی کۆن و دارزیوی بـاوی ناو کۆمەڵ ، بەمە هەلێك بـۆ ئافرەت هەڵکەوت بۆ ئـەوەی لەتێکۆشانی و وەسـتان دژی دواکەوتن و چەرمەسـەری ژیان بەشداری پیاو بـکات ، ئینجا بەهۆی بڵاوبوونـەوەی شارستانیەتی و پەیدابوونـی تێـکـەڵاوی و پەیوەندی لەنێوان گەلانـی جیهاندا ئەم بیروباوەڕانـە تەشەنەی کردو وڵاتانی تری جیهانیشی گرتەوە بەتایبەتـی دوای بڵاوبـوونـەوەی تەکنۆلۆژیای نوێ لـەناو گەلانی جیهاندا ، ئەمەشـن ووزەو هێزێکی نوێی بـە ئافرەتانداو کەوتنە خـۆ دابین کردنی سـەربەستی و سەرفرازی .

بەم جۆرە ئافرەتانـی عیراقیش بەکوردو عـەرەب و کەمەنەتەوەکانی ترەوە کەوتنە بەربەرەکانێ کردنی ڕژێمـی پاشایەتی و دەرەبەگایەتی کـە تۆوی هەژاری و دووبەرەکی و نەزانییان بڵاوکـردبۆوە ، هەروەها کەوتنە بەربـەرەچدانەوەی ئـەو نیمچـە خوێندەوارانەی کە بـۆ بەدیهێنانـی ئارەزووی دەرەبەگ و خاوەن مڵکەکـان دژی ڕۆشنبیر کردنی ئافرەت و کۆمەڵ وەستابوون، جگەلەوەی کە ئافرەتی کورد بەنـدو کۆلکراوی گەلێ نەرێـت و خووی کۆن و دارزیوی نـاو کۆمەڵ بووبوون بە تایبەتـی

بروانە ل : ٧

چاوی ئافرەت و نهێنیەکانی و ئارایشت

ئەگـەر ویسـتت نهێنییەکانی خێزانەکـەت بزانیت تەماشای چاوەکانـی بکە . چونکە شتی زۆری تیـا روون دەبێتـەوەو هەنـدێ جاریش شێوەی چـاوی ئافرەت هەست و نهێنییەکی زۆری تیادا بەدی دەکرێت .

● زینب حسین ●

چاویش زمانی هەیـە کـە زۆربەی خەڵك لەو بڕوایەدان کە زمانی چاو لە زمانـی قسەکـردن قـوول‌ترو ڕەوان بێژترە ئافرەتیشـن شت دەربخات و بە یـەك تێروانین جوانترین هەسـتی خۆشەویستی و دایکایەتـی پیشان بدات لە هەمـان کاتیشدا دەتوانێ ڕق و کینـەو هەڕەشە کردن پیشان بـدات زۆربەی پزیشك و زانـاو شارەزایانی جوانیی هاوچەرخ بایەخیان بە جوانی چـاو داوەو زۆربەی لێکۆڵینەوەکان لەم بارەیـەوە ئەوەیـان دەرخستووە کـە شێوەی چاوی ئافرەت کەسایەتـی ئافرەت دەر دەخات .

هەروەها بۆ هـەمـوو شێوەیەك چاوێك هەیـەو بۆ هەموو چاوێك ئارایشتێك هەیە پێویستە هەمـوو ئافرەتێك بایەخی پێ بـدات لێکۆڵەرەوەکان شێوەی چاوی ئافرەت بە چەند بەشێك دادەنێن :

● **چـاوی هەڵـۆ :-**

هەڵو چاوی بچووکەو بینینی تیژە ، هەروەها نیشانـەی زیرەکی و بەهێزی و کەسایەتیی خاوەنەکـەی دەردەخـات و توانای ڕەخنە گرتنی هەیـە ئارایشتی ئەو چاوە پێویستە سێبەری پێڵووەکانـی کاڵ بێ .

● **چاوی سندرێلا : -**

چاوی گەورەیە خاوەنـی ئەم چاوە زۆر بەسـۆزەو زوو شت کاری تێ دەکات و دەتوانێ بە ئاسانی کار بکاتە سەر کەسانی تر . خاوەنی ئەم چاوە ئەگەر هاتو لـە بواری ڕامیاریدا ئیش بـکات ئەوا سەرکەوتن مسۆگـەر دەکات ئارایشتەکەشـی پێویستە سێبەری سـوورك بەکار بهێنێ .

● **چاوی قووڵ :-**

خاوەنی ئەم جۆرە چـاوە بە شێوەیەکی عاقڵانە بیـر لە هەموو شتێك دەکاتەوە ، توانای ئەوەشی هەیە ئەگەر هاتوو لە بواری ڕۆشنبیریدا ئیش بکات دەتوانێ بـە سەرکەوتوویی ئەو ئیشـە بەڕێوە ببات . ئارایشـتی ئەم جۆرە چاوە پێویستە سێبەری تاریك بەکار بهێنێ و هێڵێك لە دەرەوەی چـاو دروست بکات بۆ ئـەوەی چاوی دیار بکەوێت .

● **چاوی کز :-**

خاوەنی ئەم جۆرە چـاوە نیشانەی کەبانووی ماڵـە ، خەریکی ماڵ و منداڵـەو پێویستە جۆرە ئارایشـتێ بەکار بهێنێ بۆ ئـەوەی چاوەکانی کزیی پێوە دیـار نەبێت .

● **چاوی لە یەکتر نزیك :-**

نیشانەی ئەوەیە کە ئـەم ئافرەتە زۆر وورد بینـەو هەرگیز بە ئیشی کەسانـی تر ڕازی نابێت و هـەندێ جاریش دڵ ڕەق دەبێـت و پێویستە سێبەری کاڵ بەکار بهێنێت .

Institut Kurde de Paris

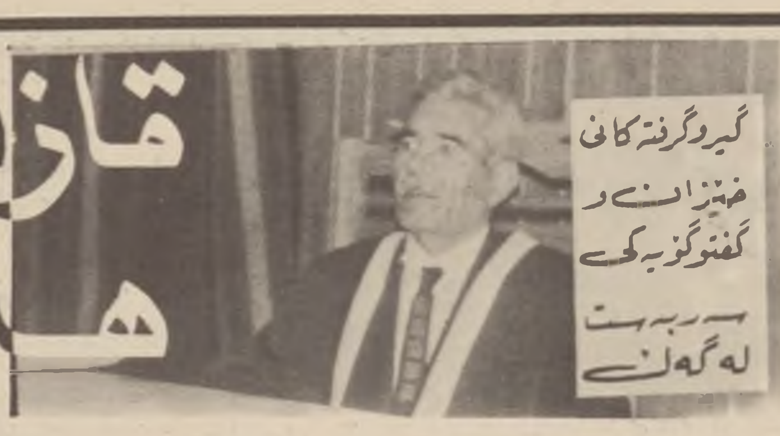

هاوکاری لەنێوانا

تەوێڵەو نەوسوودا

چۆنیەتی گرتنی نەوسود ئەگێڕێتەوە

• جەنگاوەرانی سوپای دلێرمان پاڵەوانانە توانیان شاری نەوسودی ئێرانی بەرانبەر بە شاری تەوێڵەی عێراقی بگرن و سەنگەری پاڵەوانیەتی خۆیانی تیا قایم بکەن.

پەیامنێری هاوکاری سەری لەو جەبهانە داو جەنگاوەرانی دلێرکە شۆشمێ و نەوسوویان گرت خۆیان بەسەر هاتیان بۆ گێراینەوەو وا ئێمەش بۆ خوێنەری بەرێزی ئەگێڕینەوەو پاڵەوانیەتی و ئازایەتی ئەو جەنگاوەرە دلێرانە دەرئەخەین.

• ئەو جەنگاوەرەی لەگەڵمان بوو وتی :

ئا لێرەوە ئەچینە ناو خاکی ئێران و پاش ماوەیەک گەشتینە شۆشمێی ئێرانی و سەربازە پاڵەکانمان بینی بەسەر لوتکەی چیا کانەوە لە سەنگەرەکانیانەوە سەلامیان لێ ئەکردین.

هەروەها جەنگاوەر محمد تیسیر وتی :-

شەری ١٨-١٩ی ١-١٩٨١ بوو کە جەنگاوەرانمان بە هەموو جۆرە چەکێک خۆیان ئامادەکردوو کەوتنە ڕێ بۆ گرتنی نەوسودو ڕێگاکەشی ناخۆشەو ئەبێ بەپێ بچین و هەموو ڕێگاکە وەکو خۆتان دیتان شاخاوی و هەورازو سەرەو لێژەو ئەو شەوە سەعات چوارو چارەکی سەر لە بەیانی دەوری نەوسوومان داو بەگوێرەی پلانی شەری سەربازی دابەش کران و ئیتر بە هیچ جۆرێ بەرەنگاری ئەوتۆ نەکراین کە شایانی باس بێت.

لە گرتنی نەوسودا دوژمن زۆرتر ساو بەجاری وورەیان ڕووخاو نەما چونکە بەخۆیان نەزانی تا شۆشمێ و نەوسوومان گرت، بەیانی ڕۆژی ١/١٩ خەبەریان بووەوە سەیریان کرد سەربازە دلێرەکانی سوپای عێراقی دەستیان بە سەر هەر چوار لای شاردا گرتووەو ئیتر هیچ چاریان نەما.

سەربازەکانی دوژمن لە سەربازگەی شێخاندا بوون کە نزیکەی دوو کیلۆمەتر لە نەوسودەوە دوورە، دوای گرتنی نەوسود بە سێ ڕۆژ هێرشمان کردە سەر ئەو سەربازگەیەو زیانێکی باشمان لێداو ئێمەش چوار شەهیدمان داو گەڕاینەوە، بەڵام ئەوان ١٣٥ کەسیان لێ کوژراو چواریان ئەفسەری بەرزبوون بێجگە لە شکاندنی تۆپێکی ١٠٦ ملم و دوو دەبابەو هەندێ هاوەنی بچوک و هەموو لاشەکانیان لە ناو سەرباز - گەکەدا بەجێ ماو ئەوەی مابوو ڕایان کردو کە ئەرکەکەمان تەواو بوو بەسەر شان شەهیدەکانمان هەڵگرت و گەڕاینەوە بۆ نەوسوو.

• دوای گرتنی نەوسودو هێرشتان بۆ سەر سەربازگەی شێخان دوژمن هیچ هێرشێکی بەرانبەری کردووە ؟

× بەڵێ زۆر جار هەوڵی داوە هێرش بکات و جارێکیان کردی بۆسەر لوتکەی (٢٣١٠)و بە هێزو بازوو بیرو باوەڕی جەنگاوەرانمان بەر پەرچ درایەوەو بەسەر شۆڕی گەڕانەوەو هەندێ لاشەو دیلیان بۆ بەجێ هێشتین.

• دوای ئەوە جەنگاوەر خالد حسین ظاهر دەربارەی سەرکەوتنەکانیان وتی..

× ئێمە بە ئیمان و بیروباوەڕی پتەوی خۆمان و سەرکردایەتیمان و سەرۆک صدام حسین شەر ئەکەین و ئەوانیش بە درۆوده لەسەو دوژمنایەتی دژی گەلی عێراقی بە کوردو عەرەبەوە شەر ئەکەن، جا کەوا بێ سەرکەوتن و بردنەوە هەر بۆ ئێمەیە کە لایەنی ڕاستی و ڕەوایەتیمان لە گەڵدایەو پشت بە خوا هەر سەرکەوتوو ئەبین و تەنها بە یەک ئیشارەتی سەرکردایەتی ئەتوانین زۆر شوێنی تری دوژمن داگیر بکەین و هەموومان پەیمان ئەدەین هەمیشە سەربازی بە وەفای خاکو نیشتمانی خۆمان بین.

پ. هاوکاری لە جەبهە

قازیی هەولێر

گیروگرفتەکانی خێزانی و گفتوگۆیەکی سەربەست لەگەڵی

زۆربەی ئەو کاتانەی کەهەڵم دەسگیر دەبێ دوو دەکەمە دادگای هەولێرو لە یەکێ لە هۆڵەکانی دادوەری دادگای هەولێرو گوێ لەوانە دەگرم کە لە بەردەم یاسا دەوەستن و دەیانەوێ بەرگری لە خۆیان بکەن .. کارەساتەکان زۆربەیان درامایان لێ دروست دەبێ، بەڵام کەس نیە بیان نووسێتەوە.

ئەوە ئافرەتێکە لە ئەنجامی بە زۆر بە شوودانیدا ڕێ کەوتۆتە بەردەم دادگاو .... هتد

هۆڵێکی گەورەیەو جمەی دێ لەمانەو هەموو ئەو ئافرەتەو پیاوانەی تێیدا کۆبۆتەوە کە دەیانەوێ جیا ببنەوەو منالی قشتیلەی بەرمەمکە چاودروانی ئەوە دەکات بێ باوک و دایک بمێنێتەوە ..

گوناهی ئەم منالەو سەدان چیرۆکی لەوە تاڵتر کێیە ؟ ، بۆ وەڵامی ئەم پرسیارەو گەلێ شتی تر ، ڕووم کردە دادگای هەولێرو چومە دیدەنی بەڕێز قازیی یەکەمی هەولێر مامۆستا ابراهیم عمر میکائیل و لە وەڵامدا ووتی :

• ڕاستییەکەی کۆمەڵی کوردەواری گەلێ کێشەو گیروگرفتی تێدا کۆبۆتەوەو ئەمانەش پێویستی ڕاستەقینەیان بە چارەسەرکردن و بنبڕبوون هەیە بۆ بەختەوەری کۆمەڵ و ڕێ و شوێنی پەروەردەکردنی ڕاستەقینە .. ئەوەی کەتۆش باست لێوە کرد یەکێکە لەو کۆسپ و تەگەرانەو من وای تێ دەکەم کە مەسەلەکە لە لایەکەوە پەیوەندی بە کێشەی ناهۆشیاری ناو کۆمەڵەوە هەیە بە ئەندازەیەک و دوواکەوتنی باری ڕۆشنبیری لە لایەکی ترەوە ..

• ئایا زۆربەی ئەو گیروگرفتانەی ڕۆژانە ڕووبەڕووی بەڕێزتان دەبێتەوە چین ، وەکو تاقی کردنەوەی ڕۆژانە ؟ !

× زۆربەیان کێشەی کۆمەڵایەتین و لە دەوری چەرمەسەری ئەم کۆمەڵە دووا کەوتووە دەسووڕێتەوە، بەتایبەتی مەسەلەی لە یەک جیابوونەوەو ژن بەژنی و کێشەی گەورەتر کە من وەکو مرۆڤێک بەردەوام ئازارم ئەدەن و کەچی بەگوێرەی یاسا دەجولێمەوە ..

• مامۆستا ئەوەی من بیزانم جەنابتان زیاتر لە دە ساڵە لەم تاقیکردنەوە ئەژین .. بەڵام ئاخۆ تا چ ڕادەیەک کۆمەڵی کوردەواری گۆڕانی بەسەردا هاتووە ؟!

× بەهۆی پێشکەوتنی شارستانی و ژیان ، گۆڕانێک بەسەر باری کۆمەڵایەتی داهاتووە ، بەڵام گەلێ کێشەی نوێ تر هاتۆتە پێشەوە ، بۆ نموونە مەسەلەی لە یەک جیا بوونەوەی خێزان و پچڕانی پەیوەندی ژن و پیاو بەگران بە شوودان ئافرەت کە گیرودەیە بەرامبەر لاسایی کردنەوەکانی کۆمەڵ .. بۆ ئەوەش تکایە سەیری فایلی ڕۆژانەیکە لە دادگادا .

• بەڕێزتان تا چ ڕادەیەک توانیوتانە گوێ لە خەمی ئافرەتێک بگرن ... یان خێزانێک لە ڕووخان ڕزگار بکەن ؟!

× تەقەللای ئێمە وەکو دادوەر زۆر تەسکەو دەبێ بەگوێرەی یاسا هەڵس و کەوت بکەین ، وەکو هەیە ، بەڵام سەرەرای ئەوە ئەتوانین جار جار لەگەڵ مەسەلەی مرۆڤایەتیدا یارمەتی کۆمەڵانی خەڵک بدەین و لە نزیکەوە گوێ لە خەمە کۆمەڵایەتیەکانیان بگرین و هەوڵی ئەوە بدەین بناغەی خێزان بە ئاسانی نەڕوخێ و ئەمەش پەیوەندی بە ویژدان و ئاستی ڕۆشنبیری دادوەرەوە هەیە وەکو مرۆڤ.

• باشە بەلای ئێوەوە گوناهی ڕاستەقینە لە ڕوخانی خێزاندا لە ئەستۆی کێیە ؟

× ئۆباڵەکە پەیوەندی

شێرزاد عبدالرحمن
نووسینگەی هەولێر

بڕوانە ل : ٧

بەڕێوەبەری بانقی عەقاری لە هەولێر

گیروگرفتی نیشتەجێ کردن، یەکێکە لەو مەسەلە گرنگانەی کە سەرکردایەتی وڵات هەر لەزووەکەوە بایەخێکی باشی داوەتێ و جۆرەها بەرنامەو نەخشەی ئابووری و پێویستی داناوە بۆ چارەسەرکردنی..

ئەرکی سەرشانمان تادێت فراوانتر دەبێت

هەموو توانایەکمان لە خزمەتی هاووڵاتیاندایە

ئینجا بۆ ئەوەی هەندێ لایەنی ئەم گیروگرفتە شی بکەینەوەو بە وردی لێی بکۆڵینەوە ڕوومان کردە، یەکێ لەو دەزگا سەرەکییانەی کە ئەرکی هەرە گرنگی سەرشانی چارەسەرکردنی باری کەمخانوویی و گروگرفتی نیشتەجێ کردنە .

ئەو دەزگایە ، بانقی عەقاری هەولێر بوو ، لەوێ چاومان بە مامۆستا بشیر اسماعیل چیچوی بەڕێوەبەری بانقەکە کەوت و دەربارەی دامەزرانەنی بانقی ناوبراو وتی :

- لەساڵی ١٩٥٣دا ئەم بانقە لە هەولێر دامەزرا ،

- ئێستا ئیش و کارمان زۆر فراوان بوە ، بەتایبەتی پاش دبارەکانی ئەم دواییەی سەرکردایەتی شۆڕش ، ئێستا ئێمە قەرز بۆ ئەم جۆرە نیشانە دەدین :

خانوو دروستکردن ، ئیزانەی خانوو ، کرینی ئەپارتمان بۆ نیشتەجێ بوونی خێزان ، ژێرزەمین ، دروستکردنی خانوو لە ناو باخەکاندا ، قەرزی تایبەتی بەفەرمانی سەرۆکی فەرماندە کاک صدام حسین بەخەڵکی خەلیفان و بێخاڵ ، ئەمانەو جگە لەو قەرزانەی کە بە کەس و کاری شەهیدان دەدرێ و ئەو پارانەی بە سوپاییەکان

ئیتر بە دروستکردنی خانووبەرەو ئاپارتمان بێ بۆ فەرمانبەران و کرێکاران و سوپاییەکان ، یان بە پارە بەقەرزدان بێ بە هاووڵاتییەکان

دروستکەن و ئەوەش بوو لەم دواییەدا ، هەموو قا[illegible] هەر ئەو قەرزانە لابراو ڕادەی قەرزدان گەیشتە ٦٠٠٠ دینار و گەلێ زیاتر لەم پارەیە بۆ ئەو هاووڵاتیانەی لە ڕیزی سوپادا کاردەکەن .

• ئەی ئێستا ؟

بەڵام ئەو کاتە بانقی کشتوکاڵی کاروباری عەقاری دەبردە ڕێوە ، بەڵام لەساڵی ١٩٥٧دا هەیکەلی ئەم بانقەی ئێستا بەتەواوی دامەزراو دەستی بە قەرزدان کرد بە هاووڵاتییەکان ، بێگومان لەو ڕۆژانەدا کاروباری ئەم بانقە زۆر کەم و تەسک بوو ، بۆ نموونە ، ئەو وەختە بانق تەنها قەرزی بۆ بیناو کردنەوەی ڕەهن و کرینی خانوو دەدا .

دەدرێ .

• ئەو مەرجانەی کە پێویستن بۆ قەرزوەرگرتن ؟

- هەندێ مەرجی یاسایی و ئوسوولی هەیە پێویستە لەلایەن هاووڵاتییەکانەوە جێبەجێ بکرێن بۆ ئەوەی بتوانین قەرزیان بدەینێ ، ئەو مەرجانەش ئەمانەن : تاپۆ ، دیاری کردنی سنوور ، ئیجازەی بینا ، نەخشەی بینا ، پێناسی (احوالی مدنی) ...

• باشە بە جوتیاران و کرێکارانی کەرتی کشتوکاڵ چۆن قەرز دەدەن ؟

- ئەوانیش هەندێ مەرجیان پێویستە تیا بێ ، وەکو ئەوەی جوتیارەکە پێویستە لە پێناسەکەیدا نوسرابێ کە جوتیارەو بەڵگەی ئەوەشمان بۆ بێنێ کە باوکیشی جوتیار بووە لەلادێ لەدایک بوە ، هەروەها نەخشەی بیناو بەڵگەنامەی دیاری کردنی سنووریش پێویستە .

• ئایا قەرز بە لایەنی تر نادەن ؟

- بەڵێ قەرز بەپرۆژەی دروستکردنی دامەزراوی

بڕوانە ل٧

عبدالوهاب تاڵەبانی
نووسینگەی هەولێر

لە هەگبەی پەیامنێرەکانەوە :

پێویستییەکانی گوندی مەلاقەرە

لە چوارچێوەی ئەو بایەخدانەی کە ڕۆژنامەی « هاوکاری » دەیدات بۆ خستنەڕووی گیروگرفتی هاووڵاتیان و دەستنیشان کردنی پێویستییەکانیان ، گەشتێکی تایبەتیمان بە هەندێ لە گوندەکانی دەشتی هەولێردا کردوو لە ڕێگاوەستاوین و کۆمەڵێ جوتیارو هاووڵاتی گوندەکە ئەم پێویستی یانەیان خستە ڕوو :

١ - سەرەڕای ئەوەی کە گوندەکە نزیکەی ١٥٠ ماڵ دەبێ ، بەڵام ئەو نەخۆشخانەیەی کە تێیدا کراوەتەوە تاقە دوکتۆرێکی تێدا نیە !

٢ - ڕێگاکەی قیرتاو نەکراوەو لەزستاندا زۆر ستەمە بۆ هاتوچۆی شار .

٣ - ئاوەکەی زۆر تفت و تاڵەو دەتوانرێ لە « سێدۆکە »وە ئاوی بۆ بێ کە چەند هەنگاوێک لێی دوورە .

ش.ع
نووسینگەی هەولێر

بەڕێوەبەرایەتی تەلەفۆن و تەلگراف

• نەژاد •

لە هەولێر

(١)

تا دوێنێ بوو (دەتوانین بڵێین ئەو کاتیش تارادەیەک) تەلەفۆن وەکو پێویستێکی ماڵ و دوکان و شوێنی دیکەی کارکردن ئەوەندە خۆی نەچەسپاندبوو ، وەکو ئەمڕۆ خۆی چەسپاندووە . ئەڵبەتە ئەمەش بە هۆی ئەوەی کە شار وەک جاری جاران نەماوە (دوو ماڵ و کەرتێک بە دەوری قەڵادا بێ و بەس) ، ئەمڕۆکە شار فراوان بووە .. هەموو ماڵێ پێویستی بەم ئامێرە خۆشەویست و عەجایب و ڕوحسووکە هەیە کە بێی دەڵێن (تەلەفۆن) ، چونکە بۆ ڕاپەڕاندنی ئیش و کاری ڕۆژانەی قەت بڵێی نموونەی نییە ...

ئەوەی سەرنج ڕادەکێشێ و جێی لەسەر ڕاوەستان و لێوردبوونەوەیە ، ئەوەیە : لە شاری هەولێر خزمەتگوزاری تەلەفۆن لەگەڵ فراوان بوونی شارەکەدا تێک ناکەنەوە ..

ئەمەیان بەهەر حاڵ ، بەڵام بازێ گیروگرفتی دیکە هەن حەزمان دەکرد لە نزیکەوەو لەچاوگی خۆیەوە بیزانین کە ئەویش بەڕێوەبەرایەتی خزمەتگوزاری تەلەفۆن و تەلەگرافە لە هەولێر .. بەداخەوە زۆرم هەوڵدا چاوم بە بەڕێوەبەری تەلەفۆن و تەلەگراف بکەوێ و بۆ ئەم مەبەستە چەند پرسیارێکی بخەمە بەردەست ، بەڵام بۆم نەچووە سەر .. بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا ئەمە ڕێگامان ناگرێ کە بازێ لەو گیروگرفتانەی دەبەر چاومان گرتبوو بیخەینە پێش ئەم بەڕێوەبەرایەتیە ، ئێستا لەڕێگای ئەم ڕۆژنامەیەدا بیخەینەپێش . ئەڵبەتە کە ئەمەیش لە بەرژەوەندی گشتی دایە .

(٢)

جارێ لە بەرایی هەموو گرفتاندا نابێ ئەوە لەبیر بکەین کە مەسەلەی فراوان کردنی کێبڵ و خەتەکانی تەلەفۆن زۆر لەسەرخۆ ڕۆیشتووەو دەڕوا ، بۆ نموونە تا ئێستا داواکاریەکانی ساڵانی (٩٧٦ و ٧٧و ٧٨و ٧٩و تاد) جێبەجێ نەکراوە، هی پێشی (٧٦) یش زۆر گەرەک بەریان نەکەوت ئەوە لەکاتێکدا لە (٧٤و ٧٥) وە داوایان کردووەو عەرزو حاڵیان بۆ داوە .. ؟

• بەڕێوەبەرایەتی تەلەفۆن ، دوکان و کۆگای بازرگانی وەپێش ماڵان خستووە ، ئەمەش دەبووایە بە پێچەوانەوە بێت چونکە بارو زروفی دوکان و قەیسەریەکانی هەولێر ئەوە هەڵناگرێ وەپێش ماڵان بخرێ ، هەر بۆ نموونە دوکانم دیوە جا چ لە بازار بێ یاله سەر جادەکان ، سەیر دەکەی کابرا دوو قالبە سابونی و سێ چوار پاکەت و شخارتەی لەسەر ڕەفەکەیەک داناوەو تەلەفۆنێکی قیت کردۆتەوە !

من کە ئەوە دەڵێم ، مەبەستم ئەوە نییە کە بڵێم خوانە خواستە ئەوە حەقی خۆی نییە ، بە پێچەوانەوە، بەڵام تا (فەرز هەبن سوونەت حەرامن) .. پیاو لە ماڵدا زیاتر پێویستی بە تەلەفۆن هەیە ، خۆ ئەگەر ئەوە ممکن بێت ..

• کە سەرنج بدەی تەماشا دەکەی ناحیەیەکی وەکو عەینکاوە زۆربەی زۆری

بڕوانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

کۆڕی یەکەمی دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی

بۆ خستنەڕوو و لێدوان و لێکۆڵینەوە لە پلانی کاری ١٩٨١ ی دەزگاکە

رۆژی ١٩ - ٢ - ١٩٨١ لە هۆڵی کۆبونەوەی دەزگاکەماندا دەستەیەک میوانی رۆشنبیرو پسپۆڕو مامۆستای کورد لەگەڵ بەڕێز بەڕێوەبەری گشتی و یاریدەرو کاربەدەستان و نووسەرانی دەزگاکە کۆبوونەوە، بەپێی توانا لە نەخشەی ئەم ساڵی ١٩٨١یان کۆڵیەوەو برایانە وتوویژو دەمەتەقێیان دەست پێ کرد.

ئەوەبوو ئێمە هەواڵی کۆڕەکەو کورتەیەکی وتوویژو بەندەکانی پلانی ناوبراومان لە ژمارە (٥٧٦)دا پێشکەش کردن. بەڵام بۆ ئەوەی خوێنەرانی بەڕێز چاکتر لە هەڵسووڕانی کاروبارو ئەرکەکانی ئەم دەزگایەو هەوڵ و کۆششی کاربەدەستان ئاگادار بن، وامان بەچاک زانی پوختەیەکی باسەکان و بیروڕای میوانان بە ڕاستی و دروستی بە چەند ئەڵقەیەک پێشکەش بە خوێنەرانی بکەین تا ببێ بە تۆمارو یادگارێک بۆ پاشە رۆژ.

ئەوەی شایانی باسە ئەم بەڕێزانە هاتبوون کە وا ناویان دەنووسین - د. عزالدین مصطفی رسول، د. احسان فؤاد، د. مارف خەزنەدار. د. محسن محمد حسین، د. نسرین فەخری، د. وریا امین، د. ابراهیم عزیز، د. کامل البصیر، د. بدرخان السندی، مامۆستایان محمدی مەلاکریم، جمال جلال، جمیل بەندی رۆژبەیانی، شوکور مصطفی، مصطفی نەریمان، نافیع ئاکرەیی. جگە لە کاربەدەستان و دەستەی نووسەرانی رۆژنامەی هاوکاری و گۆڤاری بەیان و رۆشنبیری وەکو: محمدامین هەورامانی، فائق جمیل، اکرم محمود، عبدالرزاق بیمار، مکرم رەشید، عبدالله عباس، محمد زامدار، زادوق ئادەم، محمدی حاجی تایەر و احمد جەزراوی، حاجی محی‌الدین.

سەعات سێ و نیوی ئەو ئێوارەیە مامۆستا هەورامانی جێگری بەڕێوەبەری دایەرەی کاروباری رۆشنبیری بەناوی کاربەدەستانی دەزگاکەوە بەتایبەتی بەناوی بەڕێوەبەری گشتییەوە بەخێرهاتنێکی گەرمی بەشدارانی کۆبوونەوەکەی کردو مەبەستی لە بەستنی کۆڕەکەو ئامانجەکانی دەزگا لە پەیوەندیی بە زاناو رۆشنبیراندا روون کردەوە پاشان مامۆستا اسماعیل رسول احمدی پێش کەشی کرد تا لەبارەی پلانەکەوە بدوێ:

مامۆستا اسماعیل رسول بەڕێوەبەری گشتی

منیش دووبارە بەخێرهاتنتان دەکەم، ئومێدەوارم لە کاروباری ئەدەبی و رۆشنبیری خۆتاندا هەمیشە سەرکەوتوو بن. مەبەست لەم دانیشتنە یان ئەو کۆبوونەوە پەیوەندی بەستنە لەگەڵ ئەو برادەرانەی پسپۆڕو زانای ئەدەب و رۆشنبیرین، بە ئومێدی کەڵک وەرگرتن لە بیرو تێبینی و رای ئەوان دەربارەی ئەو پلانەی بۆ دەزگاکەمان داناوە بە مەبەستی بەرەوپێش بردنی جووڵانەوەی رۆشنبیریی کوردی. بۆ ئەوەی ئێوەش مەزەندەی ئیش و کاروباری دەزگاکەی ئێمەتان لا هەبێ، چونکە گەلێ جار هەندێ قسەمان بەرگوێ دەکەوێ، دەڵێن رادەی کتێبەکانی دەزگاکەمان نزمە، یان پڕە لە هەڵەی چاپ و رێنووس و زمان. گەلێ جاریش تەلەفۆنم بۆ دەکرێ، یان نامەم بۆ دەنووسن دەربارەی گیروگرفتی چاپەمەنییەکانمان.. بێگومان ئێمە شارەزاترین لەو گیروگرفتانەی کە لە کاری رۆژانەماندا بەرەنگارمان دەبن، ئەوانەش کە لە نێو کارەکەدا دەژین مەزەندەیان بۆی زیاترە لەوانەی لە دەرەوە سەیری دەکەن، بەڵام من لەو رۆژەوە بووم بە بەرپرسیاری ئەم دەزگایە، ئەو ئەرک و ئاواتەی من بیرم لێ کردووەتەوە، ئەوەبووە چۆن بتوانم پەیوەندی ئەم دەزگایە لەگەڵ ئەدیب و رۆشنبیرانی کورد پتەو بکەم، بە تایبەتی لەگەڵ ئەو کەسانەی کە دەستێکی باڵاو درێژیان لە ئەدەب و رۆشنبیریدا هەیە. چونکی بەبێ هاوکاری لەگەڵ گشت دایەرەو دەزگاکانی رۆشنبیری و لەگەڵ گشت ئەدیب و نووسەران توانای بەرەو پێش بردنی جووڵانەوەی رۆشنبیری نییە.

ساڵی ١٩٨٠ی رابردوو، یەکەمین ساڵە کە ئەم دەزگایە توانیویەتی پلانێکی نووسراوو پێشەکی بۆ خۆی دابنێ و لە کۆبوونەوەیەکی فراوان بخوێندرێتەوەو بە ئاشکرا باسی گیروگرفتەکانی ئەم دەزگایە بکرێ. ئەم ساڵەش دیسان بۆ دانانی پلانی ساڵی ١٩٨١ گشت بەشەکانی دەزگاکەمان و دەستەی نووسەرانی رۆژنامەو گۆڤارەکان کۆبوونەوەو بە ووردی گفتوگۆی لەسەر کاربەدەست و کارگێرانی کراو رای زووربەی دەزگاکە وەرگیرا، ئەو پلانەی کە ئێستە دەیخەمە بەر دەمتان زۆر بە فراوانی نووسراوە لە توانامدا نییە هەمووی بۆ ئێوە بخوێنمەوە، بەڵام دەتوانم بە کورتی لێی بدوێم و ئومێدەواری ئەوەشم کە سوود لە تێبینییەکانتان وەربگرین و هەر پرسیارێکتان هەبێ ئامادەین وەرامی بدەینەوە.

وەکو دەزانن دەزگاکەمان لە چەند بەشێک پێکهاتووە، هەر بەشە بە ئەرکێکی جیاواز هەڵدەستێ، دائیرەی کاروباری رۆشنبیری یەکێکە لەو بەشانە کە ئەرکی چاپکردنی کتێبی لە ئەستۆدایە.. لە نەخشەی ئەم ساڵەدا بۆمان هەیە تا ٣٠ مەلزەمە چاپ بکەین کە نزیکەی دەکا بە ٢٠ - ٣٠ لێ کردوتەوە ئەوەیە چۆن کتێب. ئەوەی ئێمە بیرمان بتوانین چاپکردنی کتێب لە کاری سەرپێیی و رێکەوت و دائیرەی «عفویە» دەرباز بکەین و پلانێکی راست و دروستی بۆ دابنێین کە هەموو بەشەکانی رۆشنبیری و ئەدەب و زانست و هونەر بگرێتەوە بەنیسبەتێکی دیاری کراو.. ئەو کتێبانەش کە چاپدەکرێن بەپێی زنجیرەی تایبەتی دابەش بکرێن وەکو: شیعر، چیرۆک، شانۆیی، لێکۆڵینەوەو رەخنە، مێژوو، ئابووری و کۆمەڵایەتی و سیاسی و هونەرو ...هتد. واتا هاوسەنگییەک هەبێ لە نێوان شتی ئەدەبی و بەشەکانی تری رۆشنبیریدا.. خۆ میللەتی کورد هەمووی هەر ئەدیب نییە، یان هەموو کەس حەز بە شیعرو چیرۆک ناکات.. بەڵکو بەشێکی فراوانی خەڵکەکە لەوانەیە حەز بە دیراساتی زانستی و هونەرو بابەتی تر بکەن. هەرلەبەر ئەوەیە هەوڵ دەدەین لەمەودوا لە جفزی ئەدەب بچینە دەرێ. بەڵام دەبێ ئەوەش بزانین کە دەزگاکەی ئێمە بایەخ بە باس و لێکۆڵینەوەی «متخصص» وەکو نامەی ماجستێرو دکتوراە نادات کە بۆ قوتابیان و خوێندکارانی زانستگاکان و پسپۆڕەکان دەست دەدەن. ئەرکی ئێمە بایەخدانە بە ئەدەب و رۆشنبیریی گشتی، کە بۆ زووربەی زۆری رۆشنبیرو خوێندەواران دەست بدات، بە ئامانجی زیادکردن و پەرەپێدانی جمووجووڵی رۆشنبیریی کوردی.

ئاخفتنەک لسەر هونەرێ کوردی کەڤن

● وصفی حسن ردینی ●

باخویایە کو هەمی میللەت خودان هونەرن و شانازیێ بهونەرێ خودکەن، میللەتێ کورد ژی خودان هونەرە و شانازیێ پێ دکەت ئەمازە هونەرێ «زارڤەگرنێ و هونەرێ تەشکیلی»

ئەڤجا ئاخفتنامە لڤێری لسەر هونەرێ تەشکیلیێ کوردی یێ کەڤن بهەمی توخماڤە، چونکە هونەرێ تەشکیلی ژگەلەک تشتا پێکهاتیە وەک «هونەرێ ئاڤاهیێ، هونەرێ داتاشینێ - فن النحت -، نقیسین یان خط، نەخشاندن، رەنگاندن، وێنەو تابلو ...»

براستی بەرێ ئەم باخڤین لسەر هونەرێ کوردی مە دڤێت بێژین ئەڤ گۆتارەمەکورت ڤەبریەچنکێ مەبەستامە نە ئەوە ئەمسەر (مێژویا) هونەرێ خو باخڤین بەلکو مەبەستا کورتەئاخفتنەکو بێناسینە بو هونەرێ کوردی.

هونەرێ کەڤن ئاڤەدایرەو گەلەک بەلاڤە وەک هونەرێ ئاڤاهیێ براستی مەهەمیا شوینەوار دبینە ئەڤجا ئەگەر ئەم بەرێ خوبدەینە شوینەوارا ژلایێ هونەری ڤە دێ بینین جرانیانەخشێ دئاڤاهیێ کوردی دا ژکەڤن تا نهو هەر وەسادێ برمە خویادبیت دەست هەلیا مروڤێ کوردو ڤیانا وی بهونەری بهەمی توخماڤە.

ئاڤاهیا کوردی گەلەکاجوانەو پڕ وێنەیە ئەڤ راستییە خویا دبیت لڤانجها «سەرە دەرکێت ئاڤاهیێ کەڤن و دەرێت مزگەڤتاودەرێت قشلاو دێرا وگورستانا ... هتد

ئەڤە ژلایێ نەخشاو ژلایێ ئەندازیاریا ئاڤاهی.

(**هندسە البناء**) ... بێ گرمان ئەندازیاری ئێک جار ئاشکرایەو رونە دئاڤاهیێ کوردی وەک «منارا ئامێدی، کەلا ئامێدی، کەلا هەڤلیری، پرا دەلال لزاخو، پرا کەلیا لسەر زێ مەزنل دەشتازی وگەلەک دێرو قوبەو مزگەفتو تەکیاو قەنتەرا» دڤێت بزانین کو هونەرێ داتاشینێ و نەخشاندنێ - زخرفە - کارەکێ مەزنێ کری دجرانیا ئاڤاهیێ کوردی و بازانا ئەوەکو گەلەک جارا ئەڤ ئاڤاهیێ دهاتنە رەنگدان ب (فسیفساء) هەر وەسا ئایاتێت قورئانا پیروز دناڤ بەرێت ئاڤاهیێ دهاتنە نڤیسین بڤان تۆخمێت خەطی «ثلث، عربی، فارسی، رقع ...».

ژلایێ بەرهەمێ دەست کاریا خومالی «الانتاج والصناعات الحلیة» ئێک جار هونەری جهێ خو بێ کرتیو ئەڤ خوجهیا هونەری دناڤ بەرهەمێ خومالی بەلگەیە کو مروڤێ کورد گەلەک گیرول سەر هونەری هەیە ئەڤە ژی چەندنمونەک ژبەرهەمێ خومالی.

«شەل و شەپک ئەدهاتەچێکرن بێ نەخش و نیگار، دەزبلینکێت لاندکاو سەرهەڤسارێ دەواراو بەرو مەحفیرو شەملکێت نڤێژاوگرەو ساقەو پارزینک .. هتد ئەڤە هەمی ئەدهاتەچێکرن بێ نەخش و وێنە ●

ئاسنگەرێت کوردا هەمێ دەما نەخش لسەر بڤرو داسک و هنجاراو مەرکاچێدکرن.

دارتاشێ کرد ژیدوبر ئەکەفتیە ژڤیانا هونەری لەورا هەمی دەما نەخشێ دکولین لسەر بەرهەمێ خو.

تێکەلیا هونەری و وێنەدگەل مروڤێ کرد تێکەلیەکا موکمبو هەتا گەهشتیە ژیاناوی یا روژانەو گەهشتیە هەمی قولاجێت مالێ ئەڤجا ئامانێت زاد خارنێ دێرن بز ژنەخشا هەر وەسا مەنجەلکێت بالاڤاو مەسینکاو ئامانێت (سفری) و ئامانێت ئاخێوداری ئەڤە هەمی بەبێ ناڤن بێ دبڤ چرنو لێکولینەکابەرفرەو ...

ئەگەر ئەم لسەر ڤێ بابەتی باخڤین بدرێژاهیێ براستی جهێ شانازییە بەلام ئەڤ درێژاهە پێدڤی دوو بزاڤاپە ..

ئێک دڤێت وێنیت هەمی شوینەوارا بگرین وەکی ئاڤاهیا وکەلاووێنیێت نەخشێل سەر ئاڤاهیی و بەرهەمێ خومالی بگرین دانەڤ هونەرە بێتە باراستن و خویاکرن.

دوو دڤێت مروڤ لسەر هەمی شوینەوارا بگەرێت و بسیارا چێبو سەروبەرێ چێکرنا وابکەت.

وتوویژێک لەگەڵ دکتۆر کاووس قەفتان

دکتۆر کاووس قەفتان یەکێکە لە چیرۆکنووسە دیارەکانمان، تا ئێستا چەند کۆمەڵە چیرۆکێکی بەچاپ گەیاندووە لەوانە: خۆری ئاوابوو، دە چیرۆک، راوەبەران.. لە گۆڤارەکانیشدا ناو بەناو کورتە چیرۆک بڵاو دەکاتەوە. چیرۆکەکانی ئەو، بەری رەنجی یەکێکە لە رابەرانی چیرۆکی نوێی کوردو لە چوارچێوەیەکی تایبەتیدا خۆیان دەنوێنن. جا وەکو رێخۆش کردنێک بۆ گەشتی چوونە ناو دنیا تایبەتییەکەوە وامان بە چاک زانی وتوویژێک لەگەڵ دکتۆردا بکەین، باسی هەندێ لای هونەری چیرۆکنووسی و تێبینی و رای دکتۆر دەربارەی رۆماننووسین و مێژوو هەروەها بوون و نەبوونی رۆمان لە کوردیدا بۆ خوێنەرانی (هاوکاری) بڵاوبکەینەوە.

ع. بیمار

- بەو پێیە کە چیرۆکنووسەن لە لایەکەوە پسپۆڕێکی مێژووشی لە لایەکی ترەوە، ئاشنایی نێوان مێژوو و چیرۆکە بڵاوکراوەکانتان کەم دیارە، ئایا راتان دەربارەی چیرۆک یان رۆمانی مێژوویی چییە. بە تایبەتی ئەگەر مەسەلەکانی ژیانی هاوچەرخ لە بۆتەی مێژوودا داببڕێژرێ؟ لەم رووەوە لە ئەدەبی کوردی چ نموونەیەک پەسەندەکەن؟

× چیرۆک و مێژوو دوو شتن قەت لەیەک جیانابنەوەو دانابڕێن. بگرە ئەتوانم بڵێم کە چیرۆک دەورێکی گەورەی هەیە بۆ ناسینی هەر کۆمەڵگایەک بێت بە کۆمەڵگاکانی تری جیهان بگرە هەتا بە کۆمەڵگاکەی خۆشی! نموونەش بۆ ئەمە زۆرە گەلی رووس، لە رێی چیرۆکە مێژوویییەکەی لێف تۆلستۆی واتە (شەڕو ئاشتی) مێژووی ئەو رۆژانەو دۆخی سیاسی و دەروونی رۆشنبیرەکان و هەستی گەلی هەژارو زەحمەت کێشەکان و دەرەبەگەکانی لاروون بووە. هەر لە رێی چیرۆکی چیرۆک نووسەکانەوە وەکو ئەلکسێی تۆلستۆی و چەند چیرۆک نووسێکی ترەوە شەڕە گەورەکەی پاش شۆڕشی ئۆکتۆبەری لە چوارچێوە راستەقینەکەی خۆیدا ناسی. گەلێک لە چیرۆکنووسەکانی ساڵەکانی شەڕی کێتی توانیان ناخی هەستی گەلانی سۆڤیەت و دۆخەکە بە هەموو ناخۆشی و ترش و تاڵی و پاڵەوانێتی ئەو گەلە بخەنە بەرچاو. چیرۆکەکانی دۆماس و زیڤاکۆ لە فەرەنساو والتەر سکوت و شکسپیری بەریتانیاو روفائیل ساباتینی ئیتالیا، جوانترین و راستترین شێوەو وێنەی ژیانی ئەو رۆژانەی ئەو وڵاتانەو ئەو سەردەمانەمان پیشان ئەدەن! جورجی زەیدانیش خوا هەڵناگرێ بە تاقی تەنیا بە قەدەر گەلێک لە مێژووناسەکان مێژووی رۆژانی پەیدابوونی ئیسلام و ساڵەکانی دووای ئیسلامی روون کردۆتەوە.

ئەوەی پەیوەندی بە ئێمەوە هەیە، ئەتوانم ئەوە بڵێم هێشتا مێژووەکەمان بە تەواوەتی نەنووسراوەتەوە هەتا بێین چیرۆکی مێژوویی بنووسین! هەر بۆ نموونە یەک پرسیار ئەکەم: سەدو پەنجا ساڵ، خەڵکی، لەم ناوچەیەدا جل و بەرگیان چۆن بووە؟ لە بیرمە، محەمەد عارفی هونەرمەند کە هات دووانزە سوارەی مەریوان رەسەم بکات یەک دوو ساڵ خەریکی ئەوەبوو بزانێ جل و بەرگ و چەکەکانیان چۆن بووە؟ ئێستەیش بە تەواوەی نەگەیشتە ئەنجام. ئەوە باسی دۆخی کۆمەڵایەتی و هەست و نەست و خواست و جۆری دوواندن و زۆر شتی کۆمەڵایەتی و ئابووریتر ناکەم! کەچی لە وڵاتانی تر پێویست ناکات هونەرمەندێک یان چیرۆکنووسێک سەر لە مۆزەخانەکان بدات، بەڵکو کۆشکی بنەماڵە ناسراوەکان بەو وێنەو دەست نووسانەی تیایانە چی بوێت بۆی روون ئەبێتەوە.

نووسینی چیرۆکی مێژوویی کارێکی زۆر سەخت و گرانە، چونکە پێویستی تەنیا بە هونەری چیرۆکنووسین نییە، بەڵکو پێویستە چیرۆکنووس زۆر خۆی هیلاک بکات و مەتریالێکی زۆریشی لەبەر دەمما بێت. ئەبێ جۆری ژیانی کۆمەڵگاکەی ئەو رۆژەی لەبەر دەمما بێت واتە لە دۆخی سیاسی و رۆشنبیری و ئابووری و ئەتنۆگرافی و بگرە هەتا جۆری دوواندن و زمان بەکارهێنانیش. هەرچی دەربارەی مەسەلەکانی ژیانی هاوچەرخە، ئەوە، رەنگە شتێک نووسرابێتەوە ناوی رۆمانی لێ نرابێت، بەڵام ئەگەر بە هەر حاڵێک زۆر لە خۆمان بکەین و ناوی رۆمانیان لێ بنێین بەڵام مێژوویی نین.

بەڵای منەوە رۆمانەکەی (پێشمەرگە) لە رووی هونەرەوە، تەنیا هونەرە، شتێکە ناوی چیرۆکێکی درێژی لێ ئەنرێت بەڵام نە رۆمانەو نە مێژوویییە! هەتا ئەمڕۆش لە رووی وەستایی و هونەرەوە شتێک نە نووسراوەتەوە شان لە شانی ئەو بدات.

- لە هەندێ چیرۆکدا لەچیرۆکەکانتان، هەست بە ئاڵۆزی و شادراوەیییەکی، زۆر دەکرێت، جگە لە زۆر رستەو دارشتنی (بێ ئۆودەیی یاخو شێوازی مۆدرنیزمی سەردەم. حەز دەکەین رای ئێوە بزانین دەربارەی شێوازی «شێوەو ناوەرۆکی» پەسندی کورتە چیرۆکی کوردی.

× لە چیرۆکەکانی مندا (غموض)و نائێلم شادرا وەکو لە پرسیارەکەدا هاتووە، نییە. ئەگەر هەبێت ئەوە دەستکرد نییەو لە خۆیەوە هاتووەو لاسایی کردنەوەی تێدا نییە! ئەگەر غموضێک لە چیرۆکی (ژووری بێ دەرگا) هەبێت، کاکە مەمیش ئەوە باش ئەزانن! ئەگەر لای من (غموض » هەبێت، ئەوەی ئەبێ ناوی چی لەو لێشاوی چیرۆکانەی ئەم رۆژانە بنێین کە لە یەکەم ووشەوە ئەیانخوێنیتەوەو چاوو دڵ و هەست هیلاک ئەبێت و هیچ تێ ناگەیت! بەڵام ئەوەی ناوی بێ هودەبیت لێناوە، واتە لا ابالیەت و عەبەسیەت، ئەوە بێگومان لەگەڵ جۆری ژیان و کێشەی گەل و کۆمەڵگادا دێت. واتە هەموو چیرۆکنووسێک

بڕوانە ل : ٧

---

* چەند رازێک دەربارەی دیداری شیعری کلاسیکی کوردی *

سۆران مەحوی

سەرەتا :-

دیداری شیعری کلاسیکی کوردی، کە بە چاودێری بەڕێز مامۆستا (ئیسماعیل رەسول ئەحمەد) بەڕێوەبەری **گشتی دەزگای رۆشنبیری و** بڵاوکردنەوەی کوردی، لێکۆڵینەوەکانی لە هۆڵی - فارابی - لە رۆژانی (١٤، ١٥، ١٦)ی ١٩٨١/٤دا، لە سلێمانی پێشکەش کردو زۆر لە ئەدیب و شارەزاو پسپۆڕانی ئەو مەیدانە بەشدارییان تیا کردو بۆ ئەو مەبەستەش چەندان لێ توێژینەوەو لێکۆڵینەوەی جۆراو جۆری تیا خوێنرایەوە.

پێش ئەوەی دەربارەی دیداری شیعری کلاسیکی کوردی بدوێین.. پێشەکی بە دروستی دەزانم ئەوە بڵێین: - باشتر وابوو.

ئینجا بەپێی باری سەرنجی خۆم، تیشکێکی رووناک، لە بۆتەو چوار چێوەی ئەم کورتە باسەدا دەربارەی شیعری کلاسیکی کوردی و دیدارەکە بە خزمەتی سوودی هەموو لایەک بخەمە روو :-

کات و شوێنی دیدارەکە :-

باسەکانی دیدارەکە، بەسەر (٣) رۆژدا دابەش بوبوون و ئەوێش لە دانیشتنەکانی بەیان و ئێواراندا یەکی دەگرتەوە. کە بەرای من پێویست وابوو، هەموو دانیشتنەکان بخرانایە ئێواران ئەمە هەر چەندە لە (٣) رۆژ زیاتری دەویست، بەڵام سوودی ئەوەشی دەبوو، هەر هەموو ئەوانەی بە هۆی کاروباری ژیانی رۆژانەیانەوە بە فریای دیدارەکە نەدەکەوتن، ئەیان توانی لەو حاڵەتەدا بە دیدارەکە شاد بن و بێبەش نەبن لە هەموو باسەکان.

لە سەرێکی کەشەوە، شوێنی بەستنی دیدارەکە هۆڵی فارابیی زانکۆی سلێمانی، لەگەڵ هێمن و ئارامی شوێنەکەدا، تا بڵێی بچووک بوو. بەتایبەتی خەڵکەکە، کە لە مێژەوە شەیدای ئەو دیدارە بوون و ماوەیەکی زۆریش بوو کۆڕە ئەدەبییەکان نەگیرا بوون. جا لەبەر ئەوە زووربەی میوانەکان یا بە پێوە وەستابوون یان ناچار هۆڵەکەیان بەجێ دەهێشت و نائومێد دەگەڕانەوە دواوە.

لێکۆڵینەوەو لێکۆڵەرەوەکان :-

١ - لێکۆڵینەوەکانی دیدارەکە، ئەگەر حسابی هەڵبژاردنی بابەتی بۆ بکرێ زۆر شتی دەربارەی شیعری کلاسیکی کوردی وورووژاند، بەڵام دەربارەی ناوەرۆکی بابەتەکان بێ لەیەک دوو باس هەموویان لەو لایەنەوە بێ تین و لاواز دەبینران.

رەنگدانەوەی ئەو هەموو شتەش بە جۆرێکی راست یان چەوت لە (مناقشەکان)دا ساخ دەبوونەوە.

کە ئەمەیان زۆر کارێکی شیاوو دروست بوو.

٢ - لێکۆڵینەوەکان بێ لە باسەکەی مامۆستا (مەسعود موحەمەد) کە بە ناو نیشانی (پایەی شیعری کوردی لە ئەدەبی کوردی سەدەی (١٩)دا) پێشکەش کرا.. ئیتر تێگەرا، لە رووی (مەنهەجییەتە)وە وێڵ بوون و لەسەر ئەو هێڵ و نەخشەیە نەدەرۆیشتن کە بۆ ئەو مەبەستە دانراوە.

جا لەبەر ئەوە زۆر شتی هەرەمەکی و لاوەکی، بێ ئامانج پەڕیبوونە باسەکانەوەو سەرجەم باسەکانیان شێواند بوو.

٣ - زۆری لێکۆڵینەوەکان، تووتوێتی خەڵکەکەی وەک پێویست نەدەشکاندو ئەو ناونیشانە قەبەو زەقانەی باسەکان لە خۆیان گرت بوو، شتێکی ئەوتۆو شیاوی بە دەستەوە نەدا.

بەتایبەتی لێکۆڵینەوەکەی مامۆستا حەسیب قەرەداغی (سالم لە رێبازی کلاسیزمدا) تا بڵێی گیانی زۆر لە خۆکردن و پەلەیی پێوە دیار بوو ...

٤ - ئەو پرۆگرامەی بۆ پێشکەش کردنی باسی دیدارەکە دانرابوو، سەرەتا پێویست بوو، لەو باسانەوە تێ هەڵبچڕایە، کە وەک (مدخل)یەک بوون بۆ رادەی تێ گەیشتن لە پلەی شاعیرانی کلاسیکی .. بۆ نموونە وەک لێکۆڵینەوەکەی عەبدولڵا ئاگرین (مەحوی لوتکە لە کڵاو رۆژنەی شیعرەکانییەوە) کە باسێکی گران بوو .. مەگەر وەک ووتم ئەو توێژینەوانە یەکسەر بمان گەیەنێتە مانای زاراوەی (کلاسیکی ... تەسەوف ... رەمز) لە

بڕوانە ل : ٧

Institut Kurde de Paris

تۆ بلێیت ... پاشماوه

هیچ وولاتێكی دیکە ئیتر شەڕناكات - شتێكی ڕاستیش نی‌یە بەشان‌و باڵی ئەم چیرۆكە هەڵبدەین بۆ لێكەیشتنی هەمنگوای‌و شاكارەكانی. لێرەیشدا پێویستە ئاوڕێك لەو دووفاقی‌یەی كە لە نێوان هەمنگوای‌و پاڵەوانی چیرۆكەكەی - فردریك هنری - لە - دەست لەچەك هەڵگرتن - دا هەیە بدەینەوە، كە ئەمەیش ئەو پەڕیەتی لە ژیانی پاڵەوانەكانی هەمنگوایەوە.

بەڵام حەقیقەتی برینداربوونی نك، لە دوو لایەنەوە بایەخێكی گەلێك گرنگی هەیە: یەكەمیان برینەكە ئادێت هەودەكات‌و ڕەنگدانەوەیەكی تەواوی ئەو برینانەیە لە كاتی منداڵیدا تووشی‌بوو.. لەم دەستەیەوە تا كۆتایی چیرۆكەكە پاڵەوانی هەمنگوای وەك بلێی مرۆڤێكی بریندارە وامان دێتە بەرچاو، نەك هەر لە ڕووی بەدەنەوەو بەس، بەڵكو هەتا لە ڕووی دەروونیشەوە بریندار دیارە. دووەمییان نك‌و هاوڕێكانی كە لە شەڕدا برینداربووبوون، ئاشتی‌یەكی یەك لایەنییان لەگەڵ دوژمندا كردوو، كە گوایە ئەمانە ئیشتمانیان پەروەرنین.. ئەمە سەرەتای گۆشەگیری‌و دابڕینە لە كۆمەڵگاكەیانەوە. ئەم دیاردەیە هەتا كۆتایی ساڵانی سی‌یەكان لە گەلێك شاكاری هەمنگوایەوە ڕەنگی دەدایەوە. لە ڕاستیدا دوا چیرۆكی ئەم كتێبە كە لە ژێر ناونیشانی - ڕووبارە گەورەكەی خاوەن دوو دڵ - دایە، نووسەر تیایدا پێشبینی هەموو ئەو ڕووداوانەی كردووە، لە هەمان كاتیشدا چیرۆكێكی گەلێك ئاڵۆزە. تارادەیەك لە ساڵی ١٩٥٠دا هەمنگوای بەستی‌یەكی لە ئەندازە بەدەر دایگرتبوو چونكە -٢٥- ساڵ بەسەر نووسینی تێپەڕبووبوو كەچی كەس نەیدەتوانی ڕەمزەكانی لێكبداتەوەو لە مەرامی نووسەربگات. بەڵام لە ڕاستیدا چیرۆكێكی زۆر ساكارە. ناوەڕۆكەكەی لێكدانەوەی كۆمەڵایەتی‌و دەروونی گەنجێكە كە لە شەڕدا برینداربووەو وا پێشانی دەدات كە لە گەشتێكی نێچیروانی‌ی دوور لە كۆمەڵدایەو گوللەیەكی بەركەوتووەو لە دوای ئەو ڕووداوە تووشی غەفلەتی هاتووەو خەیاڵێكی بێ‌ووچان دەكات بۆ ئەوەی شێت نەبێت.

لەو دوو كۆمەڵە كورتە چیرۆكەیدا - پیاوە بێ‌ژنەكان - ساڵی ١٩٥٧و - سەركەوتوو خەڵات ناگرێت - ساڵی ١٩٣٠، هەمنگوای هەندێ چیرۆكی دەربارەی - نك ئادامز - ی نووسیوە، تا ڕادەیەك هەندێك لە كەم‌و كوڕییەكانی ژیانی داپۆشیوە، لە یەكێك لە چیرۆكەكاندا، كە بۆیە نیچە چیرۆكێكی ئەمرو لە ژێر ناونیشانی پیاوكوژەكاندایە، نك ئادامز تووشی هەڵویستێكی سەیردەبێت‌و دڵی دەگرێت. پیاوێكە ڕازی نی‌یە لە دەستی ڕێكەر جەردكانەوە كە دەیانەوێت بیكوژن ڕایبكات. لە چیرۆكێكی دیكەدا كە لە ژێر ناونیشانی ڕووناكی‌ی جیهاندایە، پاڵەوانەكە دەچێتە شوێنی سۆزانی‌یەكان‌و تووشی ئەخۆشی سێكسی دەبێت؛ لە سێهەم چیرۆكیشدا كە لە ژێر ناونیشانی بساوڵەو كوژەكاندایە، پاڵەوانەكە

كاتێك كە باروتخانەی دێتەوە یادی كە باوكی تیایاندا مردووە بێزاری دەبگرێت. لە چوارەم چیرۆكیشدا كە لە ژێر ناونیشانی - ڕێگایەكە هەرگیز ناكەوێتە ڕێت - لەوێ - پاڵەوانەكە ڕوو بە ڕووی چارەنووسی دەوەستێت كە بە هەموو توانایەكەوە لە چیرۆكی - ڕووبارە گەورەكەی خاوەن دوو دڵ - دا دەیویست لێی ڕزگاربێت، بەڵام لە ئەنجامی ئاشكرا كردنەوەی تاڵەكانی جەنگدا پاڵەوانەكە شێت دەبێت، بێجگە لەمانەیش گەلێك كەلەبەری دیكە لە ژیانی - نك - ی پاڵەواندا هەیە، هەمنگوای بە چەند چیرۆكێكی دیكەوە كە لەسەر شێوەی زمانی ئاكەسەوە نووسیویەتی پڕی‌كاتەوەو دای‌پۆشیوە.

ئەوەی ڕوون‌و ئاشكرایشە - نك - خۆی ئەم چیرۆكانە دەگێڕێتەوە، لە یەكێكیاندا، كە چیرۆكێكە دەربارەی شەڕو لە ژێر ناونیشانی - ئێستاكە دەنووم - دایە، پاڵەوانەكە هەمان ناوی - نك - هەڵگرتووە ئەمە تاكە چیرۆكە كە چارەسەری ئەو بێدارییە دەكات كە بۆ ماوەیەكی دووروودرێژ لە دوای برینداربوونی لەشەڕدا، - نك - خەوی لێ‌ناكەوێت چونكە - بیردەكاتەوە - و، گەلێك شت هەبە بەرەو دنیای خەیاڵ ڕاپێچی‌دەكات‌و ماوەیەكی دووروودرێژ خەریكی دەكات لەكاتێكدا كە لەسەر گازەرەی پشت ڕاكشاوەو بە ئاگایە، ئەم چیرۆكە بەچەند ڕووداوو دیمەنی دیكەوە بەستراوە كە لە چیرۆكەكانی تردا هاتوونەتەدی‌و باس كراون، دیسانەوە لە چیرۆكی - لە وولاتێكی تردا - مەودای بابەخدانی هەمنگوای فراوانتر دەبێت‌و لێ‌ی فەوماوێكی دیكەی شەڕ، بێجگە لە - نك - دەگرێتەوە، بۆ ئەمەیش دەست دەبات بۆ ڕۆمانی - جارێكی تریش ڕۆژ هەڵدێت - كە وەچەیەك بە تەواوەتی‌یەوە بەو كارەساتەوە ئەنبار دەچێت.

ئێستاكەیش بە تەواوەتی‌ی چۆنیەتی منداڵەكەو، ئینجا ئەو پیاوە، دەردەكەوێت كە - ئادامز - ی ناوە بەهیچ گومانێكیش، بەو سادەو ساویلكەیە نی‌یە كە خەڵككە بە هەڵە وای لێ‌تێگەیشتووە، ئەم پاڵەوانە مرۆڤێكی شەرمنەو مرۆڤێكی تەواوە، بەڵام هەستێكی بە هێزی هەیە، ژیانی خۆش‌دەوێت‌و، لە فرە لایەنەوە هەست بە شتەكانەوە دەكات، لەگەڵ ئەمەیشدا مرۆڤێكی كشمی‌یە. لەهەمان كاتیشدا دەبێت ئەوەیش بزانین كە - نك - لەم چیرۆكەداو لەگەلێك چیرۆكی تردا كە بەنەماوی جۆراوجۆری دەور گێڕاوە، هەمنگوای خۆیەتی، بۆیە هەموو یەكێك لەو پاڵەوانانە لە چیرۆكو ڕۆمانەكانی هەمنگوای‌دا، لە منداڵێتی‌و هەرزەكاری‌و تافی لاوێتی‌دا لەگەڵ - نك - دا بەشدارە، ئەم پیاوەیش هەزارو یەك جار پێش مردنی دەمرێت، هەرچەندیش زۆر چاك لە سروشتی ژیانی‌و ئەنگوچە لەمەو گیروگرفتەكانی داو چۆنیەتی زاڵبوون بەسەریانەوە دەكات. ئەو بەتەواوی برینەكانی ساڕێژناكرێت مادامەكی هەمنگوای لە ژیاندایەو سەركێشی‌یەكانی بە ووردی تۆماردەكات.

- ماوه‌یتی -

بەڕێوەبەری بانقی ... پاشماوه

گەشت‌و سەیرانیش دەدەین، بەمەرجێ دەزگای گشتی گەشت‌و سەیران ڕای لەسەر بێ.

● **باشە مامۆستا ئامۆژگاریتان بۆ ئەو هاوولاتی‌یانە چی‌یە كە ئیشیان بەم بانقە دەكەوێ؟**

- داوا لەو هاوولاتی‌یە خۆشەویستانە دەكەم كە كاتێ سەر لەبانق دەدەن بۆ ڕاپەڕاندنی كارەكانیان، پێویستە بەڵگەو ئەوراقی پێویست بەتەواوی لەگەڵ خۆیاندا بهێنن بۆ ئەوەی بەزوویی كارەكانیان بڕۆێنین، لێرەدا پێویستە ئەوە بڵێم كە ئیشی ئێمە ئێستا زۆر پەرەی سەندوە، بەڵام ژمارەی ئەرمانبەرەكانمان ئەگەر كەمیان نەكردبێ زیادیان نەكردوە.

بۆنموونە لە ١-٦-١٩٨٠دا (٧٨١) موعامەلەمان لابوو، لە ٣١-١٢-١٩٨٠دا واتە پاش تەنها شەش مانگ ژمارەی موعامەلەكان گەیشتە ٤٨٠٥ موعامەلەو لە ١-٦-١٩٨٠وە تاوەكو ٣١-١٢-١٩٨٠ قەرزمان بە ٩٠٠٠ هاوولاتی داوە.

● **لە دوایی‌یدا كاك فوزی احمد، ژمێریاری بانق قسەی كردو وتی:**

- كاروباری بانقەكەمان زۆر بەباشی دەڕواو هیوادارین كە هاوولاتی‌یان پارمەتیمان بدەن بۆ ئەوەی ئیشەكانیان زووتر و چاكتر جێ‌بەجێ بكەین.

● **ئینجا خاتو ماری تۆما كە لەبەشی (گیرانەوەو وەرگرتن) كاردەكا وتی:**

- كاری من وەرگرتنەوەی ئەو پارانەیە كە كەوتوونەتە سەر هاوولاتی‌یەكان، ئیشی بەچاكی دەڕوا، خۆزگایە هاوولاتی‌یەكان ئەو موعامەلاتانەی دەیدەن پێمان ڕێك‌وپێك‌و بێ نوقسانی نەبوایە، تاوەكو بمانتوانیایە باشتر خزمەتمان بكردنایە.

● **لەدوایی‌یدا كاك عبدالله علی حمید، یاریدەدەری ژمێریار وتی:**

- ئیشەكەمان زۆر ئاسكەو ڕۆژی سەدان هەزار دینار لەژێر دەستمان دەردەچێ‌و بەقەرز دەدرێ‌و ئەمەش ئۆزێ پێویستی بە پشوودانی مێشك هەیەو هیوادارین موراجیعەكان لەم بارەیەوە یارمەتیەكیان بدایانایە.

● **لە كۆتایی‌یدا كاك نۆشیر صالح، نووسەری ژمێریار، وتی:**

بێگومان هەموو هاوولاتی‌یەك دەیەوێ زوو ئیشەكەی ڕایی‌بێ‌و بڕوا بەلای كاری خۆیەوە، بەڵام ئەگەر جۆرە هاوكاری‌یەكمان لەنێواندا نەبێ، ئەوا ئیشی هەموو لایەك دوا دەكەوێ، داوا دەكەم هاوولاتیەكان لەكاتی ڕایی‌كردنی موعامەلەكانیاندا بەڕێز ڕاوەستن ئەم كارە ئیشی ئێمە ئاسان دەكاو ئیشەكانی ئەوانیش زووتر تەواو دەبێت‌و بێ‌ئەوەی مافی كەس بخورێ...

سەرنج.

ئەم سەردانەم سەعات ٧/٣٠ی سەرلەبەیانی كرد، هێشتا كەس نەهاتبوو بۆ ڕایی‌كردنی موعامەلەكەی، بەڵام كە هاتمە دەرەوە، خەڵكێكی زۆر هاتبوون، بەڵام بەداخەوە زۆر بەناڕێكی‌و هەریەكەو بۆخۆی هاواری دەكرد.. بۆیە ئێمەش دەڵێین خۆزگایە شێوەی چوونە ئەو بانقەو تاقیب‌كردنی موعامەلە ڕێك‌وپێك تر دەبوو، بەڕێز ڕاوەستانیش زۆر گیروگرفت چارەسەر دەكا.

چەند ڕازێك ... پاشماوه

شیعرەكانی شاعیرداو نیفرازانی مەحوی شاعیر لەو لایەنانەوە چی بوون‌و سەر بە چ شتێك بووە.

٥ - لێدواندن لە شاعیرانی كلاسیك (نالی، سالم كوردی، مەحوی.. هەتەد) هەر وا كارێكی سووك‌و ئاسان‌و پاروویەكی چەور نی‌یە بەزۆر لێكۆلەرەوان قووت بدرێ‌و هەرس بێت!!

وتو وێژی دیدارەكە :-

گفت‌و گۆی سەربەست‌و ڕەوایانە.. گیانێكی زیندووی بەسەرجەم لێكۆڵینەوەكان‌داو ئەوەندەی دیكە خەڵكەكەی شەیدای ئەدەبەكەو ئامەزرۆی باسەكان كرد.

ئەگەر بڵێم :- لە لێكۆڵینەوەكاندا، ئەوەندەی ئەو وتووێژانە سوودو فەڕ وەرنەگیراوە، ڕەنگە ئێوەش لەگەڵمابن‌و منیش زەینم بە هەڵەدا نەچووبێ... بەڵام لەگەڵ ئەوەشدا.

هەندێ بە دەمارگرژی‌و هەڵچوونەوە قسەیان دەكردو هەندێكیش.

بە كوردی‌و بە كورتی. پوختەی قسە ئەوەیە دەڵێین :-

سوپاس بۆ بەڕێوەبەرێتی دەزگای ڕۆشنبیری‌و بڵاوكردنەوەی كوردی.. كە هەردەم بەو ئەركە پیرۆزو پڕ لە بە هاو نرخ گرانانە هەستاوە كە بوونەتە خزمەت بۆ پێشخستنی مێژوو ئەدەبی كوردی‌و زیندووكردنەوەی میرات‌و كەلتووری نەتەوەیمان‌و سازكردنی چەندان دیدارو كۆڕی ئەدەبی‌و یەكێك لەو دیدارانە كە (دیداری شیعری كلاسیكی كوردی) بوو.

بەتایبەتی دوای ئەوەی ئەم دیدارە ڕەخنا، بارو دۆخی ئەدەبی‌و ڕۆشنبیریمان توانرا زیاتر گەشەی پێبدرێ‌و لەو بارە ناهەموارە لەم تەرخەمی‌یە ڕزگاری بێت‌و تین‌و تەوژمێكی دڵسۆزانەی تێ‌بگەڕێتەوە..

تەنانەت هەر هیچی نەكردبێ، توانی بەشانازی‌یەوە چەندان شاعیری وەك مامۆستایان (ئەحمەد هەردی‌و كامەران موكری) كە ماوەیەكی زۆرە نەك هەرلە كۆڕە ئەدەبی‌یەكاندا وونن، بگرە لە ئەدەب پچراون‌و بە هۆی بەشداری‌یان لەم دیدارەداو ئەومشت‌و مڕانەی بەرپا كران بێنەوە گۆڕو مەیدانی ئەدەبی‌یەوە.. كە بێ‌شك ئەم دیاردەیە خۆی لە خۆیدا شتەو حسابێكی تایبەتی بۆ دەكرێ‌و پێویستی بە چەندان نووسینی بە پێزو بەرووزدیە..

هەروەها هیواشمان زۆرە بە دڵسۆزان. لە داهاتووداو لەو دیدارانەی بەرێوەن.. وەك دیداری (چیرۆكی كوردی) ئەم پێشنیازانەی لە ئاقاری ئەو خاڵانەدا كە لە دیداری شیعری كلاسیكی كوردی نیشان دران، بە مەبەستی زیاتر پێشخستنی دیدارەكانی تر بخرێنە بەر چاوو.. دووبارە ڕێزو سوپاسم پێشكەش بە هەموو دڵسۆزێ كە بە مەبەستی سوودی گشتی‌و خزمەتكردن بە ئەدەبەكەمان‌و بووژاندنەوەی میرات‌و كەلتووری نەتەوەیمان كار دەكات..

ناونیشان
سۆران عزیز مەحوی
قوتابخانەی ئەیوبیەی سەرەتایی گردان لە سلێمانی

بەڕێوەبەرایەتی تەلەفزیۆن . . پاشماوه

ئەگەر نەڵێم (هەمووی !) ڕاستەوخۆن (مباشر) كەچی قمزا)یكی وەكو چۆمان بەك تاقە تەلەفزۆنی (مباشر)ی تێدا نی‌یە. شەقلاوەو سەلاح‌الدین لە دووسێ خەتەرەت ناكا. ئەوە بێجگە لە جێگای دیكەی گەشت‌وگوزار كە پێویستە ئەم خزمەتگوزاریەی بە شێوەیكی فراوانتر بكاتێ..

● تەماشا دەكەی لەو هەموو هەولێرە گەورەیە ژمارەی (تەلەفزۆناتی عومی) ئاگاتە ژمارەی پەنجەكانی دەست. ئەوەی هەیشە نیوەی زیاتری تێك چوون! ئەوەش گومانی تێدا نی‌یە كە ئەم جۆرە تەلەفزۆنانە جگە لەوەی سوودو بەرژەوەندی گشتی تیایە. دیاردەیكی شارستانیشە.

● گەلێك جێ‌و گەرەك هەیە نەفراوان‌كردنی ساڵانی پێشوو نە هی ئەم ساڵانەی دوایشی گەیشتۆتێ. یانو لە هەردوو فراوان بوونەكەدا بێ‌بەش بووە. بۆ نموونە (گەرەكی مستەوفی)و ئەو بەری دابەری تەجنید تاكو دەگاتە شەقامی (٦٠ مەتری)و زۆر شوێنی دیكەش. واتە ناوچەی یەكەم پڕ بووە لە تەلەفۆن‌و دووەم پازدراوەو سێ‌یەم فراوان كراوە؟

● دیاردەیكی سەیر هەیە كە ئەوە ساڵەهای ساڵە لەسەری دەنووسرێ‌و گرێی نادرێتێ. ئەویش مەسەلەی هەڵسوكەوتی كرێكارەكانی بەدالەیە..

جارێ ئەوە شتێكی ئاشكرایە كە دەولەت لە پاڵ زمانی عەرەبی‌دا زمانی كوردی كردووە بە زمانێكی ڕەسمی لە كوردستان دا.. كەچی ئەوەتانێ تەلەفۆن دەكەی بۆ (پرسگەی بەداڵە) بە عەرەبی جوابت دەداتەوە بۆ (پرسگەی نداءات)ی دەكەی هەر بە عەرەبی جوابت دەداتەوە. بۆ سەعات دەكەی (هەربە عەرەبی) نازانم ئەوەی عارەبی نەزانێ چۆن؟

بێ گومان كە ئەمەیشیان بە پێچەوانەی یاسای دەوڵەتەو زۆریشی لەسەر نووسراوە.

دواجار حەزمان دەكرد وەكو لە پێشەوەیشدا وتمان چاومان بە بەرێوەبەری تەلەفۆن بكەوێت بەڵام بە داخەوە..

ووتو وێژێك ... پاشماوه

ڕووداوەكانی دەورووێشتی كاری تێ دەكەن‌و ئەوانەش لە نووسینەكانیاندا دەر ئەكەون.

هەرچی پەیوەندی بە شێوازی مودێرنیزمەوە هەیە ئەوە بەو شێوەو جۆرە نی‌یە وەكو لە ئەدەبی نوێی ئەورووپا یان لاسایی‌كەرەوەكانیان لە ڕۆژهەڵاتدا دەر ئەكەوێت. ژیان هەمیشە لە گۆڕاندایە. خوێنەوەری ئەمرۆ هینەكەی دوێنێ نی‌یە. گەلێك ڕووداو هەیە. ئەمرۆ بە شەرم ناخوێنرێنەوە ئەگەر باسیان بكەین. بە كورتی ئەوەی ئەتەوێت بیڵێیت بیڵێ‌و خوێنەوەر هیلاك مەكە. چیرۆ درێژی باوی نەماوە!

هەرچی دەربارەی شێوەو ناوەڕۆكە. ئەوە وەكو گیان‌و لەش وایە بۆ چیرۆك. چیرۆكی بێ ناوەڕۆك سفرە. چیرۆكی خاوەن ناوەڕۆك‌و دوور لە شێوەو دارژاندنی هونەری وەستایانە قەت نابێتە چیرۆك.

بیرتان لەوە نەكردۆتەوە ڕۆمانێك بنووسن، یان بڵاوی بكەنەوە؟

x هێشتا تازە لە لیننگراد بووم. واتە زستانی ساڵی ١٩٦١ ڕۆمانێكم نووسی. من نەڵێم چیرۆكێكی درێژ. پێش ئەوەش هێشتا قوتابی سانەوی بووم لە سلێمانی یەك دوو چیرۆكی درێژم نووسی.

ئەوانەی سلێمانی فەوتان وەك زۆر چیرۆكی ترم. بەڵام ئەوەی لیننگرادم ماوەو نیازم نی‌یە بڵاوی بكەمەوە. نیازیشم نی‌یە ڕۆمان بنووسم. چونكە كۆمەڵگای كورد هێشتا فەربكەو لەو پلەیەدا نی‌یە. ڕۆمان پلەیەكی پێ‌گەیشتنی كۆمەڵگای گەورەكە، هەر لەبەر ئەمەش ئەو پرسیارە ئەكەین بۆچی لە میسر ڕۆمان ئەنوسراو لە عیراق نە ئەنووسرا؟

شانۆی ژیانی ڕۆمان زۆر فراوانە، هەتا كۆمەڵگەكە فراوانترو پەیوەندی‌یەكانی ئاڵۆزاو تر بێت. ڕێگا بۆ نووسینی ڕۆمان زیاتر تەخت ئەبێت.

بێگومان منیش ئەتوانم زۆر لە خۆم بكەم‌و ڕۆمانێك بنووسم، بەڵام بڕوا بكە وەكو با بڵێین زۆربەی هەرە زۆری ئەوانەی نوسراونەتەوە ساردو بێ گیان‌و كرچ‌و كاڵ دەر ئەچێت.

بە لای منەوە هێشتا زووە. ئەگەر هەر نووسەرێك بە زۆر ڕۆمانێكی نووسی ئەوە هەرچی هەیەتی لە وەدا بەكاری ئەهێنێ‌و هیچی بۆ ڕۆمانێكی دووەم بێ نامێنێ. خۆ ئەگەر بشمێنێ ئەوە دووبارە كردنەوەی زۆر تێدا ئەبێت. نووسەرێكی كوردم بەرێ دوو ڕۆمانی نووسیبێ؟ ئەمە ئەوە ئەگەبەنێ هێشتا ڕۆژی نەهاتووە؟ كۆمەڵگا خۆی ڕۆمان دروست ئەكات واتە نووسەری ڕۆمان دروست ئەكات. كە ڕۆژی هات پێویست بە زۆر لە خۆ كردن ناكات. خۆی لە خۆیەوە دێت‌و بە ئاسانی لە دایك ئەبێت. ئەم قسانە گشتین‌و بە تەواوەتی شوێنەكان دەست نیشان ناكەم! ئەگینا بەسە ئەوە بڵێم كۆمەڵگایەك وەكو كۆمەڵگای ئێمە هێشتا ئافرەت دەوری تەواوی نی‌یە. بەشدار بێت - «ئەمە لێكۆڵینەوەی ئەوێت» ڕووداوو ئافرەتیش دەورێكی گەورەیان لە نووسینی ڕۆماندا هەیە! چی تیایە با چەند ساڵێكی تریش چاوەڕوان بكەن!

لە قەزای هەڵەبجە ... پاشماوه

هاوولاتیانەوە لە چیدان؟

x ناو بازاڕی هەڵەبجە نزیكەو خۆتان ئەتوانن سەری لێ بدەن كە هەموو جۆرە خواردەمەنیەكی پێویست زۆرەو تاكو ئێستا كەس بۆ هیچ شتێك دانەماوەو بگرە لە جاران زیاتر پێزیستی هاوولاتیان دەست ئەكەوێ‌و هاوولاتیان خۆیان وەدیان بەرزەو ئامادەن بەرەنگاری هەموو جۆرە حاڵەتێكی جەنگ ببنەوە كە تاكو ئێستا لەم ناوچەیەی ئێمەدا هیچ جۆرە ڕواڵەتێكی جەنگ دەرنەكەوتووەو ژیان ئاسایەو وەك خۆیەتی‌و ئێمەش سەر لە نوێ پەیمان تازە ئەكەینەوە بۆ سەركردایەتی سیاسی حزب‌و شۆڕش بە سەرۆكایەتی هەڤاڵی تێكۆشەر پاڵەوانی ڕزگاری سەرۆك صدام حسین كە هەمیشە سەربازی وەفاداری حزب‌و شۆڕش بین‌و ئامادەو چاوەڕوانی فەرمانی ئەوانین.

پ. هاوكاری لە سلێمانی
ح. س

ئافرەتان دەنووسن / پاشماوه

ئافرەتی شار. بەڵام ئافرەتانی لادێ بەهۆی بەشداری كردنیان لەكاروباری ڕۆژانەدا وەك دروێنەو ئاژەڵ بەخێوكردن‌و لە كێڵگەكاندا كە ئافرەتانی كورد وەكو دەرمانخستنی بەفتوناغی جۆراوجۆرداتیپەڕیون‌و تووشی گەلێ چەرمەسەری‌و ناخۆشی‌هاتوون، بەڵام ئەمە هەرگیز وورەی نەڕوخاندوون‌و ڕێگای خەباتی پێ نەگۆڕیون. بەڵكو بە پێچەوانەوە هەرچەندە شالاوەكە توندتر بووبێ، ئەوەندە زیاتر پێیان قایم كردووەو درێژ دیان بە خەباتی خۆیان داوە. بۆ بەڵگەی ئەم قسانەشمان دەتوانین چەندەها ئافرەتی كورد بە نموونە بێنینەوە كە هەمیشە لەریزی پێشەوەی خەباتدا بوون. بۆ سەرفرازی كۆمەڵ بەگشتی‌و ئافرەت بەتایبەتی. ئەمانەش وەك حەپسەخانی نەقیب‌و قەدەم‌خێرو خانزادی سۆران‌و گەلێكی تر. مانەوەی ئافرەت لەتەم‌ومژو دواكەوتوویی دیارە بە پلەی یەكەم دەگەڕێتەوە بۆ خودی ئافرەت بەوەی كە ئێستا بەپێویست‌و مەبەست بەتەواوی نەهاتۆتە كۆڕی هەوڵدان. بەڵكو هەر چاوی لەپیاو بووە كە هەوڵێكی بۆبدات‌و ڕادەی ژیانی بەرز بكاتەوە. هەرچەندە زۆر لەپێشكەوتووخوازان‌و ڕووناكبیران بەرگری‌یان لەمافی ئافرەت كردووە. بەڵام بێ ئەوەی خۆیان بەستبێتە بیرێكی پێشكەوتنخوازانەوە. بۆیە ڕوانینەكانیان زیاتر ڕۆمانتیكیانە بووە. لەگەڵ ئەوەشداو بەهۆی ڕەخسانی بارودۆخی لەبارەوە ئێستا لە كوردستاندا كۆمەڵێكی زۆری ئافرەتان لەكێڵگەو كارگەو دەزگا پیشەسازی‌و ڕۆشنبیری‌یەكاندا كاردەكەن.

جا بۆ ئەوەی ئافرەت بتوانێ بەتەواوی ڕۆڵی خۆی ببینێ‌و هەست بە مرۆڤایەتی خۆی بكات دەبێ ڕەگ‌وڕیشەی نەریتی كۆن‌و سواو بنبڕ بكات‌و دەست لەناو دەست لەگەڵ پیاودا هەوڵی بنیاتنانی كۆمەڵێكی پێشكەوتوو گەشەدار بدات كە لەسایەیدا ئافرەت بەمافی ڕەوای خۆی بگات‌و لەماف‌و ئەرك لەگەڵ پیاودا یەكسان بێت.

گیروگرفتەكانی خێزان . . .

پاشماوه

بەسەراپای كۆمەڵەوە هەیە. بۆنموونە ئەو خێزانەی كە پەروەردەیەكی دروستی خۆی بكات هەرگیز مرۆڤی ڕوخاوی لێ نایەتە كایەوە. بەڵام پەروەردەی خێزانی ناڕۆشنبیر. ئاشكرایە كێشەوگرفتی گەورە بۆ ڕۆڵەكان دەنێتەوەو ئەمەش دەست‌نیشانی چارەنووس‌و پاشەڕۆژی خێزانی داهاتوومان دەكات. چونكە خێزانەكە قوتابخانەی یەكەمە.

● **ئەی ئەو منداڵانەی بێ‌دایك‌و باوك دەمێننەوەو نە ئێوەو نە خێزان ناتوانن بیگرێتە باوەش؟**

x ڕوخانی پاشەڕۆژی ئەو منداڵانەی دایك‌و باوكیان لە یەك جیا ئەبنەوە بێ‌گومانەو ئێمەش بەقەد تۆی ڕۆژنامەنووس ئازاری بێ‌ئەخوێن‌و هیواوارین كە كۆمەڵ خۆی بە لێ‌پرسراو بزانێ بەرامبەر بەم دیاردەتاڵە كۆمەڵایەتی‌یانە كە زۆربەیان خۆی دروستی كردوون...

● **بەرای ئێوە چارەسەری هەموو ئەو كێشانە چین؟**

x چارەسەری ڕاستەقینە تەنیا ئەوەیە كۆمەڵی كوردەواری پەنجەی فێربوون‌و زانین لە خۆی بكاتەوەو ڕەش‌و سپی لە یەك جیا بكاتەوەو ئافرەت نەكڕێ‌و نەفرۆشێ‌و بە دووای شتی ڕواڵەتی نەكەرێ‌و خۆی دوورە بەرێز بخاتەوە لەو بابەتە لاسایی كەرەوانەی دوو چاری هاتووەو بۆ بە نەخۆشی‌یەكی گەورەو پێویستی بە تەفەللایە بۆ پاشەڕۆژی ڕووناكتری ئەو كۆمەڵەی ئەمانەوێ‌و زۆر سوپاسیش بۆ «هاوكاری» كە بۆ یەكەم جار دەرگای ئەم بابەتەی كردەوە.

چیرۆكی كوردی / پاشماوه

(مەسەلەی ویژدان) و (خازێ)... هتد دەدەن؟!..

نازانم. زاراوەی (ناوبانگ) بەلای نووسەرەوە چی دەگەیەنێت؟ ئەی لەسەر چ بنچینەیەك ناوبانگ دەكاتە پێوەری سەركەوتن‌و سەرنەكەوتنی بەرهەمی ئەدەبی..

دواجار، ئایا هەموو شتێكی بەناوبانگ باشە؟..

دەسا ئەگەر وایە‌ت پێویستە سەر لەنوێوە مێژووی ئەدەب بنووسرێتەوە..

هێزەكانی / پاشماوه

تەماشای تەرمی كەس‌وكارەكانیان بكەن.

لە لایەكی تریشەوە تانكەكانی ڕژێم بۆردمانی ئەپارتمانەكانی هاوولاتیەكانیان كردووەو چەزاریان لێ‌ڕووخاندوون بەسەر هاوولاتیەكاندا.. لەگەڕەكی صابونیەو كیلانیشن بازدە هاوولاتی لەژێر خانوودا شەهید بوون ئەویش بە هۆی بۆردمان كردنەوە لەلایەن هێزەكانی ڕژێمەوە.

غاندی / پاشماوه

عەرەبی دەكەوێتە ڕێ.

گفت‌وگۆكانی سەرەك وەزیرانی هندستان لەگەڵ لێپرسراوانی وولاتانی كەناری عەرەبی‌دا چەند باسێك دەگرێتەوە لەوانە ئاسایشی لەناوچەكەداو لەناوچەی ئۆقیانووسی هندو مەسەلەی عەرەب سەرەڕای پەیوەندی‌یەو وو قۆڵی‌یەكان.

نووسینگەی هەولێر
ع.ت

لە چالاکییەکانی فیستەڤاڵی بەهار لەموسڵ :

لاوانی ئاکرێ سەرنجی میوانانی فیستەڤاڵەکە ڕادەکێشن

لەفیستەڤاڵی بەهـــاری ئەمساڵی مووسڵدا چەندیـــن تیپی میللی ، هی هەمـــوو ناوچەو شارۆچکەکانـــــی دەوروبـــەری موســـڵ ، بەشدارییان کردو گەلێ چالاکی سەرنجڕاکێشیان پێشکەش کرد ...

● لەگازینۆی (بحیرە) کە جێگایەکی زۆر دڵگیـــرو خۆشەو ، لەناوەڕاســـتی بەهەشتێکی سەوزو ســـوورو زەردو تاڤگەو بریقەی ڕەنگا ـ ڕەنگا لاوانی پارێزگای نەینەوا دەستیان گرتبوو هەڵپەڕکێیان دەکرد ...

لەپڕ گوێمان بەر دەهۆڵ و زوڕنای کـــوردی کـــەوت و تەماشامان کرد پۆلێ کـــچ و کوڕی نازدارو جـــوان خۆیان‌کرد بە باخچەی بەردەم جێگای دانیشتنی میوانەکاندا ... کچەکان بەکراس و کـــەواوەو کوڕەکانیش بە کلێتـــەو ڕانك‌وچۆغەو پێوزەوانـــەوە .. . وەکوو باراتـــــی ئەستێرە ڕژانە ئەو ناوەوە... هەڵپەڕکێیەکی ئەوتـــــۆ بەجۆشـــــو خـــرۆشیان پێشکەش‌کرد .. کـــە زۆر لەمیوانەکان ناچار هەســـتان دەستیان‌گرتن لەیەکـــێ لەئەندامانی تیپەکەم پرسی :

ـ لێپرسراوتان کێیە ؟

دەستی بۆ لاوێکی ســـی ساڵە ڕاکێشا .. لـــێ‌ی چوومە پێشەوە ..

● مامۆستا گیان ناوت ؟

ـ رفيق صابر سلطان . . بەڵام بۆچی ناوم دەپرسی ؟

● ئەمە گفتوگۆیەکە بـــۆ ڕۆژنامەی ((هاوکاری)) .

ـ باشە ، بەڵام نابینــــی ئێستا خەریکی چین ؟

● ببوورە ، ئەم تیپـــە چۆن دروست بووەوا...ە کەیەوە ؟

ـ ئەم تیپە ، تیپی یەکێتی لاوانی ئاکرێیەو خـــــۆم سەرپەرشتیم کـــردوون و ڕامهێناون و نیازم وایە کـــە وایان ئامادەبکەین ، کـــە تەنانەت لەفیستەڤاڵـــی لەمەش گەورەتردا بەشـــداری بکەن ، بەتایبەتی کە ئـــەو ناوچەیـــەی ئێمـــە زۆر دەوڵەمەندە بەهەڵپەڕکـــێ و بابەتی فۆلکلۆری میللی .

● سوپاس

لەپشـــــوودانێکـــدا بەهەڵم‌زانی و چوومـــەلای سەرچۆپی کێشەوە ...

● ناوت چیە ؟

ـ صباح سالم

● لەپۆلی چـــەنـــدەم دەخوێنی ؟

ـ پۆلی شـــەشەمـــی دواناوەندی کچانی ئاکرێ .

● ئەم هەڵپەڕکێیـــــە بەمەشق‌کردن فێریان کردوی یان هەر لەمنالیەوە فێـــری بووی ؟ .

ـ هەڵپەڕکێ مەشقـــی بۆ چییە ؟ بۆچـــــی ئێـــرە بەمەشق‌کردن فێری دەبن ؟

وەڵامەکەی کاسی کردم ، لەدڵی خۆمدا گوتم نەوەڵا .. خەڵکی ئەم چیایە پێویستـــی بەمەشق‌کردن نییە بۆ فێربوونی سەمای خۆشی و پاکی .

چوومە لای هەڵپەڕکێ‌کارێکی ترەوە .. کچێکی بچکۆلانـــەی قژ درێژ بوو ..

ـ ناوم گەلاوێـــژ طەیـــە لەپۆلی سێیەمی سەرەتاییم ، پێم خۆشە بەم چالاکییـــە میللی‌یەی خۆمان بەشـــداری فیستەڤاڵ بکەم ، چاوت لێ‌بوو چۆن هەندێ لەوانە کـــــە میوانداری کـــراون چـــۆن هەڵسان و تێکەڵی هەڵپەڕکێ‌کەمان بوون ...

لەگەڵ خۆمدا گوتم .. بەڵێ چاوم لێ‌بوو ، دەســـتتان خۆش‌بێ ..

ئاهەنگەکەی ئـــەو ڕۆژە تەواو بوو ، چووینە دەرەوە بۆ جێگایەکی تری فیستـــەڤاڵ .. بەڵام دەهـــۆڵ و زوڕنای لاوانی ئاکرێ لەناو باخچـــە گەورەکەی گازینۆکەدا هـــەر دەنگی دەدایەوە .

لە چالاکییەکانی بەڕێوەبەرێتی ڕۆشنبیری جەماوەر لـــە سلیمانی

کۆڕێك دەربارەی ڕۆژنامەنووسی کوردی

لیژنەی ڕۆشـــنبیری بەڕێوەبەرێتی ڕۆشـــنبیری جەماوەر لە سلیمانی ، بەبۆنەی‌ڕۆژی ڕۆژنامەنووســـــی کوردی‌یەوە ، لە هۆڵـــــی نەقابەی کرێکارانی سلیمانـــی کۆڕێکی فراوانی ڕۆشـــنبیری‌سازکرد . کۆڕەکە ، بە ووتەی بەڕێز بەڕێوەبەری ڕۆشنبیری جەماوەر کاك محمد امیـــن پێنجوێنی‌یەوە کرایـــەوە کەتیایدا بەخێرهاتنـــــی ئامادەبووانی کردو باســـی بایەخی بەستنی ئەم جـــۆرە کۆڕانەی کرد .

دوای ئەوە ، کاك جمال ناونیشانی (یادی دامەزراندنی
خەزنەدار باسێکـــی بـــە ڕۆژنامەنووسی کوردیو شەنی

گۆڤاری ڕۆژی کـــورد)ی پێشکەش کرد ، لە پاڵ ئـــەم باسەدا کاك جمال دەستی بـــۆ هەندێ لایەنی تری کاروباری ڕۆژنامەنووسی کـــوردی کێشا .

● دوای باسەکـــەی کاك جمال خەزنەدار ، کۆڕەکـــە ماوەی کراوەیـــی‌دا بـــە لێکۆڵینەوەو قسەکـــردن لەسەر ڕۆژنامەنووســـی کوردی ، لەوێ مامۆســـتا کامەران موکری قســـەی کردو بیرەوەری خۆی لەگـــەڵ ژیانی ڕۆژنامەنووسیدا بـــاس کردو باسی‌گۆڤـــاری (ڕۆژی نوێ)ی کردو ئـــەو دەورەی ئەم گۆڤـــارە لە دنیـــای ڕۆژنامەنووسی کوردیـــدا گێڕاویەتی .

● دوای ئەوە ، مامۆستا مصطفى صالح كريم بـــاری سەرنجی خۆی ســـەبارەت باسەکەی کاك جمال خزنەدار پێشکەش‌کردو هەندێ لایەنـــی ڕۆژنامەنووسی کوردیی باس کرد .

● لە دوایـــدا مامۆستا دوکتور مارف خـــەزنەدار یادگاری خۆی لەگەڵ کـــاری ڕۆژنامەنووسیدا باس کردوو

لەمانە یادگارەکانی چۆنیەتی دەرکردنی ڕۆژنامەی هەولێر .

ئەمەو هەنـــدێ لـــە ئامادە بووانیش بەپرســـیارو لێدوان بەشداریان کـــردو کۆڕەکە نزیکەی سەعـــات و نیوێکی خایاند .

نوسینگەی سلیمانی

شیعرێك بۆ بەرچاوی مۆسیقاژەن و گۆرانی بێژە کوردەکان

محمدی مەلا کریم

گەلێ‌جار کە گوێم لـــەگۆرانی‌یەکی (تازە)ی کوردی ئەبێ ، لام‌وایە وەك گەلـــێ کەسی‌تر ، هەم لە وشـــە ناشیعری‌یەکانی و هەم لـــەئاوازە ناکوردی‌یەکەشـــی ، لەشـــم دائەهێـــزرێ . بۆیە لەبەرخۆمەوە ئەڵێم کـــەی بێ کۆمەڵێ شاعیری گۆرانی‌ـ نووسمان بۆ بڕەخســـێ هەندێ گۆرانیی وامان بـــۆدابنێن ئاورشێنێکی دڵ بکاو فەرحانی‌یەکی پێ ببەخشێ ! کـــەی بێ مۆســـیقازان و مۆسیقاژەنەکانمان لایـــەك بە لای ئـــەو کـــەلەپوورە دەوڵەمەندەی مۆسیقاو ئاوازی‌هەمـــوو ناوچەکانـــی کوردستاندا بکەنەوەو ، لـــەسەرچاوەی سازگاری هەندێ ئاوازەی وامـــان بـــۆ دابنێـــن خـــرۆشێکی کوردەواری‌یانە لە گوێماندا بزرنگێننەوە !

هەرچۆن بێ من لـــەم‌چەندانەدا لە سەرچاوەیەکدا هەندێ شیعری گۆرانیـــی‌ڕۆژاوایم خوێنـــدەوە زۆرم پـــێ جـــوان بـــوون ، پارچەیەکیانـــم بە شـــیعر وەرگێڕایە سەر کـــوردی‌و والێرەدا پێشکەشی ئـــەکەم بەڵکو ئەمە خزایە بەرچـــاوی‌مۆسیقاژەنێکی باشـــو گۆرانی‌بێژێکی دەنگ‌خۆش بکـــەوێ و بـــە هەردویـــان گۆرانی‌یەکی دڵگیری لـــێ پێك‌بێنن . جا ئەگەر ئـــەوە بوو ، هەوڵ‌ئەدەم چەنـــد پارچەیەکی‌تریشی هەر بـــە شیعر لێ بکەم بە کوردی

ڕوو ناکیی ژینی

بۆت ڕوون‌کردمـــەوە ڕێگای ژیانم
بۆم بووی بە ئاسـۆی بەری بەیانم
بڕواو متمانەت بـــۆ خستمەوە دڵ
چرۆت کردەوە بـــەدرەختی گوڵ
خەونم هاتەدی .. تەمام‌هاتەدی ..
دەشتی دڵ شین بوو .. هیوام هاتەدی ..
ئازیز ! بەرلەوەی بدەی‌لە دەرگام
خۆم لەبیرچوبـــوو ، بێ‌هیوا ئەژیام
تەنانەت ناوی خـــۆم‌ون‌کردبوو
تەڕایی لەسەر گۆنـــام‌مردبوو
بەڵام کە هاتی ، کـــەلەپڕ هاتی
پیرە دڵ گەیشت بـــەگشت ئاواتی
ئاسمانی ژینمت کرد بەمانگەشەو
دڵەی ماندوومت خستە کۆشی خەو
ئەڤینی پاك و بێ‌گەردو شیرین
ناودەمی دڵمی پڕ کرد لەهەنگوین ..
ئیتر لەمەولا دڵـــەی پشکووتووم
نابینێتەوە شەوی ڕەش‌وشووم ..

لە دەرەوەی سنوور

ب. باردۆ .... بەرگری لە زیندەوەرەکان دەکات !

لەم دواییەدا ، ئەکتەری‌سینەمایی ناسراو کە ئیستـــا بـــۆتـــــــە پارێـــزەری‌زیندەوەرەکان ، لە بەرنامەیەکی تەلەفزیۆنیدا لە فەرەنســـاهاواری دەکـــرد (بەســـی زیندەوەرەکان سەربڕن‌و بـــۆتاقی‌کردنەوەی کاروباری تـــر بەکاریان بێنـــن !) و داوای‌کردووە ئیتر واز لەوە بێنـــن زیندەوەر لە مۆختەبەرەکانـــی‌زانستی‌دا بۆ تاقی‌کردنـــەوە بەکار بێت و ووتویـــە لـــە ساڵێکدا (٤٠٠) ملیـــۆن زیندەوەر بۆ ئەم مەبەســـتەبەکار دێت . بەربەرەکانـــێ کارانی بیروڕای بریجیـــت‌دەڵێن (واز لەم قسانـــە بێنە ، خۆ مرۆڤ بۆ ئـــەومەبەستە بەکارناهێنرێ ، دوای ئەوە دەبێ بزانیت ئەم کـــارەلە پێناوی خزمەتـــــی مرۆڤایەتی‌و پێشخستنـــی‌زانستی دایە) .

دەردی قەڵەوی

لە رووی زانستی‌یـــەوە ، روون بۆتەوە ، کە قەڵـــەوی ژن و پیاو ، شتێکی ئاسایی‌وسروشتی نییە ! بەڵکـــو ئیستا بۆتە کێشەیـــەك رۆژلە دوای رۆژ گران دەبێت ، شارەزاکان دەڵێن مەسەلەی قەڵەویش هۆی سەرەکـــی خواردەمەنی باوە لـــە نـــاو خەڵکدا کە لەگەڵ لەشـــو لاریاندا ناگونجێـــت . وەك چەوری زۆر ، جا قەڵـــەوی هەر لەش‌و لار ناشیرین ناکات .. بەڵکوو شارەزاکان دەڵێـــن نەخۆشی کوشندەش لەگـــەڵ خۆیدا دەهێنێ ، کە واتـــە با ، بەرنامەی خواردەمەنیمـــان ڕێك‌و پێك بکەین‌و ئەمە یەکەم هەنگاوە .

کۆچی دوایی هونەرمەندێکی میللی

هەفتەی ڕابووردوو ، هونەرمەندی گۆرانی بێـــژی میللی « قادر حمد » لەشاری کۆیە کۆچی دوایی کـــرد . ئەم هونەرمەندە کە هاوسەری هونەرمەندی میللی ناســـراو «سێوە»ی ئەمر بوو بەدەنگ‌و ئاوازی میللی ڕەسەنـــــی سەردەمێکی زۆری تەمەنـــی لەگەڵ هونەری گۆرانی میللی‌دا بەسەر برد . سڵاو لەگیانی پاکی .

لە چـــوارچێـــوەی چالاکییەکانی بەهـــەم وەرزی ڕۆشـــنبیری کۆمەڵـــەی‌ڕۆشنبیری کوردی لەبەغـــدا لەم دواییەدا بەچاودێـــری‌عبدالســـتار طاهر شـــریف جێگری یەکەمی سەرۆکـــی‌کۆمەڵ ، یەکەم پێشـــنگای تەشکیلی هونەرمەنـــدی لاوهاوڕێ ئەنور فەخری لەهۆڵی کۆمەڵ کرایەوە .

(٢٧) تابلۆی گرافیـــك‌و ـ لەم پێشنگایەدا کـــە مۆنتێف‌و زەیت پیشـــان‌درا ، هونەرمەند بۆ ناوەرۆکـــی تابلۆکانی کاروباری ڕۆژانەی ژیانی کۆمەڵی کـــوردەواری‌و وێنەی ســـروشـــتی‌و رووی مرۆڤ‌و تاقی‌کردنەوەی تـــری هونەری هاوچەرخی بەکـــار هێنا بوو .

ـ تێکراو بەپێی بـــاری سەرنجی ڕۆریشـــ لـــە سەیرکەرانی پێشنگاکـــە هونەرمەند هاوڕێ ئـــەنور فەخری لەتابلۆ گرافیکەکانیدا بەهێزتر توانیبوی ئـــەوەی دەیەوێت دەری ببڕێت .

ـ هەرچەندە ئەمە یەکـــەم پێشنگای بەتەنیای ئـــەم هونەرمەندە لاوەیە تێکـــرا دەتوانین بڵێین یەکێکە لـــەو چرۆیانەی لەدنیای هـــونەری تەشکیلی کوردیدا هەن

سەرگوڵ

ـ هونەرمەند لە چەنـــد دێڕێکدا ـ

ـ هاوڕێ ئەنور فەخـــری لەساڵی ١٩٥٨ لەسلیمانـــی لەدایك بووە .

ـ ساڵانـــی ٧٥ـ٧٦ـ١٩٧٧ لە هەموو پێشنگاکانـــــی ئامادەیی سلیمانیدا بەشداری کردوە .

ـ ساڵی ١٩٧٥ لە پێشـــنگای بۆستەری ئامادەیەکانـــی عیراقدا بەشداری کردوە .

ـ ساڵی ١٩٨٠ بەشداری‌پێشـــنگای ساڵانەی خوێندنگای هونەرە جوانەکانی کـــردوەو ئیستا لە دوا پۆلـــــی خوێندنگای هونەرە جوانەکانەلە بەغدا .

ـ ئەوەی شایانی باســـەلەماوەی ئەو چوار ڕۆژەدا کە پێشـــانگاکەی تیاکراوە بـــووژمارەیەکی زۆر هـــونـــەر دۆســـت‌و بینەران سەریـــان‌لێدا .

جیهانی منالان

چیرۆك بۆ منداڵان
پەیمان و ڕێك کەوتن

نیازی مصطفى صالح
لە عەرەبییەوە گۆڕیویەتە سەر زمانی کوردی

ڕۆژێکی گەرمی هاوین ، باڵندەکان هەناسە بڕکێیـــان پێ کەوتبوو ، تینی خـــۆر کاری لێ‌کردبوون ، لە تـــاوا خۆیان کوتایە ژێر ســـێبەری هەنجیرێك پاش ماوەیـــەك قەلەڕەشکە سەرنجی بۆ نـــاو قەدی‌درەختەکە ڕاکێشـــان پارچە کاغەزێکی نوســـراوی پێداهەڵواسرا بوو بـــــە دەنگێکی بەرز خوێندیـــەوە « ڕێوی سڵاوی بە هەمـــو باڵندەکان دەگەیەنێ‌و بـــۆ ئاهەنگێك بانگیان دەکات کـــە گوێیان لە گۆرانی‌یە خۆشەکانی بێت »

تووتی ووتی : من هەرگیـــز نەم‌بیستوە ڕێوی گۆرانـــی بزانێ

واشە ووتی : چۆن ڕێوی دەتوانێ گۆرانی بڵێ ؟

مریشك ووتی : دەبـــا بچین بزانین چۆن بۆتـــــە گۆرانی بێژ ؟

کۆترە سپی‌یەکەش ووتی : ئەمەفێڵە ، ڕێوی فێـــل بازە نابێ ببێتە جێی باوەڕمان

کەڵەشێرێکی لە خۆبایی بە لووت بەرزی‌یەوە ووتی : ((ئێمە ، لەکەس ناترسین ، با بچین بۆ ئاهەنگی مـــام ڕێوی))

کەس گوێی لە ووتەکانی کۆترە سپی‌یەکە نەگـــرت‌و ڕوویان کردە لانەی مام ڕێوی ئەمیش هات بەپیریانـــەوە بە گەرمی‌بەخێرهاتنی کردن ، مریشکەکە بەدەســـــتە خۆشکـــەکانـــی ووت : « سەیرکەن ، چەنـــدە مام ڕێوی پیاو چاکە »

تووتی‌یەکە بەڕێوی ووت : « دەی مام ڕێوی ، بـــــە گۆرانییەکانت دڵخۆشمان کە »

کەڵەشێرە لە خۆباییـــی بووەکە ووتی : « پێشـــس ڕێککەوتن » گوێ لە گۆرانـــی ناگرین .

ڕێوی ووتی : لەسەر چی ڕێککەوین ؟

کەڵەشێر وتی : لەســـەر ئەوەی کە ئیتر لەمـــەودوا دەست درێژی نەکەیتە سەرمان ڕێوی بە زەردەخەنەیەکـــەوە وتی(٢) :

((من دەستدرێژی ناکەمە سەر کەس ، گۆرانیتان بـــۆ دەڵێم‌و هەتا هەتایە لـــە ئاشتی‌دا پێکـــەوە ژیـــان دەبەینە سەر))

باڵندەکان دڵخۆش بوون‌و کەوتنە چـــەپلە لێـــدان ، قەلەموون ووتی :

« با پەیمانی ئاشتی مـــۆر کەین » ڕێوی هەڵیدایە : هەر بژی ئاشتی ..

باڵندەکان ڕوویان کـــردە کەڵەشێرە لە خۆباییـــی بووەکەو پێیان ووت :

« برۆ دەست بکە ملـــی ڕێوی هاوڕێمان »

کەڵەشێر ئەوەندەی تـــر فووی کردە خۆی‌و ڕووی کردە ڕێوی تا دەست بکاتە ملی ؛ بەڵام ڕێوی لە تاو گۆشـــتی کەڵەشێرا پەیمانەکەی لـــە بیر چووەوە پەلاماری بۆ قەتەی ملی کەڵەشێرەکەی داو لـــە لەشـــــی جیا کـــردەوە ئەمجـــــا کەوتـــە ڕاونانی ئەوانی دی ، کـــە هەر یەکەی بەلایەکدا هەڵاتن .

کۆترە سپی بـــەپەلـــە هاواری بردە بەر سەگەڵـــی ئاوایی ، کاتێ ڕێوی‌یەکـــە هەستی بە مەترسی کـــرد بۆی دەرچوو هـــەڵات ، باڵندەکانیشـــ بەزیـــزی گەڕانەوە .

کۆترەکە پێی ووتن :

((هاوڕێکانم ، پێم نەوتن ، هەر کەسێك بڕوا بە دوژمـــن بکات لە ئەنجامـــــدا سەرەونگوم دەبێ ..

بەهار ئەنور

هانا سەوادت

ئافتاو خالد

پێشرەو ئەنور

عینە خالد

شاهەوان عثمان

لوقمان کەریم

ژیان احمد

زانا سەولدان

دووپات کردنەوەی هەڵوێستی پڕ باوەڕی عیراق بۆ چارەسەرکردنی ناکۆکی لەگەڵ ئێران دا

پێرێ سەرۆکی فەرماندە موهیب روکن صدام حسین سەرکردەی گشتی هێزە چەکدارەکان و بەڕێز ضیاء الرحمن سەرۆک کۆماری بەنگلادیشی میللی بۆ ماوەی چەند سەعاتێک دوو کۆبوونەوەی داخراویان بەست.

دوای ئەوە، هەردوو لایەنی عیراق بە سەرۆکایەتی بەڕێز سەرۆک صدام حسین و بەنگالی بە سەرۆکایەتیی ضیاء الرحمن کۆبوونەوەیەکی تریان بەست کە لەو کۆبوونەوەیەدا چالاکییەکانی لیژنەی کۆششی خێرخوازی بۆ چارەسەری ناکۆکی نێوان عیراق و ئێران بەرچاو خرا.

سەرۆکی بەڕێز صدام حسین لەم کۆبوونەوەیەدا هەڵوێستی دیارو مەبدەئیی عیراق و ئارەزووی دڵسۆزانەیی دووپات کردەوە بۆ گەیشتن بە چارەسەری عادیلانەو شەرەفمەندی ناکۆکی نێوان عیراق و ئێران کە مافی عادیلانەی عیراق زامن بکات.

دیسان سەرۆکی بەڕێز هاوکاری دڵسۆزانەی عیراقی لەگەڵ لیژنەی کۆششی خێر خوازی دووپات کردەوە کە لە کۆنگرەی تایف پێک هات ئەویش بەپێی باوەڕبوونی بە باوەڕو ئامانجەکانی کۆنگرەکە.

بەڕێز ضیاء الرحمن ڕێزی پیشاندا بەرامبەر هەڵوێستی نیجابی عیراق و هاوکاری بە تەواوی لەگەڵ لیژنەکەدا.

لە کۆبوونەوەکەدا لە لایەنی عیراق بەڕێز طه محی‌الدین معروف جێگری سەرۆک کۆمارو بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش طه یاسین رمضان جێگری یەکەمی سەرۆک وەزیران و نعیم حداد سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانی و طارق عزیز جێگری سەرۆک وەزیران و سعدون غیدان وەزیری گواستنەوەو ڕێگاو بان و طارق حمد العبدالله ئەمینی سری ئەنجومەنی سەرکردایەتی شۆڕش و سەرۆکی دیوانی سەرۆکایەتی کۆمار بە وەکالەت و حامد علوان وەزیری دەوڵەت بۆ کاروباری دەرەوە وەزیری دەرەوە بە وەکالەت ئامادە بوون.

لە لایەنی بەنگالی بەڕێزان ئەندامانی ئەو وەفدە کە لەگەڵ سەرۆک ضیاء الرحمن‌دا بوون لەگەڵ بەڕێز حبیب الشطی ئەمینداری گشتی کونگرەی ئیسلامی و بالویزی بانگلادیشیش لە بەغدا ئامادە بوون.

گفتوگۆی نێوان سەرۆکی فەرماندەو سەرۆک ضیاء الرحمن

بڕیاری مێژوویماندا بۆ گێڕانەوەی دەسەڵاتیی تەواومان لەسەر خاکو ئاوەکانمان و بە تواناوە لێهاتنەوە دژی هەرکەسێ دەوەستێ یەربەستی ئەم بڕیارە مێژووییە ڕەوایەکات.
سەرۆکی فەرماندە صدام حسین

ڕۆژنامەیەکی هەفتانەیە
٨ لاپەڕە
٢٥ فلسە

هاوکاری

التضامن

شرقامی الخلفاء
مەیدانی الخلاني
ت ٨٨٧٥٧٩٥ / ٥ خەت
ساڵی ١٩٧٠ دامەزراوە

دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی
سەرنووسەری گشتی و سەرنووسەر
اسماعیل رسول

● الخمیس ١٤ آیار ١٩٨١ العدد ٥٨٧ ●

● پێنج شەممە ١٤ی ئایاری ١٩٨١ ژمارە ٥٨٧ ●

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین ئامادەی کۆبوونەوەیەکی زانستی دەبێت لە زانکۆی مووسڵ و دووپاتی دەکاتەوە:

عیراق بۆ بەرگری کردن لە خاک و تاقی کردنەوەو شیان و سەربلندیی خۆی ئامادەیە شەهید بێت

سەرۆکی بەڕێز موهیب روکن صدام حسین فەرماندەی گشتی هێزە چەکدارەکان دووپاتی کردەوە کە تایبەتێتیی خۆمان لە ژیاندا هەیەو سەرچاوەی خۆمانمان هەیە کە پەیوەستە بە پردی هاوبەشی مرۆڤایەتییەوە لە لایەنی زانستی و فیکری و کۆمەڵایەتییەوە.

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە لەکاتی ئامادە بوونیدا لەو کۆبوونەوەی کە زانکۆی مووسڵ لە هۆڵی (ابن الاثیر) بۆ لێکۆڵینەوەی ئەو ڕێگایانەی دەبنە هۆی پتەو کردنی پێشکەوتنی زانستیی قوتابییەکانی و ئەو کاروبارانەی پەیوەندییان بە کاروباری زانستی و خوێندنەوە هەیە لەکاتی گەشتەکەی بەڕێزیدا لە پارێزگای نەینەوا.. ووتی هەموو نەتەوەیەک و هەموو دەوڵەتێک تایبەتێتییەکی نیشتمانی و نەتەوایەتیی خۆیی هەیە بەڵام پەتێکی نهێنی هەیە ئەم نەتەوە بە هەندێک پسپۆڕی و بیروڕای هاوبەشی مرۆڤایەتییەوە دەبەستێتەوە.

هەروەها سەرۆکی بەڕێز ووتی ئێمە هەمیشە دەمانەوێت باشتر بین و سۆزی ڕۆژێک لە ڕۆژان لەو باوەڕەدا نابین کە ئێمە وامان لێهاتووە لە چوارچێوەی ئەو وێنەیەدا کە ئاواتە خوازین بیگەینێ بەڵکو ئەو ئاواتە هەمیشە لە بەردەممان‌دا دەبێت و ئەو باری ڕازی بوونە کە شانازیی پێوە دەکەین نەک بە واتای قایلی کە بەرەو کپ بوون دەچێت و داوێن نەگرتنی بەرەوپێشەوە چوون بەڵام ئەو قایلییەی کە وامان لێدەکات لەو باوەڕەدا بین کە ئێمە لەسەر هەقین و ڕێگاکەمان وەرەنجامی گشتیی ڕاستە ئەگەرچی هەندێک تەفسیلاتی بچووکی تێدایە کە لەو باوەڕەدایین کە دەبوو بە سەرماندا تێنەپەڕێت ڕەفتار بە دارشتنی لەوە باشتر بکەین.

بەڕێزی ڕوونی کردەوە کە زانکۆکان مەڵبەندی تۆژینەوەو مەڵبەندی بۆچوونن نەک مەڵبەندی مامەڵەکردن لەگەڵ ئەوەیدا کە هەیە بەڵکوو مەڵبەندی ئەو بۆچوونەن کە هەبوو بۆ بارێکی باشتر دەگوێزێتەوە.

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین ووتی: شتێکی ئاشکرایە کە زانکۆکەتان لە چەندین چالاکیدا سەرکەوتووە بەڵام ئاشکرایە کە ئەو وێنەیە نییە کە ئاواتەخوازن پێی بگەن و.. ئەو وێنەیە نییە کە ئاواتەخوازین بیگەینێ.. لەوانەیە یەکێک لە ئێوە لەگەڵ خۆیدا دووابێت و ووتبێتی فلان شت و فلان شتمان هەیەو لە تواناماندایە لە پاشەڕۆژدا باشتر بین کاتێک ئەو پێداویستییانەمان لا ئامادە دەبێت ئەگەریش بەبێ ئامادە بوونیان مابنەوە ئەوا هەر پەرە دەسێنین بەڵام بەوە تیرەیەکی کەم خێرایی و چەشنەکی.

هەروەها بەڕێز سەرۆکی فەرماندە ووتی: کە واتە چۆن باشتر دەبین و پێشنیاری ئێوە چییە بۆ ئەوەی پەیوەندیی نێوان دام‌ودەزگا کارکەرەکانی دەوڵەت لێرەو نێوان زانکۆ کاریگەرو زیندووانە بێت کە وابکات مامۆستای زانکۆ لە ژیانی پراکتیکیی کارگێڕان لە کارگێڕانی کەرتی سۆشیالیست بکات بەشێوەیەکی مەیدانی قووڵییەکی خراوە سەر لە

بڕوانە ل : ٧

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین چاوی بە لیژنەی نیازی چاکەخوازی دەکەوێت

سەرۆکی بەڕێز موهیب روکن صدام حسین فەرماندەی گشتیی هێزە چەکدارەکان بەسرپێرێ ئێوارە چاوی بە لیژنەی نیازی چاکەخوازیی سەر بە بزووتنەوەی بێلایەنی کەوت.

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە لەم چاوپێکەوتنەدا دووپاتی ئامادەیی دڵسۆزانەو ڕاستەقینانەی عیراقی کردەوە لەگەڵ ئەو کۆششانەی کە لیژنەکە دەیدەن و ئارەزوومەندیی بە گەیشتن بە چارەسەرییەکی دادپەروەری و باش بۆ ناکۆکییەکە کە بە شێوەیەکی ئاشکرا مافەکانی عیراق و نەتەوەی عەرەبی تێدابێت هەروەک چۆن ڕاقەکراو بۆ لیژنەکەو بۆ هەموو لایەنەکان ڕوون کرایەوە کە کۆششی خێرخوازییان نواند لە پێناوی گەیشتن‌دا بە چارەسەرییەک بۆ ناکۆکیی نێوان عیراق و ئێران.

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین دووپاتی کردەوە هیچ چارەسەرییەک ناتوانێت ئەم ئامانجانە وەدی بهێنێت مەگەر سەرتاپاگیر بێت و هەموو ڕەگەزەکانی ناکۆکییەکە تێ بگات.

بەڕێزی پێشوازیی بەردەوام بوونی لیژنەکەی کرد لە کۆششەکانیدا بەگوێرەی ئەم پەیڕەوە کە لەگەڵ بیروباوەڕەکانی بزووتنەوەی بێلایەنی و بیروباوەڕەکانی ماف و دادپەروەریدا دەگونجێت.

لەم چاوپێکەوتنەدا بەڕێز طارق عزیز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش جێگری سەرەک وەزیران و بەڕێز طارق حمد العبدالله ئەمینداری نهێنیی گشتیی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش سەرۆکی دیوانی سەرۆکایەتیی کۆمار بەوەکالەت و دوکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوە ئامادەبوون.

ئەوەبوو بەڕێز طارق عزیز ئەندامی ئەنجومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش جێگری سەرەک وەزیران هەمان ئێوارە چاوی بە لیژنەی نیازی چاکەخوازیی سەر بە بزووتنەوەی بێلایەنی کەوت.

لەم چاوپێکەوتنەدا دوکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوە ئامادە بوو.

هێزە پاڵەوانەکانمان دەستی دلێرانە لە هێزەکانی دوژمنی دۆڕاو دەوەشێنن

هێزە پاڵەوانەکانی قادسیەی صدام، لە هەموو کەرتەکانی بەرەی جەنگ‌دا، بە وورەی بەرزو توانایەکی بێهاوتاوە دەستیان بەسەر زەوییە ڕزگارکراوەکاندا گرتووەو، بەردەوام دەستی دلێرانە لە دوژمنی ڕەگەزپەرست دەوەشێنن و، هەردەم زیانی زۆرتری پێدەگەیەنن و زیاتر دەرسیان دادەن و سەربازە نەبەردەکانمان ڕێڕەوی شەرەفمەندانەیان بەرنادەن زیانەکانی دوژمن لە ماوەی هەفتەی ڕابوردوودا لە لاپەڕە حەوت‌دا بخوێننەوە.

سەرۆکی فەرماندە صدام حسین چاوی بە سەرۆکی لیژنەی ڕاپەڕاندنی ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین دەکەوێت

بەڕێز سەرۆک موهیب روکن صدام حسین فەرماندەی گشتیی هێزە چەکدارەکان بەسرپێرێ ئێوارە چاوی بە بەڕێز یاسر عرفات کەوت سەرۆکی لیژنەی ڕاپەڕاندنی ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین.

لەم چاوپێکەوتنەدا لەبارودۆخی ئێستای عەرەب و دەستدرێژییە یەک بەدوای یەکەکانی زایۆنییەکان بۆسەر بەرگری فەلەستینی کۆڵرایەوە.

بەڕێز سەرۆکی فەرماندە دووپاتی پێویستیی هاریکاری کردنی نەتەوەی عەرەبی کردەوە لەگەڵ بزووتنەوەی بەرگری فەلەستینیدا بۆ بەرەنگاربوونەوەی هەر دەستدرێژییەکی زایۆنی بکرێتە سەری و بەتەنگەوەهاتنی مەسەلەی فەلەستین و مافەکانی گەلی فەلەستین.

هەروەها بەڕێز سەرۆکی فەرماندە دووپاتی پێویستیی جیاکردنەوەیەکی ووردو هۆشیارانەی کردەوە کە لەویژدانی عەرەبەوە هەڵقوڵابێت لەنێوان ئەم پێویستییە نەتەوەییەداو لەنێوان هەرسیاسەتێکی تردا یان هەر هەڵوێستێکدا کە لە جەوهەرو مەبەستەکانیدا پەیوەندیی پێیەوە نییە.

لەم چاوپێکەوتنەدا هاوڕێیان نعیم حدادو طارق عزیز هەردوو ئەندامی سەرکردایەتیی نەتەوایەتیی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست و دوکتۆر سعدون حمادی وەزیری دەرەوەو هانی الحسن ڕاوێژکاری سیاسیی بەڕێز یاسر عرفات و بەڕێز عزام الاحمد نوێنەری ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستینی لەبەغدا ئامادەبوون.

شایانی باسیشە کە بەڕێز یاسر عرفات سەرۆکی لیژنەی ڕاپەڕاندنی ڕێکخراوی ڕزگاریخوازی فەلەستین پاش سەردانێکی کورت لە وڵات سەرلەبەیانیی پێرێ بەغدای بەجێهێشت.

لەووتەیەکدا بە ئاژانسی دەنگ‌وباسی عیراقی ڕاگەیاند کە گفتوگۆی سەرکەوتووی لەگەڵ سەرۆکی بەڕێز صدام حسین‌دا کرد کە ژمارەیەک لەو مەسەلانەی گرتەوە لەمبارە دژوارو پڕ مەترسییانەی کە ناوچەکەی پێیدا تێدەپەڕێت و ئەو مەترسییانەی ڕووبەڕووی نەتەوەی عەرەبمان بوونەتەوە.

هەروەها ووتی بەتایبەتی گفتوگۆ لەبارەی باری ناڵەباری لوبنان و دەستدرێژییە بەردەوامەکانی زایۆنی بۆ سەر خاکی لوبنان کرا سەرەڕای ئەوەی کە پێویستە هەڵوێستێکی یەکگرتووی عەرەبەکان هەبێت بۆ بەرەنگاریی هەڕەشەکانی ئیمپریالیزم وزایۆنی.

گۆڤاری (نون)ی یۆگۆسلافی:

بەرگری چەکدارانەی نەتەوە غەیرە فارسەکان لە کوردستان و ئازربایجان و عەرەبستان‌دا پەرەی سەندووە

گۆڤاری (نون)ی یۆگۆسلافی کە لە بەلگراد دەردەچێت، دوو شەممەی ڕابوردوو ووتی لەم ڕۆژانەدا لە ئێران‌دا ئێرانییەکان بەدەیان کەس بە لێدانی چەقۆو بەردو گوللە لە مەیدانەکانی جەنگی ناوخۆدا دەکوژرێن ئەویش بە شێوەی یەکێ لە ناوبردن کە لەشەقامەکان‌دا لە نێوان جۆرەها دەستەکان‌دا ڕوودەدات.

گۆڤارەکە لە ووتارێکی پەیامنێرەکەیدا ووتوویەتی ئەو خۆپیشاندانە سیاسی و بەیەکداچوونی چەکدارانە هەزاران کەس تێیدا بەشداری دەکەن کە جۆرەها ئارەزووی ئایدۆلۆژییان هەیەو وای لێهاتووە بووەتە شێوازێکی ڕۆژانەی ژیان لە ئێران‌دا کە ئێستا بەرەو ئەوە دەچێت جەنگێکی ناوخۆیی تێدا بێتە کایەوە.

پەیامنێرەکە بەنجەی بۆ پەرەسەندنی بەرگری کردنی چەکدارانەی نەتەوە غەیرە فارسەکان ڕاکێشاوە لە کوردستان و ئازربایجان و عەرەبستان‌دا کە ڕقیان لە چۆنیەتیی چارەسەرکردنی تەنگ‌وچەڵەمەکانی نەتەوەکان لە لایەن ڕژێمەوە دەبێتەوە.

پەیامنێرەکە ئەوەی ڕوون کردووەتەوە لە هەمان کات‌دا کە ئێران زۆرتر تووشی گۆشەگیری دەبێت ئەوا لەبواری جیهانی‌دا تەنگ‌وچەڵەمەکانی ناوخۆی پتر تیژ دەبن چونکە بێکاری و ئاووسان بە شێوەیەکی ئەوتۆ تەشەنەیان کردووەو ئێران کە بە دەوڵەتێکی بەرهەمهێنەری نەوت دادەنرێت ئێستا پێداویستیی خۆی لەنەوت لەدەرەوە دەهێنێت.

لە لایەکی تریشەوە

بڕوانە ل : ٧

بەگوێرەی ئامۆژگاری یەکانی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین

دانانی نەخشەیەك بۆ جێبەجێ کردنی ڕێگاوبانی سەرتاپای وولآت

بەگوێرەی ئامۆژگاری یەکانی بەڕێز سەرۆکی فەرماندە صدام حسین ئەوا سەر لە بەیانیی سێ شەممەی ڕابوردوو لە دیوانی وەزارەتی فەرمانڕەوایی کردنی ناوخۆیی کۆبوونەوەیەکی فراوان کراتییدا لەو مەسەلانە کۆڵرایەوە کە پەیوەندییان بە دانانی پلانێکی دوورو درێژەوە هەیە بۆ جێبەجێ کردنی هەموو ڕێگاو بانەکانی سەرتاپای وولآت .

لەم کۆبوونەوەدا بەڕێز عبدالفتاح محمد امین ئەندامی ئەنجوومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش وەزیری فەرمانڕەوایی کردنی ناوخۆیی و دوکتۆر طه ابراهیم العبداللە وەزیری نەخشەسازیو بەڕێز محمد فضل حسین وەزیری نیشتەجێ کردن و ئاوەدانی بەشداری یان کرد .

هەروەها بەڕێزان وەکیلی وەزارەتی فەرمانڕەوایی ناوخۆو نیشتەجێ کردن و ئاوەدانیو سەرۆکی دایەرەی گواستنەوەو هاتوچۆ لە وەزارەتی نەخشەسازیو سەرۆکی دەزگای گشتیی ڕێگاوبان بەشداری یان تێدا کرد .

لە کۆتایی کۆبوونەوەکەدا بڕیار درا لیژنەیەکی هونەری پێك بهێنرێت لە نوێنەرانی هەر سێ وەزارەتەکە بۆ دانانی چەند مەرجێکی دیاری کراو بۆ جێبەجێ کردنی ڕێگاو بانەکان لە ماوەی سالەکانی نەخشەکەداو دیاری کردنی ئەو لایەنەی کە ڕێگا نوێیەکان جێبەجێ دەکات کە نیاز وایە لە پاشەڕۆژدا جێبەجێ بکرێن .

دیاری کردنی سێ پالێوراو بۆ هەڵبژاردنی تەکمیلیی ئەندامێتیی ئەنجوومەنی نیشتمانی لە پارێزگای هەولێر

دەستەی باڵای سەرپەرشتیی هەڵبژاردنەکانی ئەنجوومەنی نیشتمانی لە بەیاننامەیەکدا کە ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو بلاوی کردووەتەوە بڕیاری داوە سێ پالێوراو بۆ هەڵبژاردنی تەکمیلیی ئەندامێتیی ئەنجوومەنی لە سێهەمین ناوچەی هەڵبژاردن لە پارێزگای هەولێر ، دیاری بکرێن .

ئەمەیش دەقی بەیاننامەکەیە .

بەیاننامە

دوا بە دوای بەیاننامەی ژمارە ٦٤ی ڕۆژی ٨-٤-١٩٨١ماندا و بە گوێرەی دەسەڵاتی بڕگە - یەکەمی مادە (١٨)ی یاسای ئەنجوومەنی نیشتمانی ژمارە (٥٥)ی سالی ١٩٨٠ ئەوا دەستەی باڵای سەرپەرشتیی هەڵبژاردنەکانی ئەنجوومەنی نیشتمانی بڕیاری دا ئەم بەڕێزانەی لە خوارەوە ناویان هاتووە بە پالێوراو بۆ ئەندامێتیی ئەنجوومەنی نیشتمانی دیاری بکرێن لە سێهەمین ناوچەی هەڵبژاردن لە هەولێر کە لە ڕۆژی هەینیی ڕێکەوتی ٢٩-٥-١٩٨١دا بۆ هەڵبژاردنی ئەندامێك بۆ ئەنجوومەنی نیشتمانی کە شوێنەکەی چۆڵە لەو ناوچەیەدا هەڵبژاردنی تەکمیلیی تێدا بەڕێوە دەبرێت .

١ - محمد علی محمد امین .

٢ - دلاوەر کوردۆ نوری باویل .

٣ - هیوی محمد امین حسن ڕەواندزی .

عزة ابراهیم
جێگری سەرۆکی ئەنجوومەنی سەرکردایەتیی شۆڕش
سەرۆکی دەستەی باڵای سەرپەرشتیی هەڵبژاردنی ئەنجوومەنی نیشتمانی

بەڕێز طارق عزیز ڕێزی ڕەنجی هەردوو پارێزگاری کەربەلاو دهۆك دەگرێت لە بواری نەهێشتنی نەخوێندەواری دا

بەڕێز طارق عزیز جێگری سەرەك وەزیران سەرۆکی ئەنجوومەنی بالآی هەڵمەتی نیشتمانیی فراوان بۆ بەزۆر نەهێشتنی نەخوێندەواری ڕێزی لەو ڕەنجانە ناوە کە بەڕێزان عدنان داود سلمان و نامق رقیب محمد هەردوو پارێزگاری کەربەلاو دهۆك لەسەرخستنی ڕەوتی هەڵمەتی نیشتمانیی فراواندا پێشکەشیان کردووەو بەرەو مەبەستە نەخشە بۆکێشراوەکانی بۆ پێشەوەیان بردووە .

بەڕێز جێگری سەرەك وەزیران لە دوو بروسکەی سوپاسگوزاریدا کە ئاراستەی هەردوو پارێزگاری کەربەلاو دهۆکی کردووە ڕێزگرتنی خۆی دەربڕیوە سەبارەت ئەو ڕەنجانەی ئەندامانی ئەنجوومەنە ناوچەیی یەکان کێشاویانە بۆ بەدوودا چوونی ڕەوتی هەڵمەتەکەو بایەخ پێدانی لە هەردوو لایەنی چەندیو چۆنیەتی یەوە .

چەند میدالیایەکی کار بۆ خێزانی کرێکارە شەهیدەکانی سلێمانی

بەڕێز جعفر عبدالکریم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی پێری میدالیای کاری بە چەند خێزانێکی شەهیدانی چینی کرێکار بەخشی ئەوانەی لە جەنگی قادسیەی صدامدا بەشداری یان کردووە ، ئەو میدالیانەش لە چەشنی پلەی یەکەمن .

ئەوەبوو بەم بۆنەیەوە ئاهەنگێکی جەماوەری ساز درا هاوڕێ عبدالرزاق فارس ئەمینداری نهێنیی سەرکردایەتیی لقی حزب لە سلێمانیو هاوڕێ اسود محمد جێگری ئەمینداری نهێنیو لێپرسراوانی نووسینگەی کرێکاران لە سەرکردایەتیی لقی حزب و سەرۆکانی دایەرەو دام و دەزگاکانی دەوڵەت ئامادەی بوون .. تییدا هاوڕێ اسود محمد خەلاتی ڕێزگرتنی بەسەر کادیرە نەقابی یەکاندا دابەش کرد ئەوانەی خزمەتی پڕووتنەوەی نەقابی یان کردووە لە کۆنگرەکانی پێشوودا لە پارێزگاکە .

هەروەها خەلآتی ڕێزگرتنی بە هەندێك سەرۆکی دایەرەکان بەخشی لە چەند دام و دەزگایەکی بەرهەمهێنان دا ئەویش بۆ ئەو ڕەنجە دیارەی داویانە لە هاریکاری کردن لەگەڵ لیژنە نیقابی یەکاندا لە دام و دەزگاکانی خۆیاندا .

پرۆژەی نوێی خزمەتگوزاری لە ناوچەی کوردستان

ئەمانەتی گشتی کاروباری کشتوکاڵ و چارەسەرکردنی کشتوکاڵ لە ناوچەی ئۆتۆنۆمی کوردستان بە کولفەی ٥.٦ هەزارو ٢٢٧ دینار پرۆژەی خزمەتگوزاری جێبەجێ دەکات .

ئەم پرۆژانە بریتی دەبن لە دروست کردنی ١.٥ خەزانی ئاوی خواردنەوە بە فراوانی ٢٢ مەتر مەکەعەب بۆ هەر یەکەیان و ١٠٠ سەد ژووری تروومپای ئاو لە گوندەکانی پارێزگای هەولێرو ١٨ هەژدە گەراج بۆ ئوتومبێل لە ئەمبارەکانی دەزگای سوود وەرگرتن لە ئاوی ژێر زەمینو قیرتاو کردنی ڕێگا ناوخۆییەکانی دام و دەزگا کشتوکالیەکان.

وەزیری دەوڵەت سەردانی پارێزگای سلێمانی دەدات

بەڕێز ارشد احمد محمد زیباری وەزیری دەوڵەت ڕۆژی شەممەی ڕابوردوو تەماشای ڕەوتی جێبەجێ کردنی پرۆژەی پەرەپێدان و خزمەتگوزاری یەکانی پارێزگای سلێمانیی کرد .

لە کاتی کۆبوونەوەیدا لەگەڵ بەڕێز جعفر عبدالکریم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی ، دووپاتی پێویستیی تەواوکردنی ئەو پرۆژانەی کردەوە لە کاتی دیاری کراوی خۆیاندا .

لەم کۆبوونەوەدا هاوڕێ عبدالرزاق فارس ئەندامی نووسینگەی ڕێکخراوی باکوور ئەمینداری نهێنیی سەرکردایەتیی لقی حزبی بەعسی عەرەبی سۆشیالیست لە سلێمانی ئامادەبوو .

وەزیری بەڕێز سەری لە نەخۆشخانەی فێرکردنی مەڵبەندی پارێزگاکە داو تەماشای ڕێك و پێکیی خزمەتگوزاری یە پزیشکیەکانی کرد پاشان کۆبوونەوەیەکی لەگەڵ بەڕێوەبەرو پزیشکەکانی نەخۆشخانەکەدا کرد بە ئامادەبوونی هاوڕێ ئەمینداری نهێنیی سەرکردایەتیی لقی حزب و لە گەڵیاندا لە پێداویستییەکانی نەخۆشخانەکە کۆڵایەوە چی لە بواری میلاکدا چی لە لایەنی ئامێری نوێی پزیشکی یەوە .

وەزیری ئەوقاف لەگەڵ جێگری سەرۆکی هندستاندا باسی ناکۆکیی عێراق و ئێران دەکات

بەڕێز محمد هدایت الله جێگری سەرۆکی هندستان پێری لە نیودەلهی چاوی بە بەڕێز نوری فیصل شاهر وەزیری ئەوقاف و کاروباری ئایینی کەوت لە گەڵ ئەو وەفدەی کە لە گەڵیدایەو ئێستا بەسەردان لە هندستانن .

لەم چاوپێکەوتنەدا بیروڕای هەردوو لا سەبارەت پەیوەندیی دوو قۆڵی نێوان هەردوو وولآت پیشان درا هەروەها وەزیری بەڕێز بە دوورو درێژی باسی ناکۆکیی نێوان عیراق و ئێرانی کرد .

کورتە هەواڵ

● بەڕێز جعفر عبدالکریم بەرزنجی پارێزگاری سلێمانی ڕۆژی دووشەممەی ڕابوردوو سەری لە ژمارەیەك باخچەی ساوایان و قوتابخانەی سەرەتایی و ناوەندییەکانی مەڵبەندی پارێزگادا .. لەم سەردانەیدا بەڕێز محمد پیرۆز بەڕێوەبەری گشتیی پەروەردەی پارێزگاکەی لەگەڵدابوو .. پارێزگاری بەڕێز ئاگاداری ڕەوتی خوێندن و ڕادەی زانیاریی قوتابیەکان بوو .. هەروەها چاوی بە دەستەی مامۆستایانی ئەم قوتابخانانە کەوت و لەگەڵیاندا لە پێداویستی یەکان کۆڵایەوە .

هەروەها سەرپەرشتیی ئەو گەلە کاری میللییەی کرد کە لە یەکێك لە قوتابخانەکاندا بەڕێوەبراو ئامانجی ڕێك و پێکی و پاك کردنەوەی قوتابخانەکە بوو .

● لیژنەی نمرە بۆ دانانی گوندەکان لە قەزای مەڵبەندو مەخموور لە پارێزگاری هەولێر بەسرپێری دوو کۆڕی بۆ لیژنەکانی نمرە دانانی ناحیەو گوندەکانی سەر بەو دوو قەزایە ڕێك خست .. تێیاندا ئەو کارتە تایبەتانەی نمرە دانانیان پڕ کرانەوە سەرەڕای باس کردنی بایەخی ئەم کارە بۆ دەستگیر کردنی نیشانەکانی سەرژمێریی داواکراو ..

بڕیاریش درا ئەو گوندانە بەسەر چەند کەرتێکدا دابەش بکرێن لیژنەکانیان بەسەردا دابەش بکرێت بەگوێرەی زۆریو کەمیی دانیشتوان و شوێنی جوگرافی یانەوە . . سەرەڕای سوود وەرگرتن لەم لیژنانە بۆ جێبەجێ کردنی کاری سەرژماردنی ئەوانەی بەزۆر پێ خوێندن دەیانگرێتەوە .

● ٢٩٣ قوتابیی کوڕو ٨٨ قوتابیی کچ لە ئامۆژگای هونەریی هەولێر بەسرپێری دەورەیەکی تایبەت بە بەکارهێنانی چەکی سووکیان کۆتایی پێ هێنا کە بەکێتیی قوتابیانی کوردستان لقی هەولێر بە هاریکاری لەگەڵ سەرکردایەتیی سوپای میللیی ناوچەکەدا ڕێکی خستبوو .

ئەم دەورەیە دوو هەفتەی خایاندو بەشداربووان مەشقی سەربازییان پێکرا دەربارەی بەکاهێنانی چەکی سووك و خۆپاراستن لە هێرشی ئاسمانی .

تەواوکردنو دەستپێکردنی چەندین پرۆژەی هەمەجۆر لە ناوچەی کوردستان

ئەمینداریتی گشتیی بەڕێوەبردنی کارو خانەسازیی ناوچەی ئۆتۆنۆمیی کوردستان دەستی بە درروست کردنی کۆمەڵێك پرۆژە کردووە بە شێوەی جێبەجێ کردنی ڕاستەوخۆ کە ٤٦٢ هەزار دیناریان تێ دەچێت .

ئەم پرۆژانە کە لەوانەیە لە ماوەی دوو سالدا تەواوبکرێن بریتینی لە کۆمەڵێك بۆ دایەرەکانی کارو ئامۆژگایەکی ئیسلامیو بەشێکی ناوخۆیی لە دهۆکو چەندین یاریگاو ساحەو مەڵبەندی لاوان لە سلێمانیو دروست کردنی مەڵبەندی لاوانی چەمچەمال .

ئەمینداریتی گشتیی قوتابخانەیەکی ناوەندیو مەڵبەندی لاوان لە قەزای رانیەو مەڵبەندێکی تەندروستی خۆپاراستن لە دهۆك تەواو کردووە کە ٢٨٠ هەزار دیناریان تێ چووە .

هەروەها قۆنتەراتی دروستکردنی بنکەی کۆمەڵە هەرەوەزی یەکانی جوتیاران و باخچەیەکی ساوایان لە سلێمانیو مەڵبەندێکی تەندروستی لقی لە گوندی « جدیدەی زاب » لە پارێزگای هەولێرو بەشێك بۆ تۆمارکردنی عیقاری لە قەزای زاخۆ بەقۆنتەراتچی یەکان داوە کە ٥٢٣ هەزار دیناریان تێ دەچێت .

بەبۆنەی پڕ دانە (٩) مانگی جەنگەوە

سەرکەوتنی بەردەوامی ئێمەو نووچدانی بەردەوامی دوژمن

● ئەوا ، شەڕی ڕەوامان، دژی ڕژێمی جادووگەرەکانی قم و تاران بێ ی نایە مانگی نۆیەممەوە ، چونکە ئێمە لەسەر ڕێبازی حەقخوازی دەستمان دایە چەکو چووین بەگژ چاوبرسیەتیی ئەواندا،

ئەوە نۆ مانگەو ئێمە هەر سەر دەکەوینو ئەوان هەر نووچ دەدەن ، کەچی ئەوان هەر خۆیان بەوە دەخەڵەتێنن گوایە ، سەر دەکەون! خۆیان دەخەڵەتێنن و گەلانی ئێران دەکەن بە سووتەمەنی شەڕێك پەیوستووەو نایەوێت ، بۆیە ئیتر ڕۆژی ئەوە هاتووە ، ئەو گەلانە ڕاپەڕنو نەیەلن لەمە زیاتر ببنە خۆراکی چاوبرسیەتی ئەو جادووگەرانەی خۆیان لە قم و تاران خزاندووە ، ئەوانە ، جادووگەرو شەڕخوازو ڕەگەزپەرستن ، ئەگینا ، ئەگەر وا نەبوایە ، **چەند جار عیراقی شۆڕش ، عیراقی سەرکەوتوو ، هەلی ئاشتی بۆ ڕەخساندن ، کەچی ئەوان، هەر لە هەڵوێستی لە خۆبایی بوونو ئارەزووی خوێنڕێژی دڕندانەیان نەهاتنە خوارەوە ،** شکاوو ڕوورەش بوون ، کەچی هەلی ئاشتی خوازانەی عیراق و لەگەڵیا هەموو هێزە خێرخوازەکانی دنیا ڕەفز دەکەن ، بۆ چی ؟ **چونکە لە باریکی ئەموەنو ئاشتیدا ئەو جۆرە حوکمڕانانە ، ناژین ، دەزانن ئاشتی مانای ماوەکردنەوەیە لە بەردەم گەلانی ئێراندا بۆ ئەوەی حەق و حساب لەگەڵ ئەو جادووگەرو نەزانانەدا بکات کە بە زۆر خۆیان بە سەریاندا سەپاندووە .** لەبەر ئەوە حوکمڕانەکانی ئێران هەلەکانی ئاشتی دەدەنە دواوە نەك لەبەر ئەوەی لە مەوقیعو هەڵوێستی هێزەوە بێت . **بۆیە ئەو ئیدانە توندو مەردانانەی سەربازەکانی قادسیەی صدام ئاڕاستەی ئەو ڕژێمەی دەکەن هەلە بۆ گەلانی ئێران ئەوانیش ڕاپەڕنو دەستی مەردانەی خۆیان لەو خوێنمژانە بوەشێننو ناچاریان بکەن وەلآمی خواستە ڕەواکانی گەلانی ئێران بدەنەوەو ناچاریان بکەن وەلآمی خواستی ڕەوای عیراقی شۆڕش بدەنەوە .** گەلانی ئێران ، لە دەست حوکمڕانە جادووگەرەکانی قم و تاران هیچیان بۆ نەبوو لە مال ویرانیو چەوساندنەوە بەو لاوە ، سەرەڕای ئەمەش تووشی شەڕێکی وابێ شوماری کردنو تا پوختە واتەکانی ناو خۆیان بشارنەوە بەلآم ئەو بارە بەردەوام نابێت، ئەوەندی پەیوەندی بە شەڕی شەرمەندی ئێمەوەیە ، سوپای قادسیەی صدام هەر سەردەکەوێت و ئەوان هەر دەشکێن ، بێگومان ، لە ناو ئێرانیشدا گەلانی ئێران تا سەر ماوە نادەن بەو تاقمە جادووگەرەی لە قم و تاران خزاون یاری بە چارەنووسیان بکەن و دوا ڕۆژی ڕەشیان نزیکە .

کۆڕێکی ئابووری لە هەولێر

لە ڕۆژی ٧-٥-١٩٨١دا ، کۆمەڵەی ئابووری زانەکانی عیراق - لقی هەولێر ، کۆڕێکی بۆ دوو مامۆستای زانکۆی سلێمانی دکتۆر صلاح الدین حفیدو دکتۆر سالم محمد غافل ڕێکخست ، تیایدا دکتۆر صلاح الدین لێکۆڵینەوەیەکی بە ناونیشانی (چەند لایەنێك لە ئابووریی عیراق پاش شۆڕشی ١٧ ی تەممووزی ١٩٦٨) و دوابەدوای ئەو دکتۆر سالم محمد غافل لێکۆلینەوەیەکی بەناونیشانی (نەخشەکێشان و سیاسەتی ئابووری لەعیراقدا) پێشکەش کرد .

لەم کۆڕەدا مامۆستا هشام داود بەڕێوەبەری گشتی کارگەی ڕستنیو چنینی هەولێرو ژمارەیەك لە ئابووریزانو ئەوانەی لە دەزگا ئابوورییەکانی ناوچەی کوردستاندا کاردەکەن ئامادەبوون .

هەردوو مامۆستا لە لێکۆڵینەوەکانیاندا باسی ئەو نەخشەو پلانە زانستی یانەیان کرد کە سەرکردایەتیی شۆڕش دانیاون هەر لە ڕۆژی ١٧/ی تەمووزی ٩٦٨وە تاوەکو ئێستاو ، بەتایبەتی پاش دەستپێ کردنی دەست درێژیە نارەواکانی ڕژێمی ڕەگەزپەرستی ئێران دژی وولآتەکەمان و ، ئەوەیان ڕوون کردەوە کە باری ئابووریی وولآت زۆر باشەو ، جەنگ ، هەرگیز ڕێگە لە نەخشەی پەرەپێدان و جێبەجێ کردنی پرۆگرامەکانی نەشونماکردنی وولآت ناگرێ .

ع . ت

نووسینگەی هەولێر

ڕاپۆرت

« کۆڕێك دەربارەی توتن »

● لە سالی ١٩٣٩دا بۆ یەکەم جار بەڕێوەبەرایەتی گشتیی ئینحساری توتن دامەزرێنرا ، دوای ئەوە لە سالی ١٩٥٢وە بە پێی یاسای ژمارە ٥٤ بوو بە بەرژەوەندی بەڕێوەبردنی ئینحساری توتنو وەك دامەزراوێکی تەواو کە خاوەنی کەسیەتی خۆیبێ و سەربەخۆیی داراییو بەڕێوەبردنی هەبێ و ئەو دامەزراوە ئەرکی ناردنە دەرەوەیشی گرتبووە ئەستۆ.

بەلآم ئەم دامەزراوە سالی (١٩٧٤) تێك دراو فەرمانبەرو پسپۆڕەکانیشی هەر یەکێك بە پێی ئیشو کاری خۆی بەسەر وەزارەتی کشتوکاڵ و چاککردنی کشتوکاڵ و وەزارەتی پیشەسازیو کانزاکان و بازرگانیدا دابەش کران .

لە لایەکی دیکەوە وەزارەتی کشتوکاڵ و چاککردنی کشتوکاڵ بەڕێوەبەرایەتیکی بەناوی (بەڕێوەبەرایەتی چاندنو چاککردنی توتن) دامەزراند، ئەم بەڕێوەبەرایەتیەش ڕاستەوخۆ سەر بە دیوانی وەزارەت بوو و سالێکی نەبرد بە بەڕێوەبەرایەتی گشتیی بەرهەمەکانی کێلگەوە بەسترایەوە بەم جۆرە، تا لە دوایی دا و بە پێی یاسای ژمارە ٨٢ی سالی ١٩٧٩ بوو بە (دەستەی گشتی چاندنو چاککردنی توتن) ی سەر بە ئەمینداریەتی گشتیی کشتوکاڵ و چاککردنی کشتوکاڵی کوردستان و بارەگایشی لە هەولێر دامەزرا ..

● ئیش وکاری ئەم دامەزراوە ، لە ڕۆژی دامەزرانیەوە تا ئێستاو بە پێی ئەو تەمەنە کورتەیشی لە چاو ئەو دەزگاو دامەزراوانەی پێشوو هەبوون و « کاروباری توتن »یان گرتبووە دەست ، ئاشکراترو چاکتر دەبینرێ ..

دیسان دانانی بارەگای ئەم دەستەیە لە کوردستان بێ گومان ئیش و کارەکانی ئاسانتر دەکات ، بەو پێیەی کە ٩٩٪ی توتن لە کوردستاندا بەرهەم دەهێنرێ .

● هەفتەی ڕابوردوو ، ئەم دەستەیە ، کۆڕێکی بەرفراوانی دەربارەی چاندنی توتن ڕێکخست ، کۆڕەکە لەژێر چاودێری بەڕێز سەرۆکی ئەنجومەنی ڕاپەڕاندنی ناوچەی کوردستان بوو ..

هەڵسووڕاندنو بەڕێوەبردنیشی لەلایەن ئەمینداریەتی گشتیی کشتوکاڵو چاککردنی کشتوکاڵ بوو .

لەم کۆڕەدا ، ڕاپۆرتێکی تایبەتی وبەڕێزی لە بارەی چاندنی توتنو ئاسۆی بەرەوپێشچوونیەوە لەلایەن بەڕێوەبەری دەستەی گشتیی چاندنو چاککردنی توتنەوە خوێندرایەوەو گفتوگۆی لەسەرکرا ..

ڕاپۆرتەکە لەشێوەی لێکۆلینەوەیەکدا بوو سەرجەمی ئەو یاسانەی گرتبووە خۆ کە پەیوەندیی بە چاندنو پۆلینو بەرهەم هێنانو لەکاربردنی و چۆنیەکیی ئەم کاروبارانە هەیە .

● نەژاد ●

نووسینگەی هەولێر

کۆڕی یەکەمی دەزگای ڕۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی

بۆ خستنە ڕوو و لێدوان و لێکۆڵینەوە لە پلانی کاری ١٩٨١ ی دەزگاکە

بەشی دووەم

ئاستی کتێبەکانمان

لەوانەیە هەندێ کەس بڵێن ئاستی ئەو کتێبانەی بڵاویان دەکەینەوە نزمە ، بەڵام ئەمە تەنیا پەیوەندیی بە ئێمەوە نی‌یە ، چونکە وەکو گوتم دەزگاکەمان تا ئێستا توانای ئەوەی نەبووە خۆی کتێب دابنێت و پسپۆڕان و کادیرانی خۆی باس و لێکۆلینەوە بەرهەم بهێنن ، ئێمە دەستخەتی کتێب لە نووسەرانی دەرەوەی دەزگاکەمان وەردەگرین و بە پێی ڕای پسپۆڕ (خبیر) لە چاپی دەدەین .

دوای ئەوەی من هاتم لیژنەیەکی هەڵسەنگاندنی بەرایی لە کارگوزارانی دەزگاکە دانا ، ئەم لیژنەیە بە سەرۆکایەتی خۆم سەیری ئەو بەرهەمانە دەکات کە بۆمان دێت ، ئەگەر زانیمان لە ڕادەی ناوەندیی و بەرەو ژوور ترە قەبووڵی دەکەین و بۆ خەبیری دەنێرین ، ئەگەر نا بە لاوەی دەنێین .

یەکێك لە گیروگرفتەکانمان لەم ڕووەوە ئەوەیە کە ئەو بەرهەمانەی نووسەران پێش‌کەشی دەکەن کەمە ، بەو زۆری‌یە نی‌یە کە ڕەنگبێ بیری لێ بکەنەوە.. لە کاتێکدا کە لە لیژنەی وەزارەتدا بە بەژنی پیاو کتێب کەڵەکە دەکرێ ، لەو خەرمانە زۆرە لیژنە دەتوانێ شتی باش و باشتر هەڵبژێرێ ، زۆر جاریش ئەوەی زیاتری بە لاوە دەنرێت . من وەکو سەیرم کردووە توانای ئەوەمان نی‌یە بڵێین ٣٠.. مەلزەمە ماددەی چاك لە ساڵێکدا ئامادە بکەین بۆ چاپ ، واتا هەر (چاپ) گیروگرفتی سەرەکی نی‌یە .. چەندیی و چۆنیی بەرهەمیش گیروگرفتێکی ترە . پاش ئەوەی کتێب کە لیژنەی بەرایی پەسندی دەکات بۆ هەڵسەنگاندن لە بۆ شارەزایەك دەنێردرێت ئنجا دەدرێ بە لیژنەی وەزارەت کە من ئەندامێکی لیژنەکەم.

ئێمە بیرمان لەوە کردوەتەوە کە بە یارمەتیی شارەزایان و بە پرس و ڕای ئێوە ساڵی چەند کتێبێکی باش دەست نیشان بکەین و بیدەین بە چەند نووسەرێکی لێهاتوو وەریان بگێرنە سەر کوردی و چاپ بکرێن .

لە بواری پەرەپێدانی بزووتنەوەی (دانان و وەرگێڕان)دا دەمانەوێ پرۆگرامێکی تایبەتی دابنێین ، ئایا کام جۆر کتێب پێویستە تەرجەمە بکرێت ، ڕێگەی تەرجەمە کردن چۆن بێت.. بە تاك تاك یان بە لیژنە . پێداچوونەوە و بژاری زمان و کاروباری تر چۆن بێت ؟

- پسپۆڕ و هەڵسەنگاندن -

کە باس لە بەرز و نزمیی ئاستی کتێبەکان دەکەین ، دەبێ دەست بۆ دەورو لێپرسراوی پسپۆڕانیش درێژ بکەین ، کە ڕای ئەوان و بڕیاریی ئێجگاریان دەربارەی ئەو بەرهەمەی پێیان دەدرێ ، بۆ هەڵسەنگاندن ئێجگار گرنگە ... کە نابێ پەیوەندیی نووسەر ، بە پسپۆڕ ، چ سەلبی و چ ئیجابی ، کار لە تەرازووی بڕیاری هەڵسەنگاندنی بکات . بۆ ئەمەش من هەمیشە دووبارەی دەکەمەوە . کە نابێ نووسەر بزانێ بەرهەمەکەی بەکێ دراوەوە- تکاشمان ئەوەیە نابێ ڕای پسپۆڕیش سەر پێیی بێت ، بەڵکو لەم هەڵوێستەدا ڕایەکی وەها بێ ، کە یارمەتی نووسەر بدات و دەست نیشانی کەمی و کورتی‌یەکان بکات .. دەبێ کرداری هەڵسەنگاندنەکەش . گەلێ لا تێبینی بکات و زۆر و وردو بابەتی بێت و ناوەڕۆك و زمان دارشتن و سوود و کەڵك و ئەنجام ڕوون بکاتەوە .

وەکو لە لیژنەی ناوەندی وەزارەت بۆم دەرکەوتووە لیژنەکە بە ووردی لە ڕای پسپۆڕەکە دەکۆڵێتەوە و بۆی هەیە ڕایەکەی پەسند نەکات و بەرهەمێك بدرێت بە پسپۆڕێکی تر .

گەلێ لەو برادەرانەی لێرە دانیشتوون ، زۆر جار دەبن بە پسپۆڕو کتێبان دەدەنێ بۆ هەڵسەنگاندن تکام وایە ڕاپۆرتەکانیان توزێ بە پشووترو ووردتر بێت . چونکە ئێمە - بە ڕاستی - حەز دەکەین کرداری دانان و بڵاوکردنەوە بەرەو پێشەوە بچێت بەڵام نەك لە سەر حیسابی جۆر ، دەبێ بە هەموو لایەك ڕێ نەدەین ماددەی لاواز و بێ پێز بچێتە ژێر چاپەوە . واتا تا ڕادەی ناوەندی هەر قەیناکاو مەرج نی‌یە گشت لە گشت داهێنان و بەهرە بێت .

(هەڵەی چاپ)

خاڵێکی تری باسەکەمان کە حەز دەکەم ئێوەشی ڕەئیتان تێدا هەبێ ، مەسەلەی هەڵەی چاپی ئەو کتێبانەیە ، بۆ ئەوەی لە هەڵەی چاپ بە دوور بین هاتم بڕیارماندا سەرپەرشتی چاپی کتێبەکانمان بە خوێندەواری لێزان و کوردی زان بسپێرین ، با لە دەرەوەی دەزگاکەش بن ، بەڵێ کردمان ، بەڵام هێشتا کۆمەڵێك هەڵە هەر ڕوویدا. گوایا دەڵێن هۆی سەرەکی لە ئەستۆی کرێکاری چاپەکە کوردی نازانێ ، بەڵام سەرپەرشتکەرانیش ئەگەر زیاتر خۆماندوو بکەن نیسبەتی هەڵە زۆر کەمتر دەبێت .

- هەڵەی ڕێنووس -

زۆر لەو کتێبانەی چاپیان دەکەین هەڵەی ڕێنووسیان تێدایە ، ئێمە حەز ناکەین ماددەیەکی ڕۆشنبیری ، واتا کتێب کە لە لای ئێمەوە دەربچێت پڕ بێ لە هەڵەی ڕێنووسی ، بەڵێ لە بارەی جۆری نووسینەوە جیاوازیی هەیەو ناتوانم بڵێم گیروگرفتی ڕێنووس بە تەواوی تەخت کراوە ، بەڵام تێکرایی‌یەکی گشتی هەیە کە زۆربەی نووسەران لە گۆڤارو ڕۆژنامەکان لەسەر شێوەی نووسینی جۆرە ڕێنووسێك ڕێککەوتوون و بەکاری دەهێنن ئەگەر کەموو کورتیشی تێدا هەبێت بوەتە باوو دەبێ پەیڕەو بکرێت ، سبەینێش ئەگەر شتێکی چاکتر بڕیاردرا ئەوە شتێکی ترە . نووسەر دەبێ ئاگاداری شێوەی ڕێنووسی گشتی بێت گرنگیش نی‌یە ئەگەر هەندێ جیاوازیی سووکەڵە لە گۆڕێدا بوو - لەبەر ئەوە لەمەودا دامان ناوە

ئەگەر بەرهەمێك لە لایەنی ڕێنووسەوە تەواو نەبێت بیگەڕێنینەوە . لەم ڕووەشەوە ئەرکی پسپۆڕەکە دەست نیشانی جۆری ڕێنووس و هەڵەکانی بکات .

بە گوڕخستنی بزوتنەوەی دانان و بڵاوکردنەوە

ئەگەر بمانەوێ قسە لە چالاکی‌یەکانمان بکەین ، لەم لایەنەوە گەلێ هەوڵ و کاری بەجێ کراوە ، لە پێناوی بە گوڕخستنی بزووتنەوەی ڕۆشنبیری کوردی ، لە هەولێرو لە سلێمانی سەرو دایەرەمان کردووتەوە جگە لە نیشتەجێی و کەلوپەلی پێویست دەسەڵاتی هەڵسووڕاندنی کاری ڕۆشنبیریان پێ سپێردراوە بەم بۆنەیەوە - دەڵێم لە پلانی ئەم ساڵماندا دامان ناوە لقێکیش لە دهوك بکەینەوەو داوا دەکەین کەسانی لێهاتوومان بۆ بدۆزنەوە تا لەوێ دایان مەزرێنین .

دکتور عزالدین - ئەمە کارێکی باشە ، بەڵام بۆچی دەبێ چالاکی‌یەکان هەر لەو سێ پاریزگایە گیر بێت کە ئێوە دایەرەکی گشتین و ماوەی چالاکیتان هەموو عێراق دەگرێتەوە .

بەڕێوەبەری گشتی :

ئێمە لە پلانی ئەم ساڵدا هەمە جۆر چالاکی‌یەکان و شێوەی جێ‌بەجێ‌کردنیمان دیار کردووە .. لەم کۆبوونەوە- شماندا ناتوانین بە دوورو درێژیی هەموویان باس بکەین ، ئەوەی گرنگ بێ باسی ئەمڕۆمان ، مەسەلەی بە گوڕخستنی بزووتنەوەی دانان و وەرگێڕان و بڵاوکردنەوەی کتێبە ، ئایا لە کوێوە دەست پێ بکەین و چۆنی بکەین و چی بکەین .

د. بدرخان السندی :

بۆ بڕیار دانی ئەم کارە دەزگا پێویستی بە ڕاپرسینی گەل هەیە ، مادام ئێمە بۆ خەڵك دەنووسین دەبێ بزانین ئەوان چی‌یان دەوێ و کامیان لا باشەو کام بابەت پەسند ناکەن .

د. عزالدین مصطفی رسول:

ئێمە بۆ خەڵك دەنووسین ، بۆ میللەت دەنووسین بەڵام زۆرجار نووسەریش دەبێ پێش خەڵکە بکەوێ بەتایبەتی لە وڵاتێکدا کە هێشتا دەستکورتی و نەخوێندەواری ڕێی ڕۆشنبیری لێ دەگرێ . بە نموونە ئیستگەی ڕادیوی بەغدا لە ڕاپرسینێکدا کە کردی پرۆگرامی نووسەرو دکتۆرەکان هیچیان لە سەدا دووی دەنگیان زیاتر وەرنەگرت . با بە نموونە ئەدیبێکی وەکو مامۆستا علاءالدین سجادی وەرگرین کە شتی زۆری نووسیوە ، بەڵام کام بەرهەمی بە

ڕەواج ترە لە گشتیان . . (ڕشتەی مرواری) بە یەك ڕۆژ لە بازاردا نامێنێ . لێرەدا بابەتی ئەدەبیش دەور دەگێڕێت ، لەوانەیە شیعر لە دیراسەت و لێکۆڵینەوە زیاتر دەڕوات .

د. بدرخان :

ئەو ڕاپرسینەی گوتم دوو بەشی هەیە ، یەکەم وەکو گوتم هەڵسەنگاندنی چاپکراوی کوردی ، دووەم بزانین میللەت چی دەوێ . بێ‌گومان بۆ میللەت دەنووسین ، دەبێ بزانین . پێویستی بە چی‌یە . ڕاستە ئێمە هیچمان نی‌یە ، با ، یەکەمی بۆ ئەو چشتە بێت کە زۆر پێویستیانە .

ماوەیتی

هەواڵی ڕۆشنبیری

لە ڕۆژمێری مانگی ئایاردا

لەم مانگەدا بیرەوەریی ئاوابوونی چەند ئەستێرەیەکی ئاسمانی ئەدەبی کوردی تێدەپەڕێ کە شایانە هەمیشە ناویان لە دڵی خوێندەواراندا بە گەشی بدرەوشێتەوە .

یادی قانیع

ڕۆژی ٧-٥-١٩٦٥ یادی کۆچی دوایی قانیعی شاعیری گەلی کورد بوو ، قانیع خاوەن ڕێبازێکی تایبەتی‌یە لە شیعردا کە شێوەی هونەری دارشتنی لە خزمەت دەربڕینی بیروباوەڕدا ڕام کردووەو توانیویە دەنگی شیعری خۆی بگەیەنێتە ئەوپەڕی جەماوەرانی گەلی کورد لە شارو لادێداو شیعر بکا بە ئاوازی کاروانی ڕاپەڕین و شۆڕش .

تا ئێستا (٩) جار شیعرەکانی بەش بەش و بەکۆمەڵ بەچاپ گەیشتووە، بەناوبانگترینیان پاشمەرگەی قانیع و نامەی قانیعە .

یادی اسماعیل حقی شاوەیس

١٢ - ٥ - ١٩٧٦ یش ڕۆژی کۆچی دوایی مامۆستا اسماعیل حقی شاوەیسە . ناوبراو یەکێك بوو لەو ئەفسەرانەی لە سوپای عوسمانی کە گەڕایەوە وڵات دەستی دایە نووسین و هاتە مەیدانی خزمەتی ڕۆشنبیری. جگە لەوە کە ناودارێکی نیشتمانپەروەر بوو لەوانەیە یەکەم کەسێك بێ بابەخی بە کەلەپووری نەتەوەیی دابێ و تائێستا دوو کتێبی بە چاپ گەیاندووە یەکێکیان (قسەی پێشینان -١٩٣٣)و ئەوی تر (پروو پووچی پێشینان - ١٩٣٨) لە گۆڤارو ڕۆژنامەکانیشدا ناو بە ناو ووتاری بڵاوکردوەتەوە .

بەرهەمی نوێ

وەزارەتی ڕۆشنبیری و ڕاگەیاندن لە زنجیرە کتێبی تەرجەمەکراوو لێکۆڵینەوەدا چەند کتێبێکی بەنرخی بڵاوکردوەتەوە لە مانە :

- نظریه الادب
- اثر التراث الشعبی فی الادب المسرحی
- تطور الروایه العربیه فی الشام

گۆڤاری بەیان :

دەستەی نووسەرانی گۆڤاری بەیان خەریکن بەم زووانە ژمارەیەکی تایبەتی لەسەر شانۆو باس و لێکۆڵینەوەی شانۆیی ئامادەو چاپ بکەن .

چیرۆکنووسێك مرد :

یحی الطاهر عبداللەی چیرۆکنووسی لاو لە میسر کۆچی دوایی‌کرد ، ئەم نووسەرە کە لە ٣١ی نیسانی ١٩٤١ لە کەرنەکی صعیدی میسر لە دایك بووە توانی لە تەمەنێکی کورتدا چەند بەرهەمێکی ڕەنگینی وا لە ژیانی هەژارەکانی گەلی میسر پەروەردە بکات و بیان‌کات بە نیشانەیەك لە نیشانەکانی خەباتی گەل دژی ئیمپریالزم و چەوساندنەوە ، کە بەهەموو بە دەنگێکی خڕی ئەدەبی ریالزم و پێشکەوتووی نوێی عەرەبی .

تا ئێستا چوار کۆمەڵە کورتە چیرۆك و ڕۆمانێکی چاپ‌کردووە ، لە مانە ئەو دوانەیان وەزارەتی ڕاگەیاندن و ڕۆشنبیری - عیراق چاپی‌کردوون: (دەفەو سەنووق ، چیرۆك بۆ شازادە تا بخەوێ) .

دوو هۆنراوەی کورت

بۆ خاك و خۆڵی دێ‌یەکەم پێشکەشە

● مسعود پەرێشان ●

\- ١ -

● **شنۆ**

پشە خرین خۆزگەم بە خۆت
وا دەزانی ...
خەم تەنیا هەر لە وون‌بوونی
تەتەو بووکەشووشەدایە
یا لە ختەو باعەو کخە !
\- سەردەمێکیش مامە خەمە
دەڵێن لە تەمەنی تۆ بوو ...
لەگەڵ گدی دەیکرد گەمە
●
بەڵام شنۆ ...
مامە خەمە خۆزگەی بە تۆ
چونکە ئێستا ،
ڕیشی بوو بە تۆپێ بەفرو
خرێنی دڵیشی بە بۆیەی
ناوی هەزار کیل و گلکۆ
●

\- ٢ -

فانۆس

هەر چەند کزدەبی ، ژوورەکەم ،
ئەوەندە گەورەتر دەکەی !
هەرچەند کزدەبی خەیاڵم
ئەوەندە ڕۆشنتر دەکەی !
بیرم لەگەڵ لاوازبوونتا
فوولتر دەبێ و سەرم ڕووناك
تیشکێکت چاوی جوانەو
یەکێکیشت مرۆڤ و خاك
●

لە باڵ پەیکەرەکەی سەیاب دا

● مکرم رشید تاڵەبانی ●

شەقامەکە ڕووبارێکەو
مرۆڤەکان ..
هەموو ماسین !
دێن و دەچن .. شۆستەو کەنار .. بێزاردەکەن !
هەر تێر ناخۆن !!
بەم لاو بەولادا خوڵ‌دەخۆن !!
چەپکە گوڵی ووشەی جوانت بۆ ناهێنن ..
گرژ گرژ ، مۆن مۆن
تێت دەڕوانن .. ، قژی لوولی خەمەکانت ..
شانە ناکەن !
× × ×
منی غەمگین ، غەمی تۆم بوو
غەمی خۆمم ،
لە یادچووبوو !
تا ئەو ڕۆژەی
هەردوو غەممان
بوون بە چاوی دوو ئاوارە
چێژی ووشەی خەزانیان چەشت
بۆ یەکتری ..
فرمێسکیان ڕشت !
× × ×
غەمەکەی من ، کیژۆڵەبوو
غەمبارەی تۆیش .. کیژۆڵەبوو !
هەردوو بە دوو
دەستی سپیی یەکیان دەگرت
قژی زەردی یەکتریان ..
شانەدەکرد . . !
بۆ خەونەکان ..
بۆ ئاواتی نێو دەروونی
دڵە سەوزە بێ‌سروەکان ..
دەبوونە پرد ..!
× × ×
هیوای دڵم ، هیوای دڵت
دوو منداڵی هەژارێك بوون !
لەسەر تەختەی قوتابخانە
لە تەنیشتی یەکتربوو ..
ڕۆدەنیشتن !
دوو کراسی شڕو شۆڵیان
لەبەردابوو !
تا ئەو ڕۆژەی ڕق و کینە
بە ڕۆخدا چوو !!
× × ×
ووشەی زارت ، ووشەی زارم
ووشەی سەوزی نێو هۆنراوەت ،
ووشەی گەشی نێو هۆنراوەم
جڕ و نێك مەلێ ..
پاساری بوون ..
بۆ شینایی نێو ئاسمانی
باغەکانی هیوا دەچوون !
مژدەی گوڵ و گوڵاڵەیان
بەسەر شارو لادێکاندا دادەباراند !
غەم و خەفەتیان دەڕەتاند !
داستانێکی گەشاوەیان ..
دەنەخشاندو
خەونی سەوزی نیشتمانیان ..
دەنووسیەوە !!

Institut kurde de Paris

ئاڵای شۆڕشی خەڵکی کوردستانی ئێران نانەوێ

● ئاشکرایە کەیەکێ لە بنەڕەتە هەرە گرنگ‌و سەرەکی‌یەکانی سیاسەتی دەوڵەتی ئاخوندە فاشێستەکانی ئێران، سەرکوت‌کردن‌و لەناوبردنی بیری پێشکەوتنخوازی‌یەو نەتەوەیی همو نەتەوەکانی ئێراندا، لە نێوان تاقمە حوکمڕانە فارسەکەی لێ دەرچێ... لەوانەیە هەندێ کەس لێرەدا ڕاست‌بنەوە بڵێن، کوا خومەینی باسی فارسچێتی کردوە؟

بارام

ئێمەش دەڵێین کە ئەم کابرایە ڕاستەوخۆ لەمەسەلەکە نەدواوە بەڵام بەکردار، زۆرباش ئەم بیرو بەرنامە سیاسیەی خۆی‌و تاقمەکەی ڕاگەیاندوەو چەسپاندوە، سەدو یەك بەڵگە بەدەستەوە هەیە کە خومەینی بۆ جێ‌بەجێ‌کردنی سیاسەتی ڕەگەزپەرستانەی خۆی ئاین‌و موسڵمانێتی کردۆتە: قەڵغان، ڕژێمەکەی پێ دەپارێزێ‌و هەروەها کردوویەتیە پەردە لەپشتیەوە جۆرەها پیلان‌و نەخشەی خوێناوی ڕێك‌دەخا بۆ لەناوبردنی هەموو بیرێکی پێشکەوتنخوازانە...

گاڵتەکردن بەئاین‌و بەسووك‌زانینی هەموو بیرێکی دیموکراتیانە لای خومەینی گەیشتە ڕادەیەك کە لە سەرەتای دەست‌پێکردنی هێرشە دڕندانەکەی بۆسەر کوردستانی ئێران ڕاوەستێ‌و بڵێ «قورئانم پەڕە پەڕە کردو ناوی کوردو ناوی خودموختاریم تیا نەبینی». ئەمە جگە لەو وتارە خوێنینانە کە دژی خەڵکی کوردستان داویەتی‌و لە هەموویدا داوای سەرکوت‌کردنی کوردە (متجاسر!)ەکانی کردوەو، فەتوای لەناوبردنی داون‌و ئەمەشی بە جیهاد دژی کافران داوەتە قەڵەم.

ئایا ئەم ڕەفتارە فاشستیانەی خومەینی چ جیاوازی‌یەکی لەگەڵ ئیدیعای زایونیستەکاندا هەیە کە خۆیان بەمیللەتی هەڵبژێردراوی خودا دادەنێن، یان چ جیاوازی‌یەکی لەگەڵ ئیدیعای هیتلەردا هەیە کە وای ڕادەگەیاند گوایە ڕەگەزی ئاری لەسەرووی هەموو ڕەگەزەکانەوەیە؟

● ڕژێمە فاشێستەکەی خومەینی لەیەکەم ڕۆژی دامەزراندنەوەو لەپاداشتی هەموو ئەو قوربانی‌یە گەورانەی خەڵکی کوردستانی ئێران دایان لەپێناوی ڕوخاندنی ڕژێمی دکتاتۆری حەمەڕزاشا، هات‌و، چوو بەگژ نەتەوەی کورداو لەزەمین‌و ئاسمانەوە پەلاماری شارو دێهاتەکانی داو، لەکاتێکدا کە خومەینی باسی بەرەنگاری‌بوونەوەی شەیتانی گەورەو زایۆنیستەکانی دەکرد، هەر لەو کاتانەدا ئەرتەشەکەی خەریکی سوتاندن‌و تاڵان‌کردنی گوندو شارەکانی کوردستانی ئێران بوو، لە کۆڵانان‌و سەرشەقامەکانیشدا لاوانی کورد هەڵدەواسران‌و بەنووکی سونگی سەربازو پاسدارە دڕندەکانی سکی ئافرەتی کورد هەڵدەدڕاو منداڵی کورد سەر دەبڕا.. خومەینی باسی میهرەبانی‌و خوداپەرستی‌و دڵپاکی دەکرد، کەچی لەولاوە خاڵخاڵی ناوبانگ‌ڕەشی دەنارده کوردستان‌و عەربستان‌و ئازەربایجان‌و تورکمان‌سەحرا و دەسەڵاتی دەدایە کە بەزەوق‌و کەیفی خۆی خەڵکی بکوژی‌و بێ‌گوناهان هەواڵەی جۆخەی ئیعدام بکا.

● خەڵکی بەشەرەفی کوردستانی ئێران، گەیشتوونەتە ئەو ئاستە هۆشیاری‌یە بەرزەی کە دەرك بەجیاوازی نێوان موسڵمانی ڕاستەقینەو جادووگەرێکی وەکو خومەینی بکەن، بۆیە فڕوفێڵ‌و ئیدیعای پەیڕەوکردنی یاسای موسڵمان لەلایەن کابرایەکی خوێنڕێژی وەکو مەلا نەخوێندەوارەکەی قومەوە، تۆسقاڵێك کاریان تێ‌ناکاو، لەڕێی ڕاستی تێکۆشان‌و خەباتی چەکدارانە لایان نادا... ئاڵای شۆڕش لە سەر چیاسەرکەشەکانی کوردستانی ئێران هەر دەشەکێتەوە تاوەکو حوکمڕانە گومڕاکانی ئێران سەر لەبەردەم ئیرادەو خواستی جەنگاوەرانی کوردو هەمود ئەتەوەکانی دیکەی ئێراندا دادەنەوێنن‌و، ئەو پڕوپاگەندانەی کە دەزگاکانی ڕاگەیاندنی ڕژێم دەربارەی باروزروفی حاڵی حازری کوردستانی ئێران بڵاوی دەکەنەوەو، گوایە حاڵ لەوێ بەرکەماڵەو کوردستانی ئێران ماستی مەیوە، ئەو پڕوپاگەندانە هەموو لەبەردەم

بڕوانە ل: ٧

لە بیرەوەریی داگیرکردنی خاکی فەلەستین دا:

گەلی فەلەستینی لە پێناوی مافی ڕەواو چارەنووسی خۆی دا بەرە بە تێکۆشان دەڕوات

● لە ڕۆژی شەممەی ڕێکەوتی ١٥ی مایسی ساڵی ١٩٤٨دا زایۆنیزمە ڕەگەزپەرستەکان قەوارە ناپوختەکەی خۆیان لە ناوجەرگەی نیشتمانی عەرەب‌دا دامەزراند، پاش ئەوەی بریتانیا کە خاکی فەلەستینی بەڕێوە دەبردو لەژێر دەستەڵاتی‌دا بوو، لە فەلەستین دەرچوو ونوێنەری باڵای بریتانیا بەندەری حەیفای لە هەمان شەوی ١٥ی مایس‌دا بەجێ‌هێشت. زایۆنیزمەکان بەم کارە نارەوایەیان گەلێکی تەواویان لە مافی ژیان لە خاکی خۆی‌دا بێ‌بەش کردو ئاوارەو دەربەدەریان کرد پێش ئەوەی چەندین کاری کوشتن‌و بڕین‌و چەرمەسەری‌و تاوانی دژ بکەن‌و دەستیان بە داگیرکردنی شارە گەورەکانی فەلەستین کردو بە هێزی تفەنگ‌و چەك‌و تاقەی کوشتن‌و سەربڕین‌و توندو تیژی هاووڵاتی‌یە عەرەبەکانیان تێدا دەرکردو چەندین لاوو منداڵ‌و پیرەمێردیان بەبێ تاوان کوشت‌و دەست‌و پەنجەی ناپوختەی خۆیانیان بە خوێنی ئاڵی شەهیدانی گەلی فەلەستین سوورکرد.

● وەنەبێت گەلی فەلەستینیش بەرانبەر بەم کارە نارەوایە دەستەوسان ڕاوەستابێت، ئەوەبوو بە هەموو هێزێکیەوە بەرەنگاری تاقمە تاوانکارەکانی زایۆنیەکان بووەوەو لە جەنگی قەسطەل‌دا دەرسێکی ئەوتۆی پێیان دادا کە همیشە لە بیریان نەچێتەوەو ژمارەیەکی زۆری لێ کوشتن ئەمەیش وای لە زایۆنیەکان کرد گەمارۆی گوندی دێریاسین بدەن‌و دوو سەدو پەنجا پیرو لاوو منداڵی بێ‌تاوانی ئەو گوندە، لە دڕندەترین کاری تاوانکاری‌دا بکوژن‌و پەتپەتی‌یان بەسەر بێنن.. نەك هەر ئەمەیش ئەوەبوو جووتیارو کرێکارو کاسبکارەکانی فەلەستین تاقمی خۆبەخت‌کردنی پیرۆزیان پێك‌هێناو بە یارمەتی‌ی برا عەرەبەکانی تریان توانی‌یان چەك‌و تەقەمەنی بکڕن‌و بەردەوام هێرشی پێ‌بەرنە سەر زایۆنیەکان‌و زیانێکی زۆریان پێ‌بگەیەنن‌و هەردەم لە تێکۆشان‌و خەبات‌دا بن‌و وورە بەرنەدەن‌و هەڕەشەو دوژمنەکان نەیانتۆقێنێت.

● دامەزراندنی قەوارەی زایۆنی لە ساڵی ١٩٤٨دا لە نێو جەرگەی خاکی نیشتمانی عەرەب‌دا، پیلانێکی گەورە بوو دەوڵەتە ئیمپریالیزمەکانی ڕۆژئاوا لە سەرەرووی هەمووشیانەوە ئەمریکا، نەخشەیان بۆ داڕێژراو یارمەتی‌ی زایۆنیەکانیان داو گەلی عەرەبی فەلەستینیان لە خاکی دێرینی باوباپیری خۆی دەرکرد، هەر ئەو دەوڵەتانە بوون، بە تایبەتی بریتانیا کە پەیمانی بە زایۆنیەکان دا، قەوارەیەکی بۆگەن لە سەر خاکی پیرۆزی فەلەستین دروست‌بکەن، سەرەڕای ئەوەی کارێکی وایان کرد دەستەی نەتەوە یەکگرتووەکان بڕیار لە سەر دابەش‌کردنی خاکی فەلەستین بدات‌و ئەو بڕیارە جێبەجێ بکرێت‌و، قەوارەی زایۆنی لە ناوچەکەدا دامەزرێت.

● لەم ڕۆژانەیش‌دا کە سێ‌و سێ ساڵ بەسەر داگیرکردنی خاکی عەرەبی فەلستینی‌دا تێ‌دەپەڕێت‌و پیلانی کامپ دێڤید لە نێوان ساداتی خاین‌و قەوارەی زایۆنی‌دا بەردەوامەو قسە لە خودموختاری‌ی ناوچەیی دەکرێت، ئەوا گەلی فەلەستین پتر پەرە بە خەباتی خۆی دەدات‌و لە هەموو بوارێك‌دا تێ‌دەکۆشێت بۆ ئەوەی چارەنووسی خۆی لە سەرخاکی خۆی‌دا دیاری بکات‌و مافە ڕەواکانی خۆی لە خاکی پیرۆزی خۆی‌دا وەدەست‌بهێنێتەوە، ئەگەرچی پێش جەنگی ١٩٦٧ ڕێگای پێ‌نەدەدراو لە زۆر لاوە ئابلۆقە درابوو بەڵام لە پاش ئەو ساڵەوە توانی‌ی ڕێکخراوە خەبات‌گێڕەکانی خۆی پێك‌بهێنێت‌و لەگەڵ سوپا عەرەبیەکان‌دا بەشداری‌ی جەنگی ١٩٧٣ بکات‌و چەند قوربانی‌ی لە پێناوی مەسەلە ڕەواکەی خۆی‌دا بدات.. سەرەڕای دام‌و دەزگاکانی قەوارەی زایۆنی‌و هەموو جارێك زیانی گیانی‌و ماڵی‌یان پێ‌دەگەیەنن..

گەلی فەلەستین دوای ئەوەندە ساڵی داگیرکردنی خاکەکەی لە خەبات‌و تێکۆشاندایەو هەمیشە لەسەر ئەو ڕێگایە سوورەو بەردەوام بۆ پێشەوە دەڕوات‌و تانك‌و تۆپ‌و مووشەك‌و فانتۆمەکانی قەوارەی زایۆنی نایتۆقێنن‌و ئەو پەندەی لە بەر چاوە کە دەڵێت.. «هیچ مافێك نافەوتێت مادام داواکاری‌ی لە دوایە».

● × نەبز ×

Institut kurde de Paris

لە سایەی ڕژێمی سەرمایەداریدا ئەمەریکاو تاوان..!

لە سایەی ڕژێمی سەرمایەداری ئەمەریکاداو خەریك بوونی ئەو ڕژێمە، بە ڕاپەڕاندنی پیلانەکانی چاوبرسیەتی خۆیەوە لە دەرەوەی وڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکاداو لانەکردنەوەی لە چارەسەری ئەو کێشانەی کۆمەڵی ئەمەریکا بە دەستیەوە دەناڵێنێ، ئەو کۆمەڵە، لەگەڵ ڕۆژگاردا، گۆڕراوە بە کۆمەڵی تاوان‌و پیاوکوژی‌و ئاژاوەو بەهێزو بێ‌هێز دەخوات.

ئەم بارە، لە وڵاتە یەکگرتوەکانی ئەمەریکادا گەیشتۆتە ڕادەیەك، یاساش بەرامبەری دەست بەستراوەو تا ئێستا نەتوانراوە چارەسەرێك بۆ ئەم بارە بدۆزرێتەوە کە لە سایەیدا ئەم کۆمەڵە بگۆڕێ بە کۆمەڵێکی ئەهوەن‌و سەقام گیر، ئەگەر نەڵێین بە پێچەوانەوە، ڕژێمی ئەمەریکا هاندەری زۆر لەو تاوانە نامرۆڤایەتیانەیە کە لە ناو ئەمەریکاو کۆمەڵی ئەمەریکادا ڕوودەدەن، وەك ئەو تاوانانەی سپی‌یەکان دژی ڕەنگاورەنگەکان دەیکەن، خاوەن سامان‌و کومپانیا بازرگانیەکان بەرامبەر بە هەژاران‌و چینی چەوساوەی دەکەن.

بە کارهێنانی چەك، لە لایەن تاوان‌بارانەوە کە تاوانی کۆمەڵایەتی دەکەن، لە ناو ئەمەریکادا لە ساڵی ١٩٦٣ وە بۆتە هوی لەناو چوونی (٤٠٠) هەزار کەس کە ئەم زیانە، لەو زیانە بە شەربە زیاترە لە ماوەی دووەم شەڕی جیهانیدا لە خەڵکی ئەمەریکا کەوتوە.

بەم جۆرەو لە سایەی ئەو بارو زروفەدا ڕژێمی سەرمایەداری ئەمەریکا خڕلقاندویەتی گەلی ئەمەریکا هەمیشە لە باری ئاڵۆزو نا سەقام گیریدا دەژی بە هوی ئەو (٥٥) ملیون پارچە چەکەوە کە بە دەست چەندان تاوان‌بارەوەن‌و بوونە هوی ڕوودانی ڕادەیەکی وای تاوان‌و پیاو کوژی لە جیهاندا وێنەی نیە.

نموونەی تاوان بە ژمارە:

بەم جۆرە، دزی‌و پیاو کوژی‌و ڕاووڕووت کردن لە ئەمەریکادا باری ژیانی گەلی ئەمەریکای ئاڵۆز کردوەو بازرگانەکانی چەك لەم ناوەدا قازانج دەکەن‌و گیرفان پڕ دەکەن‌و زیان لێ‌کەوتوش گەلی ئەمەریکایە بە تایبەتی ڕەنگاورەنگەکان «قولەڕەش‌و هیندیە سوورەکان». لە ساڵی ڕابوردوودا هەر لە کالیفۆرنیا (٢٣٤٠) ڕووداوی تاوان‌و پیاو کوژی ڕووی داوە، واتە بە موعەدەلی (٦) تاوان لەیەك ڕۆژداو لە ماوەی یەکەم هەفتەی ئەمساڵدا ١٩٨١ لە شاری لوس ئەنجلوس (٣٢) کەس بە تاوان کوژراون‌و لەم شارەدا بە دان‌پیانانی دەزگاکانی ڕاگەیاندنی ئەمەریکا خۆیان هەر سێ سەعات جارێ ڕووداوێکی ڕوخاندن یان دزی ڕوودەدات ئەمەیە ڕووی ناشرینی ڕژێمی سەرمایەداری ئەمەریکای ئیمپریالی کە لە ناوەوەوا لە باری ژیانی گەلەکەی دەکات‌و لە دەرەوەش هەر لە چاوبرسیەتی ئیمپریالیاتەی خۆی ناکەوێت.

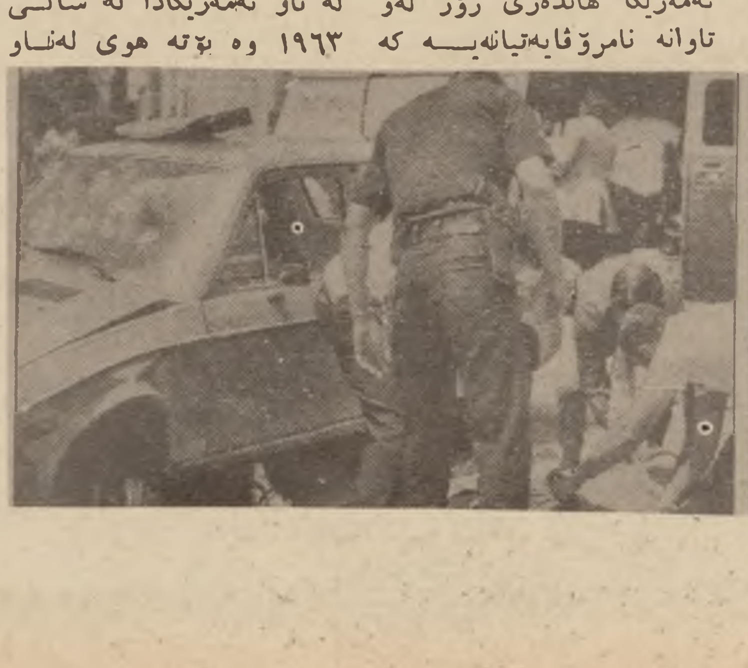

خۆپیشاندان دژی ڕژێمی قەزافی

لەم دواییەدا، هێزە بەربەرەکانی کارەکانی ڕژێمی دیکتاتۆری معمر قەزافی لە دەرەوەی وڵات لەشاری نیویورك خۆپیشاندانێکیان ساز کرد دژی کاروباری نارەوای ئەو ڕژێمە کە بۆ لەناوبردنی نیشتمانپەروەرانی لیبیا دەبکات بەتایبەتی ناردنی نۆکەرەکانی ئەو ڕژێمە بۆ کوشتنی نیشتمان پەروەرەکان لەدەرەوەی لیبیاو یان سزاو توندو تیژی بەرامبەر کەس‌و کاریان لە ناو لیبیا بەکار دێنێ. خۆپیشاندەرەکان تا بەردەم بارەگای نەتەوە یەکگرتوەکان لەنیویورك چوون‌و هەموو خۆیان ڕەش‌پۆش کرد بوو.

باری ئاڵۆزی لوبنان و دەستی پیلانگێڕی ڕژێمی سوریا

جارێکی‌تر باری لوبنان ئاڵۆز بوەوە، لە لایەی هێزە ڕاستڕەوەکان، جموجوڵی گومان لێ‌کراویان بەرفراوانتر کردوەو لە لایەکی ترەوە، هێزەکانی زایۆنی دوژمن‌و بە هاوکاری بەکرێ‌گیراو «سعد حداد». دەست درێژیەکانیان بۆسەر خاکی لوبنان زیاد کردوە.

لە [illegible] ئەم بارە ئاڵۆزەدا، دەستی ڕژێمی سوریاو هێزەکانی لە سەر خاکی لوبنان ئاشکراو دیارە، کە دەستی پیلان‌گیری‌و زیاتر ئاڵۆزاندنی بارەکەیە.

سەرچاوە ڕۆژنامەنووسی‌و لایەنە ئاگادارەکان دەڵێن، ڕژێمی سوریا، ئەم هەڵوێستە نارەوایەی پەردەیەکە باری شلوقی‌ی ناوخۆیی پێ دادەپۆشێ، هەر وەك لە سەرەتاشدا ناردنی هێزەکانی ئەو بووە هۆی زیاتر قووڵ کردنەوەی کێشەی لوبنان، ئەوسا ڕژێمی سوریا، ویستی بە ناوی هێنانی چەند هێزێکی وڵاتە عەرەبیەکانەوە، پەردەیەکی ڕەوا بدات بە سەر بونیدا لە لوبنان، بەڵام زۆری پێ نەچوو ئەم پیلانەشی دەرکەوت‌و ئەوەبوو زوربەی ئەو وڵاتە عەرەبیانەی لە هێزی ناوبژی‌کاردا بەشدار بوون کشانەوەو ئەوانەشی یارمەتی داربیان دەدا وەستانونیان.

ئەو بارەی هێزەکانی ڕژێمی حافظ اسد لە لوبناندا خڕلقاندویانە، بە پێچەوانەی پڕوپاگەندەکانی خۆیانەوە، تائێستا لە سوودی هێزە ڕاستڕەو، کۆنەپەرستەکان بووەو زیانی ڕاستەوخۆی داوە لە هێزەکانی بزوتنەوەی نیشتمانی لوبنان لە لایەك‌و بزوتنەوەی ڕزگاریخوازی فەلەستین لە لایەکی تر، چونکە ڕژێمی سوریا دەوری جامبازی لەو بارە داگیراوەو بە نیەتی بەجێ‌هێنانی خراپەی خۆی چۆتە لوبنان. بەم جۆرە ڕژێمەکەی حافظ اسد دەورێکی نارەوای پیلانگیرانە دەبینێ لە قوڵ‌کردنەوەی برینی لوبنانداو لەو لاشەوە خۆی پشتی کردۆتە هێزەکانی زایونیەکان کە لە ساڵی ١٩٦٧وە جۆلانیان داگیر کردوە.

چەند تێبینی و رایەک دەربارەی دیداری شیعری کلاسیکی کوردی لە سلێمانی

گومان لەوەدا نییە کە پێك هێنان و سازدانی هەر چالاکی و جموجوڵێکی رۆشنبیری و ئەدەبی ، کەلکی تایبەتی خۆی هەیەو بارو دۆخی ئەدەبی کوردی ئەمرۆش پێویستیەکی یەکجار زۆری بەو جۆرە هەواڵانە هەیەو ئەرکی سەرشانی هەموو دڵسۆزێکی ئەتەوەی کوردە کە ئیشی لە بەرزکردنەوەی دیواری ئەدەبی کوردیدا بکات .

پێك هێنانی دیداری شیعری کلاسیکی کوردی لە سلێمانی بۆ ماوەی سێ رۆژ یەکێك بوو لەو هەوڵە چاکانەی دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی بۆ خزمەتکردنی ئەدەبی نەتەوەکەمان دای . ئێمەش حەزمان کرد رای رۆشنبیرو ئەدیبان بزانین بۆیە ئەم گفتوگۆیەمان لەگەڵ هەندێکیاندا کرد .

● لە پێشەوە مامۆستا محمدی مەلا کەریم بە تێکڕایی و بە کۆمەڵ سەرنج و تێبینیەکانی خۆی پیشانداو وتی :

تێکڕا میهرەجانەکەم بەلاوە سەرکەوتوو بوو . باسەکان کە خوێنرانەوە هەموو بەتام و چێژ بوون . دیارە ئەمە بەو مانایە نالێم کە هیچیان لاوازی یان تێدا نەبوو ، بێگومان رەخنەو گلەییم لە زۆر شت هەبوو لەوەی کە وترا ، بەڵام هەموو شتێ نیسبیە ، هەر شتێ بەسراوە بەو بارو دۆخەوە کە تێیدا جێبەجێ ئەکرێ .

من گلەییم لە رۆشنبیری لێهاتووی کوردە کە ئەزانێ میهرەجانێکی وا بەرێوەیە ، بارو دۆخی دەزگای کولتوورو بڵاوکردنەوەی کوردیش وانی یە شتێ باش - لە چراچێوەیەکی دیاریدا کە هەموومان ئاگامان لێیەتی - بەسەند نەکاو بیداتەوە بەسەر خاوەنەکەیدا . کەواتە ئیتر ئەی دڵسۆزی بۆ گەل و نیشتمان و بۆ جەماوەری گوێگرۆ بۆ ئەدەب و کولتووری کورد بۆ ئەی هەڵنەگرن و بۆ نایەن دەرفەت و توانای خۆیان پیشان دەن و لە چەنی سڵ ئەکەنەوەو ، ئەگەر هاتنە پێشی ریّلێ چرونی کۆسپەبەکیش لە پێش چاو بێ ، کەی بۆ رۆشنبیری خاوەی مەسەلەو خۆ بە دوارۆژەوە بەستوو رەوا بوە لە شتێ وا بسڵەمێتەوە ؟

من لەم بوارەدا داوا لە هەموو ئەو رۆشنبیرە کوردانە ئەکەم کە بەراستی دڵسۆزی کوردو پێشکەوتنن ، تەنانەت ئەگەر کەمترین و تەسکترین هەلیشیان بۆ هەڵکەوێ ، کەلکی لێ وەرگرن و نەهێڵن لە کیسی گەلەکەیان بچێ و کولتووری پێشکەوتنخوازی خۆیانی لێوە بڵاوکەنەوەو ، هەر ئەمەشە رێگای گوشاد بوونی دەرفەت و گەشەکردنی هەلی بڵاوکردنەوەی بیری ئازادو دیموکرات .

لێرەدا ئەمەوێ یەک دوو رەخنەش هاوڕاستەی هەندێ لەوانە بکەمەوە کە لە پیاچوونەوەی باسەکاندا بەشداریان ئەکردو بەرنامەیان نەبوو شتێ لاوەکیان ئەهێنایە کایەوە . ئێمە وەختێ ئەوەمان هاتووە فێری شێوەی گفتوگۆو بەرپەرچ دانەوەو وەڵام دانەوەی یەکێدی ببین ، ئەگینا وەختێکی زۆرمان بەخۆڕایی ئەڕواو سەرەدەزووی بابەتەکانمان لە دەس بەرئەبێ .

رەخنەیەکیش لەوانەیە ئەگرم کە قەدری ئەوەیان نەزانی کچێکی دڵو دەستداوێن پاکی ئازاو بەرات هەستایەوە پرسیارێکی لە بابەتێکی لە بەرچاوی خەڵکدا ناسکی لە کاك دوکتۆر نافیع ئاکرەیی کرد ، بەڵام یا ئەو بێژی ئەکرا پرسیارەکەی روون کاتەوە ، یا دوکتۆر نافیع لێی حاڵی نەبووو ، پێکەنینێکی نابەجێ و ناوەخیان کردو بەوە وەك بڵێی بە کچەکەیان وتبێ لە جێی خۆت داکەوتیتان و وەك دایك و دایرەکانەیان بیرت بکردایەتەوە ، بوت چاتر بوو . باوەڕ بکەن من لەو کاتەدا نیازم بوو هەستمەوەو لەسەر کچەکە بتەنە دەنگ و رەخنە لەو جەماوەرە بگرم ، بەڵام من ئەوەندەی خۆشکەکە تانیای چاونەترسەوە سەربەرز بەزات نەبووم لە ترسی پێکەنینێکی تری خەڵکەکە بەپێی ئەو فەلسەفە کۆنەپەرستە بزووتمەوە کە ئەڵێ «دەم بووەستێ ، سەر سەلامەت» .

ئیتر سوپاس بۆ دەزگای کولتوورو بڵاوکردنەوەی کوردی و بۆ جەماوەری گوێگری سلێمانی و بۆ هەموو ئەو برایانە کە ئەو چەند رۆژە لە کۆشی ئەو رەنگەکەشتنە گەرمەدا میوانداریان لێ کردین .

ماویەتی

حمە سعید حمە کریم

● لەسووچێکی هۆڵە رازاوەکەی (ابن الاثیر) لە موسڵ و ، لە رۆژانی فیستەڤاڵی بەهاری ئەمساڵدا چاوم بەدوو رۆژنامەنووسی کوێتی کەوت و لەگەڵیانا کەوتمە قسە دەربارەی جەنگی وڵاتەکەمان دژی رژێمی رەگەزپەرستی خومەینی و ، فیستەڤاڵی بەهار .

رۆژنامە نووسەکانی کوێت بۆ هاوکاری دەدوێن

عبدالوهاب تاڵەبانی

دوایی یەکێ لە رۆژنامەنووسەکان کە خاتوو (خولە خالد نزال)ی ناوبوو ، بەیامنێری گۆڤاری (الیقظە)یە لێی پرسیم کە من نوێنەری کام رۆژنامەم .. تیم گەیاند کە بەیامنێری رۆژنامەی (هاوکاری) کوردیم کەلەلایەن دەزگای بڵاوکردنەوەو رۆشنبیری کوردی سەر بە وەزارەتی رۆشنبیری و راگەیاندنەوە دەردەچێ ، سەرێکی راوەشاندو تێگەیشتم کەلەم بارەیەوە هیچی نەبیستوە .

بیرم کردەوە ، ئەم دەمەتەقێیە بابەتێکی چاکی ریپۆرتاژی رۆژنامەگەرییەو هەلێکی باشە بیروڕای ئەم رۆژنامەنووسەو هاوڕێکەی کە ناوی کاك (محبوب العبدالله)یەو نووسەری رۆژنامەی (السیاسە)ی کوێتیە ، بگەیەنمە خوێنەرانی خۆشەویستی رۆژنامەکەمان ..

لە خاتو (خولە)م پرسی :

● رات بەرامبەر بارو زروفی جەنگو بەهاری وڵاتەکەمان چیە ؟

- جۆری سەربەرزیمانە کە عیراقی برامان لەکاتێکدا شەڕێکی پیرۆز لە پێناوی هێنانەدی مانە رەوداکانی دەکا ، کاتی ئەوەشی هەبێ ئاهەنگ و فیستەڤاڵ بۆ بەهارو جوانی بگێرێ ..

● چی سەرنجی راکێشای لەنمایشەکەدا ؟

- ئەوی سەرنجی راکێشام ئەوەبوو ، لێرە زۆر بایەخ بەمنداڵ دەدەن ، لە هەموو کەژاوەکانی فیستەڤاڵەکەدا منداڵی پاك و خاوێن و جوانکیلەم دەبینی .. کەژاوەی (گوڵزێنەکانم) زۆر بەدڵبوو ، من وا تێ دەگەم لەم وڵاتەدا جەنگ دژی رژێمی کۆنەپەرست و رەشی ئێران بەشێکە لە هەوڵی گشتی بۆ بەشداری کردنی سروشت لە دروست کردنی هەمیشە بەهار ... زۆرم پێخۆش بوو کە بینیم مەسەلەی فەلەستین بەشێکی گەورەی لەم فیستەڤاڵەدا گرتۆتەوە ، من وەکو کچێکی فەلەستینی کە حاڵی حازر لە کوێت دەژیم هەستە بە سەربڵندی دەکرد کاتێ لاوەکانی ئەم شارەم دەبینی لەگەڵ هەڵپەرکێکانیاندا گۆرانیان بۆ فەلەستینی دەوت ...

● ئایا خاتو خولە کوردستانت دیوە ؟

- بەداخەوە تائێستا سەرم لە کوردستان نەداوە ، بەڵام ئەمجارە بێمەوە سەردانی دەکەم ، من لێرە کوردم ناسی بەجل و بەرگو هەڵپەرکێ جوان و پڕ خرۆشەکانیانا .. بۆ ئاگادار بێت دەستەی جل و بەرگی کوردیم کڕیو لە کوێت لەبەری دەکەم و لەو بڕوایەدام کە سەرنجی هاوڕێکان و کەس و کارم رادەکێشن ..

دوایی کاك (محبوب العبدالله) نووسەری رۆژنامەی (السیاسە)ی کوێتی هاتەپێشەوەو ...

● کاکە محبوب بیروڕاتان دەربارەی عیراقی جەنگ و بەهار چیە ؟

- راستییەك هەیە کە نابێ کەس لەبیری بکا ، ئەویش ئەوەیە : عیراق لەماوەی دەساڵی رابوردوودا توانیویەتی سیاسی و ئابوری خۆی چ لەنێوان دەوڵەتانی عەرەبداو یان ئیسلامیدا یان ئەفەریقایی و یان دەوڵەتانی تردا بچەسپێنێ ، ئەمەش هەمووی بەهۆی لێهاتوویی سەرکردایەتی یە سیاسی - یەکەیەوە هاتۆتە کایەوە .

عیراقی جەنگیش ئەوە هەشت مانگە هەر پێشڕەوی دەکەوی و شەڕێکی رەوا دژی رژێمی فارسی رەگەزپەرست دەکا ..

عیراق لەبری هەموو دەوڵەتانی عەرەب شەڕ دەکاو دەیەوێ رایبگەیەنێ کە مافی رەوا بزر نابێ .

سەربازی عیراقی لەجەنگیا دژی رژێمی ئێران ، رایگەیاند کە دلێرەو ئازایەو هەموو درۆو دەلەسەی دەزگا راگەیاندنەکانی دوژمنانی خستە روو ، عیراق بەم شەڕەی پرۆژەی جۆرە پەیوەندییەکی نوێی سەربەرزی دانا لەگەڵ ئێراندا ...

لەهەمان کاتدا عیراق ، عیراقی بەهارو هەمیشە بەهارە ... سیانزەهەم فیستەڤاڵی بەهار لەموسڵ بایەخێکی تایبەتی هەبەو ، بگرە رەنگ و رووەکی تایبەتیشی هەیە ، چونکە لەسەردەمی قادسیە صدامدا ساز دەکرێ کە هاوسەنگی تەرازووەکانی ناوچەی عەرەبی بەجارێ گۆڕیو ، رایگەیاند کە عیراق دەوری مێژوویی و شارستانی گەورەی خۆی هەیەو ....عیراقی جەنگ، عیراقی بەهاریشە .

● ئایا سەرتان لە کوردستانی عیراق داوەو یان ئاگاداریەکتان دەربارەی هونەرو ئەدەبی کوردی هەیە ؟ ئەوە رۆژەی کە بڕیاری ئۆتۆنۆمی کوردستان بڵاو کرایەوە من لە عیراق بووم و لەو رۆژەوە ئیتر ئاگاداری هەنگاوەکانی جێبەجێ کردنی ئۆتۆنۆمی هەم لە ساڵانی رابوردوودا هەنگاوی چاك و فراوانی لەم بارەیەوە نراوە .

دەربارەی هونەرە میللیەکانی کوردیش ، لە تەلەفزیۆن و ئاهەنگ و فیستەڤاڵەکانی عیراقدا زۆرم لێدیون ، لە هونەری کوردیدا رەسەنایەتێکی تەواو دەبینم و دەربڕی کەلەپوورو کەسایەتی و مێژووی کوردە . هونەرە فولکلۆریەکانی کورد کە تیپی نەتەوەیی هونەرە میللیەکانی عیراق شانبەشانی هونەرە فولکلۆریەکانی عەرەب پێشکەشی کرد ، وەکو هونەرێکی زیندوو خۆی نواندو وێنەیەکی جوانی خووڕەوشت و هەڵسوکەوتی نەتەوەی کوردی برامانی پیشاندا .

خولە النزال : ئەم جارە بێمەوە سەرلە کوردستان دەدەم

محبوب العبدالله : ئۆتۆنۆمی بۆ کوردستانی عیراق تاقی کردنەوەیەکی سیاسی سەرکەوتوانەیە

نووسینگەی سلێمانی و خزمەتی ئیشی دەماوەزێتیان

زۆر دەزگاو دایەرەو دامەزراوەی تایبەتی خراونەتە کارو بە نیازی خزمەتکردنی جەماوەرو لە کاری بەردەوامی خۆیاندان و لە هەموو شارەکانی وڵاتدا ئەمڕۆ دایەرانە هەن و لە خزمەتی جەماوەردان .

لە شاری سلێمانیدا گەلێ دایەرەی لەو جۆرانە کەوتوونەتە کارو یەکێك لەو دایەرە گرنگانە (نووسینگەی ئیشی سلێمانی)یە کە بەردەوام لە خزمەتی جەماوەردایەو ، ئیشوکاریان هەمووی هەر خزمەتکاری و بەدیهێنانی پاشەرۆژی گەشە بۆ خەڵکی ناوچەکە و ئێمەش بۆ زیاتر شارەزا بوون لە ئیشوکاریان کە لەم رۆژانەدا خەڵکی رێگایان زۆر تێی ئەکەوێ سەردانێکی رۆژنامە نووسیمان کردە ئەو دایەرەیەو ئەم گفتوگۆیەمان لەگەڵدا کردن .

● **سەرەتا کاك نەوزاد رەئووف سەڕراف بەرێوەبەری ئەو نووسینگەیە دەربارەی گرنگترین ئیشوکاریان وتی :-**

× ئیشوکاری ئێمە وەك پلان و پرۆگرام دوو جۆرە ، یەکەمیان بەشی پشکنین ، کە ئیشوکاری ئەم بەشە بریتییە لە چاودێری کردنی چۆنیەتی جێبەجێ کردنی یاسای ئیش کردنی ژمارە (١٥١)ی ساڵی ١٩٧٠ ، لە هەموو دایەرەو کارگەو دامەزراوە رەسمیەکاندا لەگەڵ بەشی تایبەتیداو ئامانجی بەدیهێنانی خۆشگوزەرانی باری ژیانی کرێکارە هەر ئەو لیژنانە کە نوێنەری ئێمەو کرێکاران و نەقابەی تایبەتی دایەرەکان .

مافی کرێکارەکان لە توشبوونی نەخۆشی و بریندار کاتی ئیش کردن وەرئەگرن و لە دادگادا نوێنەرایەتی کرێکار ئەکەن . دووەمیان ئیش پێ کردن (تشغیل) واتە ئیش دۆزینەوە بۆ بێ ئیشەکان ، ئەم ئیشەمان ئێستا زۆر گرنگەو هیچ دایەرەیەك ناتوانێ کرێکار دابمەزرێنی بە ئاگاداری و رازی بوونی ئێمە نەبێ کە ئەویش مەرجی تایبەتی هەیە ، وەکو بێ ئیشەکان بێنەدایەرەی ئێمەو دەفتەری نفوس و شهادەی جنسیەی عیراقی و دەفتەری خزمەتی سەربازی و ئەگەر نەخوێندەوار بێت بروانامەی نەهێشتنی نەخوێندەواری بهێنێ و ئیترناونوس ئەکرێ و سەرەی خۆی وەرئەگرێ و

بڕوانە ل : ٧

خادمی شاعیر لە کۆڕێکی دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی دا

(دەزگای رۆشنبیری و بڵاوکردنەوەی کوردی لە ئێوارەی رۆژی ٣٠ - ٤ - ٩٨١ لە شاری هەولێر کۆڕێکی بۆ مامۆستا کەریم شارەزا - سەرۆکی یەکێتی نووسەرانی کورد لقی هەولێر رێکخست ، کە دەربارەی خادیمی شاعیر بدوێ .

لە کۆڕەکەدا بێجگە لە بەرێز بەرێوەبەری گشتی دەزگا مامۆستا اسماعیل رەسول ، ژمارەیەك لە نووسەرو رۆشنبیری و ئەدەب دۆستانی ئامادەبوون .)

● باسەکەی مامۆستا شارەزا کەلە کۆڕەکەدا خوێنرایەوەو گفتوگۆی لەسەر کرا دوو لایەنی گرتبووەوە ، یەکەمیان بریتی بوو لە لێکۆڵینەوەیەك دەربارەی شیعرو ژیانی (خادیم) کە ناونیشانی (خادم ، شاعیری عیشق)ی بەخۆوە گرتبوو ، دووەمیشیان دەربارەی چاپەکەی بەشی یەکەمی دیوانی خادیم بوو کە کاك جەمال محەمەد ئەمین ئامادەی کردووەو بەم دوایییە لەسەر ئەرکی دەزگای رۆشنبیری و بڵاو کردنەوەی کوردی چاپکراوە . لایەنی دووەمیش لە ژێر ناونیشانی (دیوانی خادیم لە تەرازووی رەخنەدا بوو .

● مامۆستا کەریم باسەکەی بە نوێشکێك دەربارەی لێکۆڵینەوەی شیعردوە پێشکەش کردو ئنجا هاتە سەر ناساندنی شاعیرو وتی : خادیم نازناوی شیعریی (حاجی میرزا عەبدوڵڵای کوڕی حاجی محەمەدی کوڕی مەولود چاو رەشی کۆیە) یەو لە ساڵی ١٨٩٥ ی زایینیدا لە شاری کۆیەدا چاوی ژیانی هەڵێناوە ..

دوای ئەوە هاتە سەر چۆنیەتی خوێندن و زیرەکی و وریایی شاعیرو باسکردنی سەرگوزشتەی ژیانی و لە سەر ئەو رایەبوو کە (خادیم) لە سەرەتای ژیان و ئاشنای شیعرەکانی حاجی قادری ئەمر بووەو کاریان کردۆتە سەری و بەرەو مەیدانی شیعرو ئەدەبیاتی کوردیان بردووە ، وەك لەم نموونانەی خوارەوەشدا هەستیان پێ دەکەین ..

لەم بارەیەوە کۆمەڵێك نموونەی هێنانەوەو باسی کردن ، لەوانە ئەم بەیتەی خوارەوە :

شەوێ دانیشتبووم ، بێ یارو ئەحباب و هەمو هەمدەم لە کولبەی حوزنەوە دەستم بەسەر زانۆیی دەردو غەم ..

مامۆستا کەریم ئەم شیعرەی گەڕاندەوە سەر قەسیدەکەی حاجی قادر کە لە ئەستەمبۆڵەوە بۆ حاجی عەبدوڵڵای هاوڕێی ناردووە لە کۆیەو دەڵێ :

شەوێ دانیشتبووم بێ شەمعو مصباح ئەتۆی هێناوە یادم کاکە فەتاح .

وە وتی : کە خادیم لەدوای ئەوەی سەرمەشقی شیعر دانان لە حاجی قادر وەردەگرێ ، روو دەکاتە نالی و لێرەوە فێری هونەری شیعرو وردەکاریەکانی روانبێژی دەبێ و گەلێك جاریش زیاتر خۆی لە (سالم) نزیك دەکاتەوە ، دوا جاریش روو دەکاتە گیانی شیعرەکانی (مەحوی) و لەو گۆشەیەوە خۆی داوێتە ناو دونیایکی خراپەرستی و سۆفیەتی یەوە .

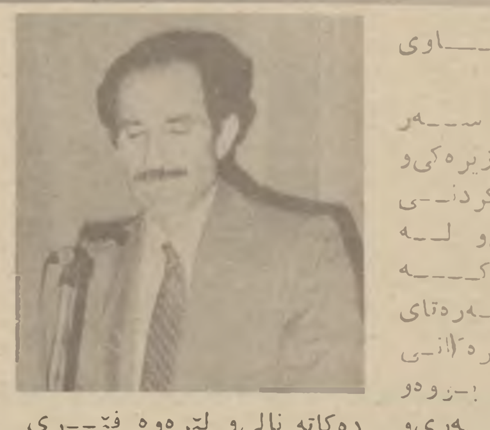

پاشان هاتەسەر باسی عیشق و عاشقیی خادیم و لەم بارەیەشەوە گەلێك نموونەی هێنانەوەو قسەی لەسەر کردن .

● مامۆستا کەریم لەسەر ئەو رایەبوو کە خادیم هەوڵی نوێ کردنەوەی داوەو ویستوویەتی جۆرە داهێنانێك بخاتە ناو شیعری کلاسیکی کوردییەوە ، بەڵام لە هەمان کاتیشدا وتی : کە ئێمە ناتوانین دەنگێکی تایبەت بەخۆی (واتە بە خادیم) بۆ تۆمار بکەین ! ، ئەمەیشی گەڕاندەوە بۆ ئەوەی کە دەنگی شیعری شاعیر دەنگدانەوەی هەردوو کەڵە شاعیرە کلاسیکیەکەی کورد بووە (مەبەست لە حەزرەتی نالی و مەحوی یە) .

بەم جۆرە لەسەری رۆیی تاکو هاتە سەر باسی دیوانە چاپکراوەکەی خۆی و لەو بڕوایەشدا بوو کە کاك جەمال محەمەد ئەمین لە ئامادە کردنیدا دوچاری گەلێك هەڵە بووەو گەلێکیشی بە سەرداتێ پەڕیون کەلە نرخ و بایەخی چاپکردنی دیوانەکەی کەم کردۆتەوە . ئەمەش ئەگەر لە چاو ئەو لێکۆڵینەوە بەپێنرانەوە تەماشایان بکەین کە دەربارەی (نالی)و (مەحوی) و (وەفایی)و (مەلای جزیری) دا ئەنجام دراون .

ئنجا هات بەکەیەکە دەستنیشانی هەڵەو کەلێنەکانی دیوانەکەی کرد . لە هەمان کاتیشدا ماوەیەك لەسەر مەسەلەی رێنووس رۆیی و باسی دەیان گۆرانکاری کرد کە بوونەتە هۆی شێواندنی دەقی شیعرەکان و بە ئاشکرا دیارن گەلێك نموونەشی لەم بارەیەوە هێنایەوە .. بەم جۆرە هات تا گەیشتە سەر ئەو رایەی کە خادیم شاعیرێکی کلاسیکی کورد بووەو لە ریزی بێخودو زیوەرو عەلی کەمال باپیر ئاغاوە دادەندرێ و ئەگەر (وەکو وتی) : ئەم دیوانەی بەبێ هەڵەو شێواندن کەوتیایە بەردەستی ئەدیب و رەخنە گران (!!!)

دوای تەواو بوونی باسەکەی مامۆستا کەریم گەلێك لە ئامادەبووان ، گفتوگۆیان لەسەر باسەکەی کردو بیروڕای خۆیان دەربڕی . . لەوانە مامۆستا (عبدالموجود طە) کە قسەی لەسەر کۆمەڵێك بیروڕای لێوەشاوە کرد هەروەها مامۆستایان دکتۆر نافیع ئاکرەیی و ئەحمەد رەسول پشدەری و ئازاد جندیانی و یوسف دەرگەلەیی و ممتاز حەیدەری .

دواجار بەرێز بەرێوەبەری گشتی ، سوپاسی مامۆستا کەریم و ئامادەبووانی کرد کە لەم کۆڕەدا بەشدار بوون و ئەوەشیی روون کردەوە کە دەزگای رۆشنبیری و بڵاو کردنەوەی کوردی لە باڵ بایەخدانی بە چاپکردن و بڵاو کردنەوەی بەرهەمی نووسەرو رۆشنبیرانمان لە چیرۆك و شیعرو شانۆو .. تاد ، گرینگی بە بڵاو کردنەوەو چاپکردنی کەلەپوری ئەدەبی و رۆشنبیری کوردیمان دەدا . .

شایانی باسە کە کۆڕەکە دوو سەعاتی زیاتر خایاند .

● نەژاد ●
نووسینگەی هەولێر

Institut Kurde de Paris

« ئەدەب و رۆشنبیری »

ووتەی ئەم جارە

بێ با کاربکەین .. بێ با باسکی هەڵمەتـــــی لێ هەڵبکەین ..

دێر دێر ، بەند بەنـــد بەرنامەی کاری سەر کاغەزمان کە بە ئاواتێکی گـــەورەوەدامان ڕشتوون یەکە یەکـــە ژیانیان وەبەربهێنین و لـــە مەیدانی کاردا جێبەجێیان بکەین .

ئیتر کە کاریش بکەین ، نابێ چاوەڕوانی ئەوە بین کە دەبێ لە سەدا سەد هەموو جوولەو پەلکوتانێکمان لـــە خولگەی خۆیدا بخولێتەوەو ئەنجامێکی بێ گرێ و گەردمان دەست بکەوێ ، ئەمە لـــە کاتێکـــدا کـــە هەمـــوو پێداویستی‌یەکانی کار بـــە چاکی ئامادەکراوبن .. ئەی ئەگەر لە هەل و مەرجێکـــی (تایبەتی)دا کار بکەیـــن دەبێ چی بکەین ؟ بـــە لای منەوە دەبـــێ لەگـــەڵ چاوپۆشیدا لە هەندێ وردە کەندو کۆسپ ، بە گیانێکی داهێنەرانە کەڵك لە هـــەموو توانایەکی بەردەمـــــان وەرگرین و شان بە شانـــی یەك بۆ خزمەتی ئـــەدەب و رۆشنبیری نەتەوەکـــەمان ئەوپەڕی رەنج و تێکۆشـــان بەخت بکەین .

دەزگای رۆشـــنبیری و بڵاوکردنـــەوەی کـــوردی لـــە ســـەر ئەو پەیڕەوە ، سەر گەرمی بەجێهێنانـــی بەرنامەی کاری خۆیەتـــی کە لە پلانی سالـــی ١٩٨١دا چەسپاندوویەتی ، یەکێـــك لەو کردەوانـــە دیـــداری شیعری کلاسیکی بوو لـــە سلێمانـــی کە بـــە بـــێ خۆهەڵنـــــان دەڵێیـــن کردەوەیەکی پەسندو بەکەڵك بوو بەو هیوایە ببێتـــــە سەرەتایەکی باشی کـــارو کردەوەی وەکو ئەمەو لەمەچاکتر .

بەو بۆنەیەوە دەزگاکەمان هەمـــوو رەخنەو تێبینی‌یەکی بەکەڵك بە سنگێکی فراوان و لەگـــەڵ سوپاســــەوە وەردەگرێت و بە هیــــوای ئەوەیە باری رەخنـــەکانیان روو لـــە لایەنە ســــاردوسڕەکان نەکات ، بەڵکـــو بە ئامانجی گوڕ پێــــدان و بە گەڕخستنی زیاتــــری جووڵانەوەکە هاوکاریمـــــان بکەن و ئاستی کارەکــــە بەرزتر بکەینەوە .

هەر بەو تەمایەی کــــەلە بیروڕای نووســــەران و رۆشنبیران بگەین و بزانین باری سەنجیان چۆنــــە بەرامبەر دیدارەکــــــە ، نوێنەرانی « هاوکاری » ڕای چەند برایەکیان پرســــی کەوا لە شوێنێکی تردا بڵاو دەکرێتەوە ، ئێمە لـــەبەر ئەوە دڵنیاین کە دەزگاکــــە ئەرکی سەر شانی خـــۆی چی بووە بۆ ئەم دیـــــدارە هەمووی بەجێ هێناوە بۆیە هەر ناتەواوی‌یەك ئـــەگەر هەبێت لێپرسراوی‌یەکەی لە ئەستۆی ئەودا نی‌یە .

بەتایبەتـــی دەربـــارەی خۆئامادەکردن و باســـەکان و شوێن و کات و شتی تر ..

لە کاتێکدا کە سوپاسی ئەو رۆژنامەو ئەو بـــــرا نووسەرانە دەکەین کە لـــە دیدارەکە دواون و بـــاری سەرنجی خۆیان دڵسۆزانـــە خستوەتە ڕوو .. دەڵێین .. هەرچۆنێك بێـــت . شادمانی‌ی ئێمە لەوەدایـــە کە ڕای خەڵکەکە لە ســـەر ئەوە یەك دەگرێتەوە کـــە دیدارەکە کردەوەیەکـــی پەسندو بەکەڵك بوو ، بـــۆ ئێمەش و بۆ هەمووان ئـــەو بانگەوازەی لێ دەرچوو کـــە دەڵێ :

بێ با کاربکەین .. بێ با باسکی هەڵمـــەتـــی لێ هەڵبکەین ..

تۆڵـــەی هـــەمنگوای لـــە پاڵـــەوانی رۆمانـــەکانی بووبێـــت

زادوق آدم

کردویەتی بەکوردی

بەشی دووەم

لە هەمان کاتیشـــدا نووسەر ئاشکرا پێویستـــی بە شتێکە بۆ شـــەوەی برینەکان بەیەك ببەستێتەوە ، بۆ ئەمەیش لە ناخـــی هەمنگوای خۆیـــدا کەسایەتی‌یەك هەیە ئـــەم کارەی لە ئەستۆی گرتووە . ئەم کەسایەتی‌یە هەمنگوای نی‌یە ، کە شاراوەیە یاخود خۆی گۆڕیوە . لەڕاستیدا لەوانەیە لە پاڵەوانەکە خۆی جیابکرێتەوە ، چونکـــە دەوری هـــاوسەنگی‌ی لە کەم و کوڕیەکانـــی پاڵەوانەوە دەگێڕێت و ، لـــە دواییشدا هەڵوێستەکانـــی ڕاستدەکاتەوە . ئـــەم جۆرە کەسایەتی‌یە هەمیشـــە بە ناوی (پاڵەوانی رەمزی) ناوی دەبەین ، لەبەر ئەوەی کە بەبێ جیاکردنەوە لـــە دنیایەکـــی پـــڕ لـــە توندو تیـــژی و ئـــازارەو کوێرەوەریدا دەوری پاڵەوانە کە دەگێڕێت . ئەم پاڵەوانە (رەمزیە)ش گەلێـــك بیروباوەڕی شەرەفمەندی و زیرەکی و سەبووریمان دەخاتە پێش چـــاو و پێشکەشمان ــ دەکات ، هـــەر ئـــەم خوورەوشتانەیشە کە مرۆڤ دەکاتە مـــرۆڤ و ، لـــە هەڵسوراندنی کاروبـــاری ژیانی لەو جەنگە دوڕاوەدا کە پێی دەڵێـــن ژیـــان یارمەتی‌دەدات .

ئەم مرۆڤـــەیش بـــۆ یەکـــەمجار لە کورتـــە چیرۆکەکانی هەمنـــگوای‌دا وەدیاردەکەوێت ، ئەوەتانی لە چیرۆکی (پەنجا هەزاردا) جاکی بۆکس‌وەشێنە ، کـــە توانی لە دوای ئەرکێکـــی لە ئەندازە بەدەری مرۆڤانە ، ئەو یاریە بدۆڕێنێت کـــە بەڵێنی‌دابوو بدوڕێنێت و لـــە گەلێك چیروکی تردا وەکـــو (ئـــەو پاڵـــەوانـــەی نابەزێت ، ژیانێکـــــی ئاسوودەیـــی و کـــورت ، قومارچی و رەبەن و رادیۆ) .. لەم چیرۆکەی دوایـــــدا (کاتیانۆی) قومارچـــــی دوو گوللەی بەرکـــەوتووەو بە هیچ جۆرێـــك ئـــەوە دەرناخات کە ئازاری هەیە .

چاکترین کەسایەتی بـــۆ ئەم پاڵەوانە رەمزیەشـــ ، لە تازەترین رۆمانـــــی هەمنگـــوای‌دا پیـــرە (سانتیاگۆ)یە لە رۆمانـــی (پیرەمێردەکـــــەو زەریا)دا . گرنگتریـــــن شتیشـــــ کـــە دەربارەی پیرەمێردەکە بووترێت ئـــەو رەفتارە پاکەو زیرەکی‌یە لە ئەندازە بەدەرەو سەبووری‌یە بێ سنوورەیە کە دەینوێنێت ، کاتێك کە ئەو ماسی‌یـــــە گرتوویەتی نەهەنگەکان لێی دەسێننەوە . ئەمەش هەمیشە رەنگدانەوەی ئەو پەیمانەیـــە کە پاڵەوانی رەمزی پێـــوەی دەناسرێت و ، ئەویشــــ ژیانە . راســـــتە تـــۆ ئەدۆڕێیت و تێدەکەویـــت ، بەڵام گرنك ئەوەیە لەکاتـــی تەنگانەو لەناوچوونـــــــدا بەرگەبکریت .

ئەو سێ کێشانەی کە تا ئێستا خراونەتـــە ڕوو ! برین و لە کۆمەڵ دابـــڕان و رەمز) ، ئەو بابەتانەن کـــە هەمنگوای لە شـــــاکارە ئەدەبی‌یەکانـــی و لـــــە دەرەوەیشدا ــ لەگەڵیشیانەوە کورتە چیرۆکەکانی‌ــ لێیانەوە دەدوێت . شاکارەکانـــی هەمنگوای بریتین لە شەشـــ رۆمان و رۆمانێکـــــــی گاڵتەجاری و کتێبێـــــك دەربارەی نێچیروانــــی و یەکێك دەربارەی زۆرانبازی کەڵەگاو ، لەگەڵ شانۆیەك .

ئەگەر سەرنجێکی ئـــەو پەیوەندی‌یە بدەین کە لـــە نێـــوان هەمنگـــوای و پاڵەوانەکانیدا هـــەیـــە ، دەبینین پەیوەندی‌یەکـــی دۆستانەیە ، بەڵام ئـــەو رەشبینیەی کە لـــە هەردوو رۆمانەکەی (دەست لـــە چەك هەڵگرتن و جارێکی تـــر رۆژهەڵدێت) دەکەوێتـــە بەرچاومان ، شتێکـــی سەیر نی‌یە کە هەمنگوای بتوانێت پاڵەوانەکەی خۆی لەو دوو رۆمانەیدا کەراستەوخۆ لـــە دوای ئەوانەی لەژێـــــر ناونیشانی (مردنـــی دوای نیوەڕۆو تەپولکە سەوزەکانی ئەفەریقیا) نووســـیـــەوە بدۆزێتەوە ، لێرەدا بەبـــێ هیچ پێچ و پەنایەك پاڵەوانەکە خۆیەتی . رۆمانی یەکـــەم ، مردنی دوای نیوەڕۆ باســـی زۆرانبازی (کەڵەگایـــــان) دەکات و ، نووسەر شتێکـــی زۆر لەبارەیەوە دەزانێـــت ، دووەمیشیان ، تەپولکـــــە سەوزەکانی ئەفەریقیایە کـــە دەربارەی نێچیروانـــــی‌یە ، دیسانەوە لەبارەی ئەمیشەوە هەمنگوای شارەزاییەکـــــی زۆر هەیە .

رۆمانەکان هەردووکیان باسی مەرگ دەکەن ، کە هەمنگوای وەکو خۆی ددانی پێـــوەناوە بۆ ماوەیەکی دوورو درێـــژ باشترین نوێنەری بوو . .

لەو دوورۆمانەدا جـــۆرە هیستریایەك هەیـــە وەك بڵێی بە زۆرە ملێ کـــردن لە نووسەرەوە نووســـراوـ نەتەوە . بۆ سەلماندنـــی ئەو بۆچوونەیش دەبینیـــن ئەوەی زۆرانبازی کەڵەگایان دەکات نموونەی هـــەرە گەورەی پاڵەوانی رەمزیە .

ئەو رووداوەی کە زۆر بەزەقی لەو دوو رۆمانـــەدا دیارە .. وێنەی مرۆڤەکەیە کە خۆی کـــردووە بە دوو بەشەوە ، لە دوای ئـــەوەی بە تەنیا ئاشتی لـــەگـــەڵ دوژمندا دەبەستێـــت و لەرەگ و ریشەی خـــۆی دادەبڕێت . لێرەدا بـــە تەواوەتی هەســـت بـــەوە دەکەیت کە پاڵەوانەکـــە پێویستی بە رەگی تـــازە هەیە ، یاخود ئەوەیـــە دەبێت سەر لە نوێ بناغەی رەگەکۆنەکانی دابمەزرێنێت ، ئەگەر نیازی هەبوو رۆمانی نوێ بنووسێت .

لەڕاستیدا ئەم کردەوەیە کارێکی قورس و پڕ لـــە ئێش و ئازاربوو . لـــە کتێبەکەی سالی ١٩٣٧دا کە بەناونیشانی (دەوڵەمەندبیت یان دەسکورت) دەرچووە . هەمنگوای روو لەم ڕاستی‌یە وەردەچەرخێنێت . ئـــەم رۆمانـــەی نووســـەر بەرۆمانێکی چاکی رۆمـــان نووسێك کە وەك هەمنگوای ناوبانگی هەبووە لەقەڵـــەم نادرێت . بەڵام ئەوەمـــان بۆ دەردەخات کە چـــۆن پێش ئەوەی دەست لـــە نووسین هەڵبگرێت فێـــری پیشەیەکی تر دەبێت .

هەروەکو جارانی پێشوو ، لە رۆمانەکانـــی ئـــەم دواییەیشدا حاڵ هەروایە ، ئەوەتانێ دیسان پاڵەوانـــی رەمزی بەرچاودەکەوێـــت و لێرەدا بە (هاری مۆرگان) ناو دەبرێت . ئەم رۆمانـــە چیرۆکی پیاوێکمان بـــۆ دەگێڕێـــــت کـــە ناچارکـــراوە رێگایەکـــی چەوت و نادروست بگرێتـــە بەر ، چونکـــە لە رێـــگای کارێکی شەریفانەوە ناتوانێت ژن و منداڵەکانی بژێنێت . لە دواییدا لە رێگای یاســـا لادەدات لە پاشانیشــــــ دەکوژرێت ، بەڵام پێشـــ کوشتنی هەمان دەرســـ فێردەبێت کە هەمنگـــوای فێری بووبوو :

مرۆڤ تاکو تەنیاو لـــە ژیاندا هیچ هەڵێکی نی‌یە .

هەروەها وا دەردەکەوێت کە شەڕی براکوژی لـــە ئەسپانیادا سەرنجـــــی هەمنگوای راکێشابوو . . بۆیە دەبینین بە شێوەیەکی رەسمیانە خـــۆی پێـــوە خەریك‌کردووەو لایـــەنی بنەماڵەی مەلیك دەگرێت . . شاکارەکەی ئەو سەردەمەیش واتە ساڵی ١٩٣٨ شانۆیەکی درێژە بە ناونیشانی (تابووری پێنجەم)و لە روانگەی ئـــەو شانۆیەدا بە شان و باڵـــی ئەو جەنگاوەرانە هەڵدەدات کـــە پـــەیوەنـــدی و دۆستایەتیەکی پتـــەوی لەگەڵیاندا هەبوو .. ئـــەم شانۆیە بەوە ناوبانگـــی دەرکردووە کە ووتووێـــژی پاڵەوانەکانی گەیشتۆتـــە ئـــەو پەڕی داهێنـــان و جاروباریش دیمەنێکـــی دزی‌کردن تێدا دەردەکەوێت کە دزو پۆلیس هەردووکیان تێدا بەشدارن ، بـــەڵام پاڵەوانی هەمنگوای کە ئـــەم جارە بە فیلیب ناو دەبرێت ، رەنگە بە ئاسانی بناسرێت .. چونکە هێشتا لە ژێـــر باری خەیاڵ و شەونخوونی‌دا دەژێت .

شاکاری تری رۆمانـــی هەمنگوای دوا بـــە دوای شانۆیەکە .. رۆمانـــی (زەنگەکان بۆ کێ لـــێ دەدرێن)ە . لێرەدا زەنگ ئیشارەتە بۆ تابووت . ئەم رۆمانـــە گێـــڕەوەی فیکرەکەیەتی و چارەسەری ژیانی سێ رۆژەی پاڵەوانی هەمنگوای دەکات کە حالـــی حازر (رۆبەرت گۆردان)ی ناوە . ئەمە پیاوێکـــی ئەمەریکی‌یە لە شـــەری براکوژی ئەسپانیادا وەکو چلکاوخۆر دەجەنگێت و بۆ ئەوە نێراوە کە خـــۆی بگەیەنێتە دەستەیەك لـــە جەنگاوەرانی مەلیك لـــە شاری سیفوفیادا بـــۆ رووخاندنی پردێکـــی ستراتیژی کە رێگـــ... لەبەردەم چوونەپێشـــەوەی کۆمەڵەی مەلیـــك تەختـــدەکات . ئـــەم جەنگاوەرە ئەمەریکی‌یە سێ رۆژو سێ شەوی رەبـــەق لە ئەشکەوتێکدا لەگـــەڵ جەنگاوەراندا بەســـەردەبات و چاوەڕوانی مردنی خۆیەتی . لەدواییدا دەکەوێتـــە داوی خۆشەویستی کچـــی پارێزگاری شارەکە کە لـــە دەست کۆمارەویستـــەکان دابووو ، بە دەستـــی کەتایبەکانی شارەکە هاتبووە کوشتن و لەهەمان کاتیشـــدا ئابرووی کچـــەکەیانیـــان تکاندبوو . لە یەکەم جاردا گۆردان وای بۆ دەچێـــت کە گوایە هێرشەکەیـــــان تووشی شکەستە هاتـــووە ، بەڵام لەدوا چرکەیـــــدا ژەنەراڵەکان فریای دەکەون و هێرشەکە سەردەکەوێت . لە کۆتاییدا پردەکـــــە دەرووخێندرێت ، بـــەڵام لە کاتی گەڕانەوەیان بـــۆ بنکەکەیان بریندارەدەبێت . لەوێ بەتەنیا جێی‌دێڵـــن و گیانی دەردەچێت . بـــەڵام فێری چونیەتی خۆبەخـــت‌ـ کردن دەبێت و ، لێرەدا بـــێ ئەوەی هەســـت بە تاڵـــی و ناخۆشی بکەیت رۆمانەکـــە کۆتایی دێت .

رۆمانی (زەنگەکان بـــۆ کێ لێ‌دەدرێن) لەخەوشـــ و کەم و کوڕی بە دەرنی‌یە . هەرچەندەیش کە چیرۆکـــی دڵداری لە رۆمانەکـــەدا ، هەندێـــك لە ســـۆزو میهرەبانی‌یەوە دوورە ، بەڵام چیرۆکێکی تەواو میسالی و رۆمانسی‌یە . هەروەهـــا گەلێك پەرەگراف هەیە کە گۆردانی پاڵەوان بە برینداری تێدا دیارەو دانەر هەندێـــك لە رووداوەکانی پێشـــووی خۆی پیشانمان‌دەدات تـــا وەکو هۆی بریندار‌بوونەکەی روون‌بـــکات .. لێـــرەدا دووکەس دەبینین کە وای بۆ دەچن کە پاڵەوانەکـــە لەوە بچووکترو کـــەم تاقیکردنەوەیە کە بەو هەموو تاقیکردنەوانەدا تێپەڕبێت کە بۆیانی باسکـــردووە . بەڵام گۆردان زۆر شـــت فێربوو ، ئەویش ئەوەیـــە کە زانی چۆن بژێـــت و ، چۆن کاروباری خـــۆی جێ‌بەجێ‌دەکات لە کاتێـــدا کە بریندارە . ئەو دەمرێت ، بەڵام لە دوای راپەڕاندنـــی ئەو ئەرکەی کە پـــێی سپێرابووو مردنەکەیشـــی جۆرە خۆشی‌یەك بـــە ژمارەیەك لە خوێندەواران بەخشی ، چونکە ئەیتوانـــی عەقڵی خۆی بخاتـــە کـــار بۆ کارکردن ! لەبەر ئـــەوە ژیان ئەوە دەهێنێت کـــە مرۆڤ لە پێناویدا خـــۆی بەخت‌بکات .

ئـــەو وەستـــایی و شارەزاییەی کە هەمنگوای لە نووسینی ئـــەم رۆمانـــەدا بەکار هێناوە ، ئەوەی دەرخست کە هێشتا بەهرەکـــەی ساغەو لەو پـــــەڕی داهێناندایە . چونکە هیـــچ کتێبێك لە کتێبەکانـــی هەمنگوای نەیتوانیوە کـــە ژیانی هەستکردن ، یـــان هەستکردن بە داڕشتنـــی رۆمان .. یان پاڵەوانـــی زیندووی مام ناونجـــی .. یان دەباڵوگـــی پڕ لـــە چالاکی و زیندوویی پێشکەش بکات ، کە لە وەی لـــەو کتێبەدا هاتووە دەوڵەمەندتربێت . لە دوای وەدی‌ـ هێنانی ئەم سەرکەوتنە . . هەمنگوای بە قۆناغێکـــی بێدەنگی دەساڵیدا تێپەڕبوو ، هـــۆی ئەمـــەیشـــ لەبەر وەستانی چالاکـــی ئەدەبی بوو لە سەردەمـــی جەنگی دووەمی جیهانیدا .

کاتێکیش کە لە ســـالی ١٩٥٠دا پـــەردەی ئـــەو بێدەنگی‌یەی دڕاندو رۆمانـــی

بڕوانە ل : ٧

چیرۆکا شاعرێ مـــەزن پوریس پاسترناك یێ کـــو مەزنترین خەلات ل جیهانـــی (خەلاتا نۆبلێ) ستانـــدی و زڤراندێ .. !!

تۆرەڤانێت جیهانی :

پوریس پاسترناك

نڤیسینا : ی : لیونز

د. بەدرخان سندی کریە کوردی

ل رۆژا ٢٣ زمەها چریا پێشنی ژسالا ١٩٥٨ ێ شاعر و چیرۆك نڤیسێ رۆسـی یێ مەزن پوریس پاسترناك خەلاتا نۆبلێ ل تۆرەڤانـــی یێ وەرگرت ، ئەڤـــە ب هەلبۆنا چیرۆکا وێ بـــی چیرۆکا (دکتور زیڤاکۆ)وی هینگێ بروسکەك شانـــد و خۆشیا دلێ خو و سوپاسیا خو نیشا وان کـــەســا دا ئەوێت بریارا دانا ڤێ خەلاتێ دابین .. و ژهەمی وەلاتێت جیهانێ پیرۆزبایی بو هاتـــن ژبلێ وەلاتەکی بتنێ ئـــەوژی وەلاتێ وێ بی .. رۆسیا .. پاسترناك دڤێ دەلیڤـــێ دا پەسنێ خوشیا خو ب ڤـــێ خەلاتێ دکـــت دبێـــژت خوشیەکا ... بی ! ! براستی گازنـــدەکا دژوار بسەر ڤی شاعری دا هات و کەتە بەر مەهولێت تیـــژ و دژواریێت خەلکێ رۆســـیا ژبەر وەرگرتنا خەلاتـــێ لەوژی پشتی چەند رۆژەکا ژ پەسندکرنا وی بـــو وەرگرتنا خەلاتێ نامەیـــەك نڤیسی و تێدا دیارکر کـــو وی یێ خوشە خەلاتـــێ بزڤرینت و نۆشـــتا وی دیارکری ئەوبی کو کۆمەلێ پێ نەخوشە .

براستی ل سالا ١٩٥٣ێ نازی یا ژێ خورتـــی ل نڤیسڤانێ ئەلمانی کارل ڤون ئوستیزکی کرن داکو خەلاتا نۆبل یا ئاشتی یێ بزڤرینت ئانکو دوجارا دو نڤیســـڤان ل ئوروپا نەچـــار بینـــە خەلاتا نوبل بزڤرینـــن ، جارەکی برێکا ل ئەلمانیـــا و جارەکی برێکا روسیا .

لڤێرێ پێڤیایە ئـــەم بزانین کا بوچی دەولـــەت ل روسیایێ پێ خوش نەبیـــە کو ئێك ژنڤیسڤانێـــــت مەزنێت رۆسیا ڤێ خەلاتـــا بەرکەتی وەربگرت و بوچـــی کەربێت دەولەتێ ل رۆسیا ژ کۆمیتا نۆبل ل پاریســـێ ئەوا بریارا خەلاتێت نۆبـــل ددت ڤەبی ؟ . براســـتی چیرۆکا زیڤاکۆ بەحســـێ چاخەکـــی ژ مێـــژۆیا رۆسیادکت ، قوناغا ناڤبەرا سالێت ١٩٠٣ — ١٩٤٥ێ ددەمێ خۆدا حوکمەتا رۆسیا چاپ کرنا ڤێ نڤشتێ پەسند نەکر .. هندە مـــرۆڤا ب نهینی دەستنڤیسا ڤـــێ چیرۆکێ خاندن . ئـــەو کەسێت بریارا چاپ کرنـــا کتێبـــا ددن (خبیـــر — شەهرەزا) وان زانی کـــو ئەڤ کتێب گەلەك هێژایـــەو چیرۆکەکا مەزنە بەلێ مللەت نەدزانی کو شاعرێ وانـــا پێنگاڤەکا مەزن ل چیـــرۆك نڤیسینێ دا هاڤێتی‌یـــەو پێنگاڤا وی ژ تخوبـــێ رۆسیا درێژتر بێ .. ئەڤ کتێب ل ئیتالیا هاتـــە چاپ‌کرن وێ کری ئـــەوی باوەر نەدکر کو نڤشتا وی ناهێتە چاپ‌کرن ، پشـــتی دەمەکێ ئەڤ کتێبا حوکمەتێ وەنەکری چاپ ببت بـــی ئێك ژ بەلاڤترین کتێبێـــن دنیایێ ! و کێم کتێب هەنـــە هدگ دوکتور زیڤاکۆ هاتبـــن وەگێڕان دناڤ ئەزمانێـــت — جیهانێ .. براســـتی چیرۆکـــا پاسترنـــاك نڤیسڤانێ ڤێ چیرۆکـــێ هەر ل رۆســـیا بـــی و دەستنڤیسـا ڤێ چیرۆکـــێ دا مرۆڤەکی ئیتالی هاتبی موسکو ، ناڤێ وی سیرگیو دانگلو بی ، ڤی مرۆڤـــی ل نك مرۆڤەکی ل ئیتالیـــا کاردکرو ویژی کتێـــبو چاپ و بەلاڤ دکرن و ناڤـــێ وی جیانگیا فیلتر ینیللـــی بـــی و پاســـترناك ئەڤ کار بتشتەك نەراســـت نەزانی .. دوەختەکـــی دا ڤێ کتێبێ رۆناهی دیت .. و بالیوزخانا رۆسیا ل رۆما نەرازی بۆنا فیلترینیللـــی گۆت : « ئـــەز تشـــتەکی بتنێ دزانم .. دکتور زیڤاکۆ ئێکە ژ هێژاترین چیرۆکێت جیهانێ » .

حوکمەتا رۆسیا بـــزاڤ کر کو دەنگ دانا ڤـــێ چیرۆکێ ل جیهانـــــێ نەگەهتە ناڤ رۆسیا بەلـــێ وەختێ کۆمیتا پاریســـــێ یاخەلاتا نۆبل بریار دایی کو خەلاتا تورەڤانی یێ بـــدن خودانێ ڤێ چیرۆکـــــێ ئیدێ چ ددەستێ حوکمەتـــا رۆسیادا نەماو نەشیا دەنـــگ دانا ڤێ چیرۆکێ و خەلاتـــێ ل جیهانێ ، لناڤ وەلاتـــی ئەڤشیرت ڤێجا گۆت : ئەڤ کتێب بێ دەستوریا مـــە هاتیە بەلاڤ‌کرن و ئـــەم ڤێ ب « کرێت کرنا رۆسیا دزانین » لەو خودانێ ڤـــێ چیرۆکێ خەلات ل خـودانـا زڤراند پشتی کو ئـــەڤ گراسی کرنە بەر .

براستی پشتی کو ئـــەڤ کتێب ب ئەزمانێ ئیتالـــی هاتە چاپکرن و کەتـــــە بازارێ ئەدەبی و هاتـــە وەرگێران بو گەلەك ئـــەزمانا .. ل ئیتالیا چیرۆك نڤیسێ مەزن « ئەلبرتو موراڤیـــا » دبوارا ڤێ کتێبێ دبێـــژت « کتێبەکا بهێزە .. کێـــم کتێب وەك ڤێ کتێبێ دێ هەبن » .

ل رۆژناما « تایمـــز » ل لەندەن سەنگەڤانەکی ئەدەبی دبێژت : ئەڤینی و سپەهیتی و هزر دڤێ چیرۆکێ دا گەشن .. و ئەڤەبەری بریـــارا دایینا خەلاتا نۆبل بـــی . وەختێ کو حوکمەتێ حالـــێ ڤی نڤیسڤانی نەخوش کری ژبەر ڤێ چیرۆکێ هەمـــی ئێکەتی یێت نڤیســـڤانا ل جیهانێ نەرازی بۆنا خـــو بەرامبەر حوکمەتا رۆســـی دیارکرن .

هەروەسا ئەو هوزانڤانێت کو بەری هینگێ خەلاتـــا نۆبل وەرگرتین بزاڤـــا بەرەڤانیا پاســـترناك دکرن ، وەکی بیـــرل بـــك ، برتراندرسل ، فرانســـوا موریاك ، ئەلبیر کامـــۆ و ت.س ئەلیوت .. ئـــەم دبێژن پێدڤی‌یە کو ئـــەم ئاوڕەکی ل ژینا خودانـــێ ڤێ چیرۆکێ بدن ، پشـــتی هنگێ بکورتی ئەمێ بەحسێ چیرۆکێ بخو بکن .

پوریس پاسترناك مرۆڤەکـــی بەژن درێژە ، ب دێـــم و رۆچك چێتر وەك جۆتیارەکی بی نەکو وەك شاعرەکـــی دل نـــازك ، بابـــێ وی نەخشەڤان بی ، دەیکا وی پیانوڤان بی .. پوریـــس پاسترناك حەزدکر ببـــت مازەڤان ــ مۆزیکڤان ــ بەلێ پشتی هنگێ وەك شاعرەکی هات ناسکرن و دیـــوانا وی ئێکێ ل سالا ١٩١٤ ێ هاتە بەلاڤ کرن و ل سالا ١٩١٧ێ وەختێ شۆرشا رۆســـیا شارهایی پاســـترناك وەك شاعرەکی بەرکەتی دەهاتـــە پێش و دلۆکەکا هـــەژی دا بی .

پاســـــترناك چ دژمناتـــی دژێ رژێمـــا کومونستی نەبی . لـــێ نەگەلەك هەڤسازێ ڤـــێ رژیمێ بی ئان وێ ئیدیولوجی یێ ، پشتی دەمـــەکـــی ژ شارهانا شۆرشا رۆســـی هندە مرۆڤێـــن مـــەزن ل شۆرشێ کو پێوەنـــدی ب رەوشەنبیری یێ ڤە هەبین گازند ژێ کرن چونکـــی بگەرمی بەرێ خـــو نەددا شۆرشێ و دلێ خو بێتـــر ژبو هنـــدەك رامـــان و پیڤانێن دی ڤەدکـــر وەك

بڕوانە ل : ٧

Institut kurde de Paris

هێزه پاڵه‌وانه‌کانمان ده‌ستی دلێرانه له هێزه‌کانی دوژمنی دۆڕاو ده‌وه‌شێنن

ڕۆژی ٧-٥-١٩٨١

٧٥ کوژراوو سێ سه‌نگه‌ری پیاده‌و ، یه‌ك تۆپخانه‌و ، حه‌وت ئۆتۆمبیل‌و ، چوار رووانگه‌و ، دوو کۆمه‌ڵ ته‌قه‌مه‌نی‌و ، دوو فڕۆکه‌ی جه‌نگی .

ڕۆژی ٨-٥-١٩٨١

١١٢ کوژراوو ، دوو سه‌نگه‌ری پیاده‌و ، دوو تانك‌و ، یه‌ك نه‌فه‌ربه‌ری زرێلی‌و ، چوار تۆپخانه‌و ، پێنج ئۆتۆمبیل‌و ، یه‌ك بنکه‌ی مووشه‌ك‌و ، دوو رووانگه‌و ، سێ کۆمه‌ڵ ته‌قه‌مه‌نی‌و ، یه‌ك فڕۆکه‌ی جه‌نگی .

ڕۆژی ٩-٥-١٩٨١

٦٤ کوژراوو ، دوو تۆپخانه‌و ، یه‌ك ئۆتۆمبیل‌و ، چوار رووانگه‌و ، چوار کۆمه‌ڵ چه‌ك‌و ته‌قه‌مه‌نی .

ڕۆژی ١٠-٥-١٩٨١

٣٥ کوژراو ، چوار سه‌نگه‌ری پیاده ، یه‌ك تۆپخانه ، یه‌ك ئۆتۆمبیل ، دوو رووانگه ، یه‌ك کۆمه‌ڵ ته‌قه‌مه‌نی .

هه‌روه‌ها هێزه‌کانمان ئۆلاشه‌ی سه‌ربازه کوژراوه‌کانی دوژمنیان له‌ناوچه‌ی سه‌رپێلی زه‌هاودا دۆزیبه‌وه که له جه‌نگی ئه‌م‌دوایی‌دا کوژراون‌و له ناوچه‌که‌دا نێژران .

ڕۆژی ١١-٥-١٩٨١

٨٢ کوژراو ، پێنج سه‌نگه‌ری پیاده‌و ، یه‌ك تانك‌و ، یه‌ك نه‌فه‌ربه‌ری زرێلی‌و ، دوو تۆپخانه‌و ، سێ ئۆتۆمبیل‌و ، رووانگه‌و ، چوار کۆمه‌ڵ ته‌قه‌مه‌نی‌و ، فڕۆکه‌یه‌کی هیلیکۆپته‌ر .

هه‌روه‌ها ده‌وری‌یه‌یه‌کمان له‌ناوچه‌ی سه‌رپێلی زه‌هاو ده‌کوژراوی دوژمنیان دۆزیوه‌ته‌وه له‌جه‌نگی ئه‌م‌دوایی‌یه‌دا کوژراون‌و له هه‌مان ناوچه‌دا ناشتوویانن .

ڕۆژی ١٢-٥-١٩٨١

١١٤ کوژراوو ، سێ سه‌نگه‌ری پیاده ، چوار تۆپخانه‌ی هه‌مه‌جۆرو چوار ئۆتۆمبێل‌و ، یه‌ك شه‌فڵ ، شه‌ش رووانگه‌و پێنج کۆمه‌ڵ ته‌قه‌مه‌نی .

ئه‌مه‌و ده‌وریه‌یه‌ك له هێزه‌کانی پێشه‌وه‌مان له ناوچه‌ی سه‌رپێلی زه‌هاو حه‌وت لاشه‌ی کوژراوانی دوژمنیان دۆزیوه‌ته‌وه له جه‌نگی ئه‌م دوایی‌یه‌ی سه‌رپێلی زه‌هاودا کوژراون‌و له هه‌مان ناوچه‌دا ناشتوویانن .

تۆ بلێی ... پاشماوه

(به‌ناو رووبارو ناو دره‌خته‌کان بلاوکردوه‌وه . ره‌خنه‌گرانی ئه‌و سه‌رده‌مه مزدنی (به‌هره داهێنه‌ره‌کانی) نووسه‌ر له داهێنانی شاکاری گه‌وره‌دا رایانگه‌یاند .

ئه‌م رۆمانه (به‌ناو روووبارو ناو دره‌خته‌کان) باسی ژیانی ئه‌فسه‌رێك ده‌کات له کاتی ئاشتیدا . . له پشوودانێکدا له شاری بوندوقیه ده‌چێته راوو له‌و سه‌ردانه‌یدا چاوی به خۆشه‌ویسته‌که‌ی ده‌که‌وێت‌و . . هه‌ر دوا به دوای ئه‌مه ده‌مرێت . ئه‌م ئه‌فسه‌ره خۆی پاڵه‌وانه‌که‌یه ، به‌ڵام له‌م کاته‌دا به ریچارد کانتویل ناوی ده‌برێت . . پاڵه‌وانه‌که هه‌موو ئازاره‌کان‌و به تایبه‌تی ئه‌وانه‌ی که فردریك هنری له (ده‌ست له چه‌ك هه‌ڵگرتن)دا ، هه‌ڵیگرتبوو له ئامێز گرتووه . هه‌روه‌ها لێره‌دا (کچه پاڵه‌وانه‌که‌ی) هه‌منگوای له گۆڕی دایه‌و له‌و رۆمانه‌دا سێسته‌ره ئینگلیزه‌که ره‌مزه‌که‌یه‌تی‌و له رۆمانی (زه‌نگه‌کان بۆ کێ لێ‌ده‌درێن) ره‌مزه‌که ماریای کچه ئه‌سپانیاییه ، ئێستاکه‌یش له رۆمانی (به‌ناو رووبارو ناو درخته‌کان)دا ریناتای کچه لاوی ئیتالی‌و گه‌لێ ئیشاره‌تی تر نیشانه‌ی پاڵه‌وانی ره‌مزین . به‌ڵام له‌م رۆمانه‌دا وه‌کو نوکته‌یه‌کی گاڵته‌پێکردن وایه ، چونکه

گه‌یشتۆته ئه‌و په‌ڕی بێزاری‌و کچه پاڵه‌وانه‌که بۆته خه‌ونێکی هیچ‌و پووچ . ئالێره‌دا ئه‌و ماوه‌یه دیارده‌بێت که هه‌منگوای له نێوانی خۆی‌و پاڵه‌وانه‌کانیدا هێشتوویه‌تی‌و ئه‌و بۆشاییه له‌به‌رچاومان وون‌بوو تاوه‌کو جۆره خۆشی‌یه‌ك له‌و گێرانه‌وه سردیه راسته‌وخۆیه ببینین . ئه‌و ره‌خنه‌گرانه‌ی که له‌و کتێبه‌دا له‌بن‌هاتنی به‌هره‌کانی هه‌منگوای‌و پاڵه‌وانه‌کانیان راگه‌یاندبوو ، دووپاتیان کرده‌وه که به‌هه‌ڵه‌دا چووبوون ، چونکه له دوایدا ناچاربوون ، که کتێبی (پیره‌مێرده‌که‌و زه‌ریا) وه‌کو سه‌رکه‌وتنێك قبوول بکه‌ن ، ئه‌م رۆمانه گه‌لێك کورته تاراده‌یه‌ك هه‌ندێك له‌ره‌خنه‌گران هێشتا له‌سه‌ر ئه‌وه سوورن که به چیرۆکێکی درێژ له قه‌ڵه‌می بده‌ن ، ئه‌م چیرۆکه باسی نێچیروانێکی کوبی ده‌کات . سانتیاگو له پاش هه‌شتاو چوار رۆژ راوو گه‌ڕانه‌وه‌ی به ده‌ست به‌تاڵی ، به ته‌نیا به‌ره‌و باکووری ده‌ریا ده‌که‌وێته رێ‌و له‌وێدا قولابه‌که‌ی فڕێ ده‌داته ناو ده‌ریاکه‌و دووچار ماسی‌یه‌کی گه‌وره پێوه‌ی ده‌بێت‌و بۆ ماوه‌ی دوو شه‌وو دوو رۆژ زۆرانبازی ئه‌وو ماسی‌یه‌که‌یه . . ماسی‌یه‌که نێچیروانه‌که بۆ ناو ئاو راده‌کێشێت‌و ئه‌ویش

پێی داچه‌قاندووه‌و به‌رهه‌ڵستی ده‌کات تا له کۆتاییدا به‌سه‌ریدا زاڵ‌ده‌بێت‌و ده‌یگرێت . له‌وانه‌یشه که شتی هه‌ره سه‌ره‌کی که (پیره‌مێرده‌وکه زه‌ریا) له‌به‌رزی‌و بۆپکه‌دا جیا ده‌کاته‌وه ، ئه‌و هه‌سته‌بێت که مرۆڤ هه‌ستی پێ ده‌کات‌و وای بۆ ده‌چێت که هه‌منگوای له جیاتی داهێنانی شێوازێکی سه‌ربه‌خۆی وا که نووسه‌رێکی گه‌وره‌و به‌هره‌داری لێ هه‌ڵبکه‌وێت ، زۆرتر شوێن‌پێی نووسه‌رانی تر که‌وتووه . به‌ڵام ئه‌و بۆچوونه له‌وه‌وه هاتووه که کتێبه‌که پڕه له‌واتای مه‌به‌ستدارو هه‌روه‌کو باوێشه له‌گه‌ڵێك رووه‌وه ده‌وڵه‌مه‌ند دیاره . دیسان لێره‌یشدا پاڵه‌وانی ره‌مزی له گۆڕێدایه‌و سانتیاگۆی ناوه ، ئه‌م پاڵه‌وانه هه‌ڵگری په‌یامێکه ، ئه‌نجامه‌که‌ی ئه‌وه‌یه کاتێك که مرۆڤ گه‌وره‌ده‌بێت‌و به‌خته‌که‌ی ره‌ش‌بێت . . ده‌بینین مرۆڤێکی نه‌به‌ردی لێ هه‌ڵده‌که‌وێت‌و به پێی نه‌خشه‌و پلانی دیارکراوه‌وه ده‌جوولێت ، له‌به‌ر ئه‌وه له دۆڕاندنه‌که‌یدا ده‌بینین سه‌رده‌که‌وێت . له لایه‌کی تریشه‌وه له‌وانه‌یه رۆمانه‌که وه‌کو چیرۆکێکی ره‌مزی بخوێنرێته‌وه که به ته‌واوی ره‌نگداوه‌یه‌کی هه‌ست‌و نه‌ستی دانه‌ره‌که‌یه‌تی . . هه‌روه‌کو هه‌منگوای ، ده‌بینین سانتیاگو خۆیشی سوڵتانی خۆیه‌تی ، پلان‌و

چونیه‌تی ژیانی به ووردی نه‌خشه‌ی ده‌کێشێت ، به‌ڵام بێ به‌خته .

له سه‌رنجدانێکی فراوان‌تره‌وه .. ئه‌م رۆمانه ژیان واپیشان ده‌دات که خه‌بات‌و تێکۆشانه دژی هێزه سروشتی‌یه‌کان که سه‌رشۆڕو مل‌که‌چی مرۆڤ نابن به‌ڵام نیمچه سه‌رکه‌وتنێك دژی ئه‌م هێزانه شتێکی له گوینه . له راستیدا ئه‌م رۆمانه بێشبرکێ‌یه‌کی ئه‌فسانه‌یی ژیانه‌و ، ململانێ‌ی نێوان به‌رامبه‌ره‌که‌ی . له‌م رۆمانه‌دا مه‌سه‌له‌ی راستگۆیی‌و هه‌ڵه به شتێکی هیچ‌و پووچ له‌قه‌ڵه‌م ده‌درێت به‌رانبه‌ر ئه‌و شته گه‌وره‌یه که خه‌بات‌و تێکۆشانی مرۆڤ تیایدا ره‌نگده‌داته‌وه . له هه‌مان کاتیشدا رۆمانه‌که تاراده‌یه‌ك له تراژیدیایه‌کی ئه‌غریقی ده‌چێت کاتێك که پاڵه‌وانه‌که ده‌که‌وێت‌و ده‌رووخێت .

هه‌رچه‌نده‌یشه هه‌منگوای به‌وه ناسراوه که ژماره‌یه‌کی زۆری کتێبی بلاونه‌کراوه‌ی به‌جێ هێشتووه ، به‌ڵام له‌دوای (پیره‌مێرده‌که‌و زه‌ریا) شتێکی ئه‌وتۆی گرنکی دانه‌هێناوه . یه‌کێکیش له هۆیه هه‌ره گرنگه‌کانی بێده‌نگ‌بوونی هه‌منگوای له‌به‌رهه‌م‌هێنانی شاکاری تازه باروودۆخه ته‌ندروستی‌یه‌که‌ی بووه‌و ، وا دیاره که برینه‌که‌ی دوا گه‌شته‌که‌ی له له ئه‌فریقیادا هێشتا بێ‌خه‌م نه‌بوو بوو . له‌وانه‌یشه هۆیه‌کی دیکه هه‌بێت .. ئه‌ویش ، مه‌سه‌له‌ی باجه . چونکه له کۆتایی ژیانی باروودۆخی ژیانی تا ئه‌و راده‌یه نه‌بوو ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که به‌شێکی زۆری سامانی داهاته‌که‌ی ده‌چووه گه‌نجینه‌ی باجه‌وه .

تێبینی

ئه‌م ووتاره له گۆڤاری (الاداب الاجنبیه)ی ژماره (٤)ی ساڵی ١٩٧٩ی یه‌کێتی نووسه‌رانی عه‌ره‌ب که تایبه‌تی‌یه به رۆمان کراوه به کوردی .

لیژنه‌ی ئاشتی ولاته بێ‌لایه‌نه‌کان به‌یاننامه‌یه‌کی رۆژنامه نووسی ده‌رده‌کات

پێری به‌یانی لیژنه‌ی ئاشتی ولاته بێ‌لایه‌نه‌کان به‌غدای به‌جێ‌هێشت ، دوای سه‌ردانێکی کورت له چوارچێوه‌ی ته‌قه‌للای‌دا بۆ چاره‌سه‌ری ناکۆکی نێوان عیراق‌و ئێران .

لیژنه‌که له کۆتایی سه‌ردانه‌که‌یدا به‌یاننامه‌یه‌کی رۆژنامه‌نووسی ده‌رکرد ، تیایدا شادمانی خۆی نیشان داوه به‌رامبه‌ر ئه‌نجامی گفتوگۆکانی له به‌غداو کۆبوونه‌وه‌ی له‌گه‌ڵ سه‌رۆکی به‌ڕێز صدام حسین‌و ئاگادار بوونی له باری سه‌رنجی عیراق‌و ئاماده‌یی هه‌میشه‌یی بۆ هاریکاری کردن له‌گه‌ڵ لیژنه‌که‌دا له ته‌قه‌للای‌دا له پێناوی ئاشتی‌دا .

ئه‌مه‌ش ده‌قی به‌یاننامه‌که‌یه :

لیژنه‌ی وه‌زاری بزوتنه‌وه‌ی ولاته بێ‌لایه‌نه‌کان شادمانی خۆی ده‌رده‌بڕێت به‌رامبه‌ر ئه‌نجامی دووه‌م سه‌ردانی بۆ به‌غداو چاوپێ‌که‌وتنی به به‌ڕێز صدام حسین سه‌رۆك کۆماری عیراق‌و به‌ڕێز طارق عزیز جێگری سه‌رۆك وه‌زیران‌و دوکتور سعدون حمادی وه‌زیری ده‌ره‌وه .

لیژنه‌که ئاماده‌یی نوێ ده‌کاته‌وه بۆ به‌رده‌وامی کۆششی‌و به‌شداربوونی له راپه‌راندنی بیروباوه‌ری بزوتنه‌وه‌ی بێ‌لایه‌ندا که له برگه‌ی (٨٦)ی دوا راگه‌یاندنی کونگره‌ی وه‌زیرانی ده‌ره‌وه‌ی ولاته بێ‌لایه‌نه‌کاندایه که له نیودلهی له شوباتی رابوردودا به‌سترا به ئامانجی دوزینه‌وه‌ی چاره‌سه‌ری ناکۆکی ئێستای نێوان عیراق‌و ئێران .

لیژنه‌که له‌و باوه‌ره‌دایه ئه‌نجامی سه‌ردانه‌که‌ی به‌رهه‌م‌دارو ئیجابی بوو ، وه له به‌ڕێز سه‌رۆك صدام حسین‌ه‌وه باری سه‌رنجی به سوودی وه‌رگرت له‌گه‌ڵ ئاماده‌یی نوێی بۆ به‌شدار بوون له ته‌قه‌للای ئه‌م لیژنه‌یه‌دا .

لیژنه‌که به‌ڕێز سه‌رۆك صدام حسینی له‌وه ئاگادار کرد که دوای هه‌ڵسه‌نگاندنی ئه‌نجامی سه‌ردانی دووه‌می بۆ تاران‌و به‌غدا ده‌گه‌ڕێته‌وه بۆ ئێران‌و عیراق له نزیك‌ترین هه‌ڵدا بۆ به‌رده‌وامی ته‌قه‌للای ناوبژی‌کاری که له‌لایه‌ن کونگره‌ی وه‌زاری ولاته بێ‌لایه‌نه‌کانه‌وه پێی سپێردراوه‌و جێگای ره‌زامه‌ندی سه‌رۆکی به‌ڕێز صدام حسین بوو .

به‌غدا ١٢ ئایاری ١٩٨١

سه‌رۆکی فه‌رمانده . پاشماوه

بۆچوونی ئه‌و باره چاکه وه‌ربگرن که مامۆستای زانکۆ به‌هۆی ئه‌و هۆو بارو دۆخانه‌وه هه‌یه‌تی که به‌نجه‌م بۆ راکێشان .

به‌ڕێز سه‌رۆکی فه‌رمانده صدام حسین داوای له مامۆستایانی زانکۆ کرد په‌یوه‌ندی‌ی مرۆڤایه‌تی له‌گه‌ڵ قوتابی‌یه‌کان‌دا قووڵ‌تر بکه‌ن‌و مامۆستا له‌گه‌ڵ قوتابی‌دا وا مامه‌ڵه بکات وه‌ك چۆن مامه‌ڵه له‌گه‌ڵ براکه‌ی‌دا ده‌کات‌و وه‌ك چۆن مامه‌ڵه له‌گه‌ڵ منداڵه‌کانی‌دا ده‌کات ئاگاداری تایبه‌تی‌یان ده‌بێت‌و مامه‌ڵه‌ی په‌روه‌رده‌یی راست‌ودروستیان له‌گه‌ڵدا ده‌کات‌و ئاگاداری قووڵی‌ی حاڵه‌ته کۆمه‌ڵایه‌تی‌یه‌کان ده‌بێت که چاره‌سه‌ر کردنیان یان ئاسان کردنی رێگای چاره‌سه‌رکردنیان به هاریکاری کردن له‌گه‌ڵ قوتابی‌دا ده‌که‌وێته ئه‌ستۆی مامۆستاوه .

هه‌روه‌ها سه‌رۆکی به‌ڕێز ووتی ده‌بێت به تێڕوانینێکی هونه‌ری‌و ته‌قه‌نی سه‌یری په‌یوه‌ندی‌ی نێوان مامۆستاو قوتابی نه‌کرێت ، به‌ڵکوو زۆر پێویسته مامۆستا بچێته ناخی قوتابی‌یه‌وه له‌لایه‌نی کۆمه‌ڵایه‌تی‌و ده‌روونی‌یه‌وه بۆ یارمه‌تیدان‌و ئاگادار بوونی ته‌نگ‌وچه‌ڵه‌مه‌کانی‌و له ئه‌نجامیشدا ده‌بێت ئه‌م ئاگاداربوونه‌ی به سه‌ر شێوازی خوێندن‌و شێوازی مامه‌ڵه کردن‌دا بشێکته‌وه .

نووسینگه‌ی ... پاشماوه

که دایه‌ره‌کان شاغریان هه‌بوو داوایان له ئێمه کرد ئه‌وا به گوێره‌ی سه‌ره ئێمه کرێکاریان بۆ ئه‌نێرین .

سه‌ره‌ڕای ئه‌م نیشه سه‌ره‌کیه‌ی خۆمان ، ئێستا ئیشێکی ترمان هه‌یه ئه‌ویش بریتی‌یه له دامه‌زراندنی په‌ککه‌وته‌کان واته (المعوقین)و ئه‌بێ ئێمه ئیشیان بۆ بدۆزینه‌وه‌و به گوێره‌ی یاسای ژماره (١٢٦)ی ساڵی ١٩٨٠ . ئه‌گه‌ر ئیشیان نه‌درێتی‌یان ئه‌توانن ئیشێك بکه‌ن ئه‌وا موچه‌ی تقاعدیان بۆ ئه‌برینه‌وه ئه‌مه‌ش هه‌یه .

هه‌مدیسان مه‌رجی تایبه‌تی به گوێره‌ی داوای خۆیان بۆیان دائه‌نرێ که کاتی خۆی داوای ئه‌که‌ن‌و له‌سه‌ر ئیستماره‌که‌یان ئه‌نووسرێت‌و ئه‌بێ له‌گه‌ڵ په‌ککه‌وته‌کاندا بگونجێ .

ئاڵای شۆڕشی .. پاشماوه

ئه‌و واقیعه‌ی له‌ودیو هه‌یه پووچ ده‌بێته‌وه‌و ئاژانسه‌کانی ده‌نگوباس له‌م دوایی‌یه‌دا به‌زمانی شۆڕشگێرانی کورده‌وه له‌کوردستانی ئێران رایان گه‌یاندوه ، که رۆڵه جه‌نگاوه‌ره‌کانی ئه‌ودیو ده‌ستیان به‌سه‌ر زیاتر له سه‌د هه‌زار کیلۆمه‌تری چوارسووچه‌دا گرتووه‌و ئیداراتی ده‌وڵه‌ته رزیوه‌که‌ی خومه‌ینی‌یان لێ‌کردۆته ده‌رێ‌و ، خۆیان له‌و ناوچانه‌دا کاروباری کۆمه‌ڵانی خه‌ڵك هه‌ڵده‌سوورێنن ، هه‌روه‌ها ئه‌و ئاژانسانه رایان‌گه‌یاندوه ، که هه‌موو رێگاکانی کوردستانی ئێران له‌ژێر چاودێری شۆڕشگێراندایه‌و ئه‌گه‌ر هێزێکی ده‌وڵه‌تی بیه‌وێ بجوولێته‌وه یان له جێگایه‌که‌وه بچێ بۆ جێگایه‌کی تر ده‌بێ هه‌زارو یه‌ك حیسابی بۆ بکاو به‌تانك له‌زه‌مینه‌وه‌و فڕۆکه له ئاسمانه‌وه جم‌وجوولی هێزه‌که‌ی بپارێزێ ، هه‌روه‌ها ئه‌و ئاژانسانه رایان گه‌یاندوه ، که کۆمه‌ڵانی خه‌ڵکی کوردستانی ئێران هه‌موو یه‌ك ریز راوه‌ستاون‌و پێکه‌وه ده‌چن به‌گژ هێزه‌کانی رژێمداو ، دوا هه‌واڵ وا ده‌گه‌یه‌نێ که شۆڕشگێران تا ئێستا ١٢ فڕۆکه‌ی هه‌لیکوپته‌ری رژێمیان خستوه‌ته خواره‌وه‌و رۆژ نیه ده‌یان سه‌ربازو پاسدار به‌ده‌ستی شۆڕشگێرانی نه‌کوژرێن .

گۆڤاری (نون) ... پاشماوه

چه‌کداره کورده‌کان له هێرشی چه‌کدارانه‌ی خۆیان‌دا دژی هێزه‌کانی رژێمی فارس‌و پاسه‌وانه‌کانی خومه‌ینی له ناوچه‌ی کوردستانی ئێراندا به‌رده‌وامن .

ئه‌وه‌بوو ده‌سته‌ڵاتدارانی رژێمی فارس ددانیان به کوژرانی یه‌کێك له پاسه‌وانه‌کانی خومه‌ینی‌دا ناوه سه‌ره‌ڕای بریندار بوونی یه‌کێکی تر له‌وه‌ پێکداچوونه‌ی که وا باس کراوه زۆر توندو تیژ بووه‌و رۆژی دوو شه‌ممه‌ی رابوردوو رووی داوه .

تۆره ڤانێت ... پاشماوه

شۆخی ، راستی ، وژدان و جان هتد ...

پاسترناك هه‌تا ساڵا ١٩٣٠ ێ هه‌ر به‌رده‌وام بی لسه‌ر نڤیسینێ و هنده‌ك کتێب بهلاڤ کرن به‌لێ پشتی هنگێ نڤیسین هێلا و ده‌ست بکارێ وه‌رگێرانێ کر چونکی وی نه‌دشیا ب وی ته‌رزی بنڤیسنت ئه‌و ته‌رزێ حوکمه‌تێ دڤیا له‌و ده‌ست بکارێ وه‌رگێرانێ کر داکو بژیت ، ئه‌وی به‌رهه‌مێت شکسپیر ، گیته ، شیللر و ڤیرلین و هنده‌ك دی ژ شاعرێت ناڤدار ل جیهانێ وه‌رگێرا سه‌ر زمانێ رۆسی .

چیرۆکا دکتور ژیڤاکۆ چیرۆکا دختوره‌کی نورسنی‌یه ، ئه‌و دختور شاعر و فه‌یله‌سوف بی ل « راستی » بێ دگه‌رها .. چیرۆك وه‌ختێ ده‌ست پێ دکت ژیڤاکۆ هێشتا گه‌نج بی ، هنگێ ساڵا ١٩٠٣ ێ بی و ل موسکو بدویماهی تێت و هنگێ ژیڤاکۆ دمرت (١٩٢٩) ، سه‌رده‌مێ ستالین .

چیرۆکا دکتور ژیڤاکۆ براستی هزرا خودانێ وێ دبوارا دویماهیا مرۆڤی « مصتیر » خویا دکت ، ئه‌ڤ چیرۆك بو جارا ئێکێ ل تۆرێ رۆسی دا شۆرشا مرۆڤێ رومانتیکی دبار دکت چونکی ژیڤاکو دچیرۆکێ دا وه‌ك دختوره‌کی وی و هه‌ڤالێت خو ب دل خۆشی به‌رێ خو داته شۆرشێ و که‌تنا قه‌یسه‌ری په‌سندکرن و گه‌له‌ك بوان خۆشی بی کو بەلشه‌ڤی هاتن سه‌ر حکم به‌لێ پشتی کو وانا خوین و کوشتن و زۆرداری دیتین ئه‌و که‌یف خۆشی بکوهورینا حوکمه‌تێ بوانرا نه‌ڤ

چیرۆك نه‌رازی بونا خو به‌رامبه‌ر زۆرداری یێ دیار دکت هه‌روه‌سا « مرۆڤ » بسه‌ر ده‌وڵه‌تێ تێخت و ژینێ بسه‌ر ئیدیولوژی یێ وژدانێ بسه‌ر یاسایێ تێخت .

پاسترناك ل وێ باوه‌رێ یه کو چه‌ند « ترس » و « دره‌و » هه‌بن به‌لێ قه‌ت نه‌شێنه « راستی » یێ . راستی ل نك وی تشته‌ك بێ چه‌که .. به‌لێ بخو هێزه .

له‌م جاره‌ی یاریزانێك

- لی شابمان -

● ناوی لی شابمانه ، ته‌مه‌نی ٢٢ ساڵه له یانه‌ی ستوك سیتی یاری ئه‌کاو باڵای (١٨٥) سم به‌زره هێشتا ژنی نه‌هێناوه ،

● باوکی یه‌که‌م که‌سه هانی داوه بۆ یاری کردنی تۆپ .

چه‌ند کارووبارێکی نوێ ده‌رباره‌ی ده‌زگاو یانه‌وه‌رزشیه‌کان

زانراوه که به‌رێوه‌به‌رێتی یانه‌و یه‌کیتی‌یه وه‌رزشیه‌کان له وه‌زاره‌تی لاوان چه‌ند رێگاو شوێنێکی نوێی داناوه بۆ کارکردن له‌گه‌ڵ یانه وه‌رزشیه‌کاندا .

له‌وانه هه‌ر یانه‌یه‌ك سه‌رپێچی بکات‌و ئه‌و یانه‌یه سه‌ر به وه‌زاره‌ت بێت به‌شێك له‌و باربووه دارایه‌ی لێ ده‌بڕێ که ساڵانه بۆی برواوه‌ته‌وه دیسان که‌ره‌سته‌ی وه‌رزشی که‌متر ده‌درێتێ .

به‌ڵام ده‌رباره‌ی یانه وه‌رزشیه‌کانی سه‌ر به رێکخراوه جه‌ماوه‌ریه‌کانی ئه‌گه‌ر سه‌رپێچیان کرد ئه‌وا شه‌ش مانگ قه‌ده‌غه ده‌کرێت چالاکی وه‌رزشی بنوێنێ .

وه‌رزشه‌وانه کانمان له‌یاری بوکسین‌و زۆران بازیدا له‌گه‌ڵ کوباو یوگسلاڤیا یاری ده‌که‌ن

وه‌رزشه‌وانه‌کانی عیراق له‌گه‌ڵ وه‌رزشه‌وانه‌کانی کوباو یوگسلاڤیا له یاری‌یه‌کانی بۆکسین‌و زۆران بازیدا یاری ده‌که‌ن‌و ١٥ بوکس وه‌شێن له ٢٥ی حوزیرانه‌وه تا (٥)ی ته‌موزی داهاتو له کوبا یاری ده‌که‌ن‌و له ٢ - ٨ حوزه‌یران هه‌شت زۆران باز .

دیسان تیپی زۆران بازی رۆمانی بۆ پاڵه‌وانی « متر نوجبی دیونافا » له ١٠ - ١٢ ی ته‌موز له یوگسلاڤیا به‌شداری ده‌کات .

مێژووی وه‌رزشی پێشبرکێی پاسکیل

لێ‌خورینی پاسکیل سوودی زۆری هه‌یه‌و که‌م مه‌سره‌فیشه ، ئه‌م یاریه له ساڵی ١٨٩٦وه چۆته ریزی یاریه‌کانی ئۆلۆمپی‌یه‌وه هه‌روا یاریه‌کانی (کومنولث)و پاڵه‌وانێتی ئه‌مه‌ریکاوه .

ئه‌م وه‌رزشه پله‌ی خۆی پاراستووه له ئه‌مه‌ریکاو ئه‌ورووپاو یابان‌دا . کیرك باترێك ماکمیلان له ساڵی ١٨٤٢دا یه‌که‌م پاسکیل دروست کردو پێشبرکێی کردو له‌گه‌ڵ عاره‌بانه‌یه‌کی وولاخدا له غلاسکۆوه بۆ کارلایل‌و سه‌رکه‌وت به‌سه‌ر عاره‌بانه‌ی وولاخه‌که‌دا .

ئه‌م پاسکیله زۆر چاك نه‌بو ، به‌ڵام هه‌ردوو برای فه‌ره‌نسی بیارو ئه‌رنست میشۆ چاکتریان دروست کرد .

له ٣١ - ی ئایاری ١٨٦٨دا به ره‌سمی بۆ یه‌که‌م جار پێشبرکێی پاسکیل کراو ئابلیۆنی سیهه‌م مه‌دالیه‌یه‌کی زێری به‌خشی سه‌رکه‌وتووه‌که .

له ١-ی حوزه‌یران ١٨٦٨دا ئینگلترا یه‌که‌م پێشبرکێ پاسکیل ساز کرد له شاری (میدلسکی) .

بۆ ئه‌وه‌ی پاسکیل که رۆیشتنا تیژ تر بێت ره‌نگه‌کانیان له داره‌وه کرد به فافۆن .

● له ساڵی ١٨٧٨دا یه‌کێتی ئینگلیزی پاسکیل دروست بو و هه‌موو ساڵێك پێشبرکێی سه‌رکه‌ت‌و رێك ئه‌خرا تاکو ساڵی ١٨٩٢ .

● له ساڵی ١٨٨٢دا (کورتیی) له هه‌ر چووار پێشبرکێ‌که‌دا سه‌رکه‌وت که بریتی بوون له یه‌ك بوون له یه‌ك میل‌و ، پێنج میل‌و ، بیست‌وپێنج میل‌و ، په‌نجا میل .

ئه‌م پیاوه یه‌که‌م که‌سه که له سه‌عاتێکدا ٢٠ میلی بڕی .

● له ساڵی ١٩٠٠دا ده‌ولی پاسکیل دروست بوو به ده‌ولی پێشکه‌ری فه‌ره‌نسا .

● له ساڵی ١٩٠٣دا یه‌کێتی فه‌ره‌نسا پێشبرکێی خولی فه‌ره‌نسای یه‌که‌ی خولی فه‌ره‌نسای یه‌که‌می رێکخست که درێژایی‌یه‌که‌ی ٣٠٠٠ هه‌زار میل بوو ، بۆ ماوه‌ی بیست‌و پێنج رۆژو زۆر زۆر ترین ووڵاته ئه‌ورووپیه‌کان ئه‌م شته‌یان به دڵ بوو .

له‌و پاسکیل سوارانه‌ی که خاوه‌نی بیروڕای ئه‌وه بوون که خولی یه‌که‌می فه‌ره‌نسا رێخکه‌ن (هنری دیفرانج) بوو ، که توانی له سه‌عاتێکا ٢١ میل‌و چه‌ن یارده‌یه‌ك ببرێ .

● له ساڵی ١٩٦٠دا یه‌که‌م ژماره‌ی به‌رز له تیزی پاسکیل‌دا ٢٩ میل‌و ٧٣٩ یارده بوو .

- محمد عبدالرحمن زه‌نگنه

لە پێناوی ژیاندا

ژیانی راستەقینـــە ،هەوڵو تەقەللای بەردەوامـە لە پێناو گەیشتن بــە خواستەكانی مرۆڤو هیـوای پاشەرۆژ ، گەلێ كەسیشـس هەن هیواو ژیانی خۆیـان لە كار كردندا دەبینن ، بـــۆ ئەوەش بێ دووقـات لـــە كەسانیتر هیلاك دەبـــنو دەیانەوێ زیاتر خزمەتـــی ژیان بكەن .

لە نزیك دەشتی هەولێر كرێكارێكم بەدی كردو هەرلە دوورەوە كە سەرنجم دایـــە چەكوشو بازووی وێنـــەی مرۆڤێكی راستەقینەم بینـی كە چۆن ئارەقەی ماندوویەتی پێدا دێتـــە خـــوارەوە ، كەچی ، زەردەخەنە لـــە رووی ئەبارێو .. هەست بە ماندوویەتی ناكا .

لە وەڵامی پرسیارەكانـی « هاوكاری »دا ووتـــی

× ناوم ـ ئـــەحمـــد یونس ـ ەو خەڵكـــی دێی كۆرەكم ، ئەگەرچی لـــە بەیانیەوە تا ئێوارە لەبـــەر قرچەی ئەم گەرمایە ژیـــان دەبەمە سەر ، بەڵام هەست بە بەختەوەریەكی گـــەورە دەكەم ، چونكە بنیـــادەم دەبێ لە ژیان ماندوو بـــێ هەتا بۆ سبەینێ شـــتێك بدۆزێتەوەو بە سەربەرزی خـــۆیو منداڵەكانـــی بحـــەسێنێتـــــەوەو باشەرۆژ لە دەست نەدات..

● **باشـــە رۆژانـــەت چەندو چەند ساڵە خەریكی ئەم پیشەیەی ؟**

× زیاتر لە بیست ساڵی رەبەقە خەریكی نیشی بـەرد تاشینم ، زیاتر لە پێنـــج دینار وەردەگرمو زۆریشم ئەم ئیشە خۆش دەوێ ..

● **بۆچی ؟**

× ئەو وەختەو ئێستاش هەر لەو قەناعەتەم كـــە بنیادەم دەبێ زیاتـر لـــە تواناو تاقەتی خۆی بخاتـە كار بۆ ئـــەوەی بكاتـــە خواستەكانی خۆی ..

● **باشە وەكو بزانـــم ئەم پیشەیە هونەری دەوێ، كێ فێری كردیو كێـــن باشترین بەرد تاشەكانـــی كوێ ن ؟**

× لـەمە بیست ســـاڵ پێش ئێستا لەو ناوچـەیـە « مطلب حسن » هەبـو ، كەلەم كارەدا بەراســـتی هونەرمەند بو ، بـــەڵام لە راستیدا من هەر لـــە خۆمەوە فێـــری بـووم‌و سەرباری هەمو هیلاكی‌یەكی هەر خۆشم‌ویستوە ..

● **ئەی كـــردنـــەوەی كارگەكان هیچ كاریكـــی نەكردۆتە سەر ئێوە ؟**

× ئێمە زۆر جار خۆمان لە شاخ‌وداخەوە هەڵیـــان دەكێشین‌و بە شێوەیەكـــی رێك دەیان تاشین‌و ووردیان ئەكەین‌و كارگەكان هیچ لـــە كاری ئێمە ناگۆڕن ، چونكە پێشتر لەگەڵ هەندێ لـــە قۆنتەراتچیەكان لە ســـەر نرخێكی دیار رێك دەكەوین.

● **خوێندەواریت هەیە ؟**

× كە گوێم لە بـــڕیاری نەهێشتنی نە خوێـندەواری بوو پڕ بە دڵ گەشامەوە ، بەڵام تەمەنم گـەورەیەو لـــە قوتابخانەكانی نەهێشتنـی نـــەخوێنـــدەواری وەرنەگیراوم .

● **هیوای پاشە رۆژت چیە ؟**

× هیوام زۆرە ، لــــە هەموویان گەورەتر خۆشـی ئێوە .

پێشانگایەكی وێنەی فۆتۆگرافی و هۆی روونكردنەوە

لە چالاكیەكانـــی بەڕێوەبەرێتی نەهێشتنـی نەخوێندەواری لە پارێزگـای سلێمانیدا لەم رۆژانـــەدا بەشی راگەیاندن لـــە بەڕێوەبەرێتی ناوبـــراو پێشانگایەكـــی وێنـــەی فۆتۆگرافـــیو هـــۆی رونكردنەوەی لە هۆڵـــی قوتابخانـــەی گوێـــژەی كوران كردەوە ئەمەش كە لە لایەن مامۆستا جمال فتاح بەڕێوەبەری نەهێشتنی نەخوێندەواری سلێمانیەوە كرایەوەو ماوەی (٣) رۆژی خایاند بریتی بو لـە (٣٠) تابلۆی جۆربەجۆر كە بـە شێوەیەكـــی ســـەرەكـــی پەیوەندیەكی راستەوخۆی بەشەڕێ رەوای وڵاتمان دژی رژێمی تاران بەدی دەكراو سەركەوتنەكانی سـوپای دلێرمانی لە مەیدانەكانـــی جەنگەوە دوپات دەكـردەوە .. ئەمەو بەشێكـــی دی هەمان پێشانگە كـــە بریتی‌بوو لە پیشاندانـــی ژمارەیەك لە هۆكانـــــی رونكردنەوەی وانەكان كـــە بو فێرخوازانی قوتابخانـــە گەلیەكان بەكار دەهێنرێ.

.. لە وتارەكەشدا داواكاری ئامۆژگای دوپات كردەوە بـــە یارمەتیدان‌و بەتەنگەوە هاتنی پەككەوتەكان بۆ ئـــەوەی لـــە باشـــەرۆژدا ئەوانیش بتوانن رێگای خۆیان لە ژیاندا شەق بكەن و دەسلایەز نەبن .

ئێنجـــا دواى كردنـــەوەی ئاهـــەنگ قوتابی (نابینـــا) سهێرخان كە تەمەنی لـــە (٨) ســـاڵەوە رەتی نەدەكـــرد گۆرانیەكی پێشـــكەش كردو دوای ئـــەویش كۆمـــەڵێك نوانـــدن لـــە شـــێوەی (پانتۆمیم)ەوە پێشـــكەش كرا ..

هونـــەرمەند (ســـەعید گاباری)ش كۆمەڵێك ئاوازی كـــوردی ناسك‌و خۆشی پێشكەش كـــرد .. ئـــەوە بێجگەلە خوێندنەوەی شیعرو بابەتی تر ..

بەم جۆرە ئاهەنگەكە چوار سەعاتی زیاتر خایاند كۆتایی پێ هێنرا .

● **نووسینگەی هەولێر** ●

ئاهەنگێك بەبۆنەی ساڵی پەككەوتەكانەوە

ئامۆژگـــای نابینـــان‌و ئامۆژگای كەرو لاڵەكان لـــە شـــاری هـــەولێر ، لـــەچوارچێوەی ئاهەنگ گێڕان بە بۆنـــەی ساڵی جیهـــانی پەككـــەوتەكانەوە لـــەم دواییەدا بە هـــاریكاری لەگـــەڵ زۆربـــەی دەمو دەزگـــاكانی ئەمینـــداریتی گشـــتی تەندروســـتی‌و كـــاروباری كۆمـــەڵایـــەتی‌ناوچـــەی ئۆتۆنۆمـــی كوردستان‌و بە سەرپەرشتی ئەمیندار خۆی ، ئاهەنگێكیان بـــەم بۆنەیەوە لـــە هـ‌ ی رۆشنبیری جەماوەر لـــە شاری هەولێر گێڕا ..

لـــەم ئاهەنگەدا ، كـــە جەماوەرێكی زۆر ئامـــادەی بوو ، قوتابیەكان داهـــێنەرانە (بـــە پێی بارو تەمـــەنی خۆیانـــەوە) گۆرانی‌و ئاوازو نوانـــدنی هـــەمەجـــۆریان پێشكەش‌كرد و گەڵێكیـــان شیرینی بە سەر ئامادەبوواندا بەشیەوە ، ئەوانیش بەدەوری خۆیانـــەوە زەردەخـــەنەو ســـتایش‌و پاداشـــتیان دەدانەوە ..

بەڕێوەبەری ئامۆژگـــای كەرولاڵان ، كە لـــە جیاتی هـــەردوو ئامۆژگـــاكەی هـــەولێرەوە بـــە وتارێك بەخێرهـــاتنی ئامـــادەبووانی كردو ئاهەنگەكەیشی كردەوە

پەیڤ و ...

داهاتی نوێ

فڵچەیەكی ددان مۆسیقـا لێدەدات بەكێـــك لـــە پزیشكەكانی ددان لە فەرەنسـا فڵچەیەكی ددانـــی نـــوێی داهێناوە ، ئەم فڵچەیـــە لەسەر خۆ مۆسیقا لێدەدات، ددانی پێ دەشۆردرێت‌و بە هەڵگەڕاوەیـــی بـــەكار دەهێنرێت .

فڵچەكە تایبەتـــە بـــۆ منالان‌و هەر بۆ ئـــەوان دروست كراوە ، بەتایبەتـی ئەو منداڵانەی تا ئێستـا فێری ئەوە بوون چـــۆن فڵچەكە ددان بەرێك‌وپێكـی بەكار بهێنن .

ئـــەوەی سەرنـــج رادەكێشێت ، ئـــەوەیـە ئەگەر فڵچەكە بـــەرێكـی بەكار بهێنرێت ئیتر مۆسیقا لێنادات بەڵام ئەگەر بـــە هەڵەوگەڕاوەیی بەكار بێت حەوت ئاوازی جۆربەجـۆر بە گوێرەی رۆژانی حەفتـە لێدەدات .

درێژترین ئافرەت لـــە جیهانـدا

خاتو رینخ كین لیـان تەمەنی (١٦) ساڵەو بـە درێژترین ئافرەت دائەنرێت لە جیهاندا ، بالای (٢٤٠) سم درێـژەو ١٤٧ كغـم قورساییەتی ، ئـەم كچە كە ئەروات بە رێگادا دوان لە هاورێكانی ئەچنە بن باڵی لەبـــەر درێـــژی . نان خواردنی ژەمێكی (٢٠) كولیچەی ئاردی برنجـــە لەگەڵ ٦ قاپ قوبڵی برنـج ، بۆ دوورینـــی كراســو پانتۆڵێك (١٠) مەتر قوماشی ئەوێت پێڵاوی دروست كراوی تایبەتی لەبێ ئـەكات كە ٤٠ سـم درێـــژە ، پرسیاریان لێكرد ئاخــۆ بەكێكی وەكـو خـــۆت ئەدۆزیتەوە شوی پێبكەیت؟ لە وەڵامدا ووتی :

شوكردن گرنگ نی‌یـە بەلای منەوە تەنها خـــواردن گرنگە،هەبێو بیخۆم .

ئەم كیژە نازدارە دژی چەكی ئەتۆمە

ئەم نازدارە كە خەڵكـی بەلجیكایە لە خۆپیشاندانێكی بەرەنگاری بوونـــەوەدا دژی چەكی ئەتۆم لەبەر بارەگای پەیمانی ناتۆدا لە بروكسـل بەو جۆرە خۆی پیشانـداوە كە ئەیبینن ...

لەسەر روومەتەكانـــی وێنەی ساروخێك‌و تیشكـی ئەتۆم‌و لە ناوچەوانیشـــیدا گوڵێكی كێشا بوو .

میهرەجانی شیعری سیاسی

دەزگـــای رۆشـنبیری‌و بلاوكردنەوەی كـوردی بـەم زووانە نیازیەەبە میهـرەجانێكی گەورەی شـــیعری سیاسی رێك بخات تا دەنگی شاعیرانی كورد تێكـەڵ بـە دەنگی دلێـــرانی مـــەیدانی قارەمانی‌و فیداكاری جەنگی قادسیەی صدام بێت .

داوا لـە خوشك‌و برایانی‌شاعیر دەكەین ، هەســـتو سۆزی دڵی بەجۆشیان لـەم بابەتە نیشتمانی‌یەدا لەقاڵبی شیعری سیاسیی جـــوانو رەنگیندا دابڕێژن‌و بەچـەكی شـیعر لەخەباتی گـــەلانی ئێـــراندا دژی فارســـی رەگەزپەرست لەمانە گـــەلی كوردو عـــەرەب بەشداری بكـــەن‌و بەرگـریی لەمـــافی‌رەوای پێشـــــكەوتن‌و شارستانەتی بكـــەن كـــەوالـــەجنگی كۆنەپەرستی‌و رەگەزپەرستیدایە .

ئیتر دەزگاكەمان بەوپەڕی‌ریزەوە پێشوازیی لەشاعیرانی بەڕێز دەكـاتو پاداشـــت‌و خەڵاتی باشیشیان بۆ دادەنێ‌و تكایە ئەو شیعرانەی بۆ ئـەم‌مەبەســـتەی دەنێرن بـــە ناونیشانی خوارەوەبێت : **بغداد : دەزگای رۆشنبیریو بلاوكردنەوەی كـوردی**

● **میهرەجانی شیعری سیاسی** ●

بانگەوازێك لە گـۆڤـــاری(رۆژی كوردستـــان)ەوە

دەستەی نووسەرانـــی گۆڤاری رۆژی كوردســـتان نووسەرو رەخنەگـــــرە بەرێزەكان بانگ دەكات بـۆ بەشداری كردن لەو ژمـارە تایبەتیەی نیازوایە دەربارەی (شیعرو فولكلوری كوردی) دەری بكاتو باسەكـــان لێكوڵینەوەبن دەربارەی ئەم دوولایـــەنە لە ئەدەبـــی كوردیداو چاكتـــر وایـــە نووسینەكـــان لە مـاوەی مانگێكدا لە بلاو كردنـەوەی ئەم بانگەوازە بگەنە بارەگای كۆمەڵی رۆشنبیری كـوردی لە بەغداو چاوەڕێین .

دەستەی نووسەرانی رۆژی كوردستان

چاپكراوی نوێ

مردوو خەونابینـی

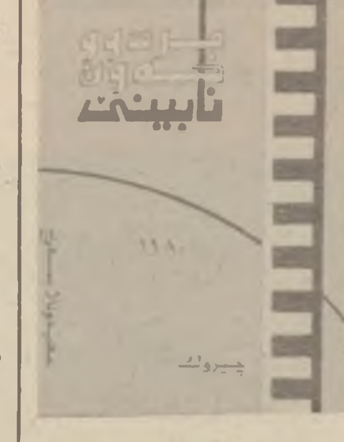

لە چاپكراوەكانی كۆمەڵەی رۆشنبیری كوردی لە بەغـدا كۆمەڵێ چیرۆكی چیـــرۆك نووس عبدالله ســـــەراج دەرچوە كە بریتی‌یە لە (١٤) چیرۆكی كورت ، ئـــەوەی شایانی باسە ئەمە سێیـەم چاپكراوی كۆمەڵە لـــــەم ماوەیەدا نرخی ئەم كۆمەڵـە چیرۆكە (١٥٠) فلـــــەو ئیستا لە بازاڕدایە .

زۆر كەس هەن هەمـوو كات باسی درێژیو كورتی‌ی بەژنی مرۆڤ دەكەن ، لـــە كاتێكـدا نـــەدرێـــژیو نەكورتیش هیچ زیانێكـــی‌نی‌یە بۆ كەس ، ئەگـــەر هاتو ئەندامەكانی لەشیان سروشتی بێت ... لـــە بارەی درێژیی مرۆڤەوە كـە بە شێوەی سروشتی نەبێت جارێكیان پرسیاریان لـــەپزیشكێكی تایبەتی كـــرد ئەویش ووتی :

درێژیـــی مـــرۆڤ نەخۆشی‌یەكی كـەمە تـــا رادەیەك ، هۆكانیشـی یـــان لە رەچەڵەكەوەیە یان لـووە نوخامی‌یەكانی مرۆڤ تووشـی نەخۆشـــی ئەبێـــت یان لووەكانی زاووزێ تووشـــی داكەوتن دەبن . جا كاتێـك

كە كارو فرمانەكانی هەردوو هێلكە گـــونی منـــــدال دانەكەوێو شۆڕ دەبـــێ ئەوە ئەبێتە هۆی درێـــژ بوونی بەژنی ، ئینجا لـــەم كاتەدا پێویسـتە منداڵەكـــە ببرێتە لای پزیشكـــــی تایبەتی ...

هەندێ كاتیش كە مندال زوو بالغ دەبێت بالاشــــی لە گەڵیدا كەڵەگەت دەبێ ، ئەمەش لە ئـــەنجامـــی

نەخۆشی یەك ناوی بالا بەرزییە

!

شلەژانی لووی ســـەرووی گورچیلـــەكانـــەوەیە ، پزیشكەكـــە لە دوایـــدا دەڵێ :

دەمەوێ بڵێم ، كاتێـك بەژن درێژی بە خەوشـــو نەخۆشی دائەنرێت ئەگـەر هاتوو درێژ بوونەكە گورج‌و لە ناكاو بوو ، كەسـو كاری ئەو كەسەش كەسیان بـالا بەرز نەبن ، ئەوسا پێویستە منداڵەكە پیشانی پزیشـكـی تایبەتی بدرێت .

جیهانی منالان

میدیا مەممەد مەحمود

كاردۆ مەممەد مەحمود

رێوی‌و قەلەڕەش

عبدالوهاب تالەبانی كوردوویەتیە كوردی

رۆژێ لە رۆژان ، لـــە پاش گـــەرانێكـــی زۆر ، رێوی‌یەكی برسی ، گەیشتە بن دارێك كە رەوێ بـــــ قیرەقیری قەلەڕەشی پێـدە بوو ، رێوی‌یەكە خـــۆی لە پەنایەكدا شاردەوە بـــۆ چاودێری كردنیان ، بـــۆی دەركەوت كە قەلەڕەشەكانیش زۆریان برســـیـیـــەو ، گەیشتوونەتە رادەیەك كـــە ناترسـن لەسـەر لاشەی هەر گیانلەبەرێك بنیشـنـــەودو دەست كەنە هەڵكۆڵینی .

مام رێوی خۆی بەخـۆی گوت :

ـ با هەوڵێ بدەین .

بێ ئەوەی كەس هەستی پێ‌بكا ، مام رێوی ، لە سەر پشت لێی پاڵ كـــەوت‌و هەروەكو مـــردوان بـێ جـم‌وجووڵ‌و ، دەمیشـــی داچەقاند .

پاشـــن ماوەیـــەك . قەلەرەشـــێك چـــاوی پێی‌كەوت ، بە پەلە لەســـەر دارەكە هاتە خوارەوەو لـــە رێوی‌یەكە نزیـــك بوەوە وا تێ‌گەیشت كە بێ گیانە . . دەستی كردە دەنووك لێدانی زمانی .

قەلەرەش بەم جـــۆرە هەروەكو چۆن كەوتبێتە ناو دەمی فاقەوە ، سەری خۆی كردە ناو دەمـــی مـــام رێوی‌یەوە .

چیرۆك بۆمنداڵان

مەزانی : لیۆناردو داڤینشی

Institut kurde de Paris